

vulpes, attamen corum habet amicii, cuius auxilijs aduersus
 Aesalon aie, catulos suos duxentem adiuuat. Eidem bene
 conuenit & cum serpentina, cui eque cuniculis gaudeat. Cro-
 codilus hostem habet Ichneumonem, sed cui Trochilo familiari-
 tas, adeo ut illi liceat uel in ipsas beluae fauces impune pene-
 trare. Vni aquile cui nullo proferus animatae, nec amicitia, nec
 affinitas, nec sodalitas, nec consuetudo, nec sedus, nec indu-
 stia. Hostis est omnibus, & neminem non habet hostem. Si qui-
 dem non potest non omnium esse hostis, qui omnium malo ui-
 uat ac saginatur. Proinde sibi conscia, non nidulatur in plano,
 sed in praeruptis & excelsis rupibus: aliquoties & arboribus,
 sed praeraltis, uidelicet tyranicum illud seculum uolens, oderint,
 dum metuant. Proinde cum Ciconiae sacrae sint Aegyptijs,
 adeo ut occidisse sit capitale: apud Romanos sacri Anseres:
 Miluijs apud Britannos nemo nocet: subius pareant Iudei:
 nec delphines uenabatur antiqui, neq; ledere fas erat, sed si
 quid in uenatu peccassent, pauculis modo plagis purorum mo-
 re castigabantur. At in aequalis ubiq; gentium eadem esse lex,
 quae in lupos & tyranos, ut praerentem sit qui conuenient om-
 nium hostem occiderit. Ergo nec amas ullum, nec amat ab
 ullo animante aquila, non magis profecto quam mali principes,
 qui magno reipublice malo sibi gerunt imperium. Fortasse pri-
 uatorum sunt affectus istiusmodi. Magni satrapae, usq; adeo
 sunt ab his alieni, ut nec liberos amant, nisi emolumentum causa,
 sepemurmo suspectos habeant & iniuos. Leonem animal tam
 innamere retulisse gratia, homini de se benemerito, & uita de-
 disse, à quo pedis sanitatem acceperat, prope creditum est ab
 omnibus. Draconem seruasse nutricium suum, & ad agnita uocem
 accurrisse, credunt permulti. Quin & aspidem, ad mensam
 eiususdam quotidie uentitare solita, ubi sensu ab uno catulorum
 suorum hospitis filium interceptum, cui occidisse, uolatiq;
 hospitij poenam & de suo partu sumpsisse, neq; praer pudore,
 deinde in eas ades reuerfam, retulit Plutarchus: neq; desunt,
 qui credant, scribendum existimant Demetrius Physicus,
 recensendum Plinius. Item Panthera ab catulos educos è fo-
 uea, hominem officiose produxisse, donec egressus solitudines
 in uiam publicam redisset, Aristophani grammatico puellam
 Stephanopolitem adamaniam, retulit Plutarchus. Ea q; rem
 ut omnibus notissimam, & omnium sermone celebratam retulit
 Plutarchus. Apud eundem draco quipiam per dute amat uel-
 lam Aetolidem. Nam delphinum erga homines amor, erga
 Arionem seruatum: erga Hesiodum in liturgis deuotum, & uir-
 ginem Lesbiam cum amatore seruatum: erga puerum uictum
 & reuectum officium, propemodum in cossiso est. At uir-
 ginem ab aquila adamatam, nec hi credunt, qui credunt omnia.
 Nam fatale quoddam huius & in homines odium, uel hinc col-
 ligas licet, quod Prometheus, deorum omnium ὀλιβισσοῦ
 τῶν ὄφιδων addita sit in Caucasio carni fex. Et tamen in tam multis
 iustis est, quod laudare possis. Minime bibaces sunt, minimeq;
 salaces, quae maxime sunt rapaces. Nam quod Garmyede rap-
 puit aquila, Ioni rapuit, non sibi. At uideas nonnullos nostros
 αἰσχροῦς, qui sibi rapiant, nec unum Garmyeden, sibi uir-
 gines, sibi matronas abducant, ut hac parte propemodum intole-
 rabiles sint, quam rapinis, quibus maxime sunt intoleran-
 di. Ergo cum innumerales sint animi species, atq; inter
 has aliae plumarum opibus ac picturis admirandae, sicuti pa-
 uones: aliae candore nuceo insignes, ut olores: aliae contra de-
 centi nigro lucentes, ut corui: aliae corporum proceritate
 praerminentis, ueluti struthionis: aliae fabulosae etiam miracu-
 lus celebres, ut Phoenix: aliae foecunditate commendatae, uelut
 columbae: aliae grate lautorum mensis, ut perdicis, ac phasin

des: aliae loquacitate inuiculae, ut psittaci: aliae cantu mirabiles,
 ut lusciniae: aliae fortitudine animi praerstantes, ut galli galli-
 nacei: aliae delictijs hominum natae, ut passer cadi: tonen ex unio-
 neris, una aquila uiris tam sapientibus idonea uisa est, quae
 regis uaginam repraesentet, nec formosa, nec canora, nec
 efscidens, sed carnuiora, rapax, praedatrix, populatrix, bele-
 atrix, solitaria, inuisa omnibus, omnium pestis, quae, cum plu-
 rimum nocere potest, plus tamen uelit, quam amari possit. Nec alio
 iudicio leoni mandati est regni inter quadrupes, quo non
 alia belua, nec immantior, nec putidior. Canes cum ad multa
 sunt usui, tum ad hoc praecipue, quod pro rebus hominum ex-
 cubias agunt. Bores agricolantur: Equi & elephanti bellige-
 rantur: Muli & asini gestandis oneribus sunt utiles. Parafita-
 tur sima. Draco uel hoc utilis nomine, quod usum marabiri
 monstrat: uel ad oculorum aciem acuendam. Leo nihil nisi tri-
 uan- nus, hostis, ac deuorator omnium, nec nisi uiribus ac metu
 ius, planeq; regium animal, quemadmodum & aquila. Quod
 uidentur per se posse, qui nobiles illos clypeos leonibus quam
 maxime hiatiibus & explicatis ad praedam unguibus insignunt.
 At plus appareat uidisse Pyrrhum, qui sese aquila uocari gau-
 debat, quam Antiochum, qui accipitris cognomine delectaba-
 tur. Sed minus iam mirum leoni in quadrupes genere regna-
 re, cum dijs etiam poetiis, Iuppiter administrando regno po-
 tissimum usus sit idoneus, impus exacto patre, in castis foro-
 ris coniugio, tot supris, tot adulterijs, tot raptibus adorna-
 tus, & post haec κτανειοῖς ὄφροσι, καὶ ἰολοῦσι κτανειοῖς
 terris inuieris. Nam apud poliam, in qua uni regi non
 licet gestare aculeum, etiam laudatur à multis, nemo tamen
 imitator, non hercule magis quam Platonis. Sed ad aquilam
 redeo, cui ob dotes, quas commemorari, tam βασιλικῶς, ob
 tam egregia, in omne animantium genus merita, senatus, po-
 pulusque poetarum, magno consensu decreuit, primum, ut rex
 omnium, atque etiam δεῦθ' ἰδέσθ', id est, diuinus appellaretur.
 Deinde satis honestum inter sydera locum dederunt, ac sel-
 lulis aliquot insignierunt. Postremo munus inter caelitus ho-
 norificum mandarunt, ut solus arma minifret rator toni,
 quibus orbem commouet uniuersum. Quo quoque id impune pos-
 sit, illud quoq; tribuerunt, ut una animantium, nec metuat
 fulmen, nec ledatur à fulmine, sed iisdem oculis fulmen emi-
 cans obuiator, quibus ad siderum aspectu solea. His addi-
 derunt sapientissimi Romani, ut in legionum suarum uexil-
 lis, primas teneret aquila, esse quoque uexillorum isporum ceu
 uexillifera, posthabitis etiam lupis, Romano gens nutri-
 cius, posthabitis Minoribus, & apris, non extreme rapaci-
 tatis beluis, posthabitis demiq; & equis. Nam his quatuor
 animantium insignita uexilla, quoniam aquilam sequebatur.
 Paulo post, nec comites esse passus, sed illis in castris reli-
 ctis, ipsa sola prodibat in praetium. Hanc inquam unam de-
 dignam censuerunt, quae totius orbis monarche, sceptra, signa,
 clypeos, domos, uictes, uasa, munifera decoret, cui tamen ul-
 turum, ni fallor, auaricio conditum sit Romanum imperium, non
 aquilaram. Addidit hoc auarum collegium, ut si cuius edi-
 bus infederit aquila, aut si puerum in caput aliquid immi-
 tat, imperium portendatur. Habes è ducibus alterum, nunc
 ad Scarabeum ueniam. Est animal, ac uix etiam animal, quip-
 pe cui sensus aliquot desunt, ac insectorum infima gente,
 quod infami lanæ uocabulo, Graeci κένταυρον, Latini Scar-
 abeum appellant, aspectu tetrum, odore tetrius, sonitu teter-
 rinum, alis crustiferae uagina obtectis. Quin magis totius ipse
 Scarabeus nihil est, nisi crustum. Nasitur in excrementis,
 hoc est, animantium stercoreibus, in iisdem uiuit, uersatur, oble-

Etatur, delicatior. Præcipuum huic studiū pilas quàm maxime potest ingētes componere, seu passillos, non ex odoribus, sed stercore, potissimū caprino, nā id illi, prorsus amariticum olet. Eas miro contamine uoluit auersus pedibus posterioribus, quos habet longiores, superne iniectis capite in terrā prono. Quod si quando contingat, ut aduersus collen aliquē onus protrudant, elapsi sudine pilis, ac deorsum recitentibus, putes te Sisyphum uolentem scæum uidere. Nec desistat, nec conquire scint. Tantus operis ardor, donec in antrū suum deuexerint. In his pilis, ut ipsi nati sunt, ita foetus etiam suos educant, & teneros ab eis aduersus huiusmodi rigore nidulatur ac fouent. E quidem scio nulli nō esse notū Scarabeum, ut qui passio sit obuius, nisi scabi nulla omnino sunt stercorea. Sed non est eadem omnium species. Etenim sunt, quibus nigro quodam uapore luceat crusta. Pleriq; tetro nigore horrent. Sunt nonnulli ex andioribus, præ longis, ac bifidis armati cornibus cacamine forcipibus denato, ea cū ualium est, ad morsum contrahunt, stringuntq;. Sunt uē rutili, & iidem prægrandes, qui terram arida fodunt, atq; illic nidem. Sunt qui mectiendo bombo, formidabiliq; strepitu prouolent, ut imprudentem non medio critere terrent. Sunt & alia formæ diuersimoda. Verū illud cōmune est omnibus, & stercore ortus, & stercore uictus, in stercore uita delitiumq;. Tam opinor futurum, ut aliquis Romanis ducibus impese fauens aquile uicē deploret, cui cum tam humili, tamq; plebeo hoste res inciderit, aut tum regali, quē uincere gloriosum nō sit, à quo uinci turpissimū, & cui abunde multū laudis cōtingat, quod cū aquila decerit, etiam si uictus discesserit. Apud poetas uidet Aiacē Vlyssis aduersarij tā inbellis, & aquila cogitur cū Scarabeo confluctari. Rursus alius magis etiam demirabitur, unde huic infesto uulsiūmo, tantū animorū, tantū audaciæ, ut non sit ueritum opus, aut multo pugnacissima bellū suscipere. Tum inde oves, iures, facultates, auxilia, ut tot iam annos bellum ducere poterit. Verū si quis hunc explicet Silenium, & contemptum hoc animalculum propius ac ueluti domi contempletur, tam nullas in eo dotes hauri uulgares animaduertet, ut omnibus diligenter pēsitate, propemodū Scarabeus se malit esse, quàm aquilam. Ne uero mihi reclamet & obturbet quisquam, prius atq; rem cognouerit. Primum in hoc aquile præstat etiā Scarabeus quod senectā quotiens exiit, ac subide repubescit. ~~Tam hoc ipsum uulsi est, ut scijimus Romanos etiam potissimes aliquos, in eis hinc uel in eorum inuigilare, quippe cuius clarum gerunt, tunc ubi per uentū est ad inuadendum illam senectūtem, quæ uoluptatibus amittitur, uideat, uelle eum Scarabeum, cuiusque ab ipse, quæ in quo triplici eorum, sicut in primis~~

Deinde in tanto corpore, quantum animi robur, quam Heroica mētis uis, quātus ad inuadendū inuētur, ut nihil iam sit ad Scarabeū Homericæ musica. Nā hinc, nisi fallor, quibusdam nomen etiā inditum, ut tauri dicantur. At cū tauris nec leones temere cōgrediuntur, tantū abest, ut id faciant aquile. Tam uero nec ingenium uulgare, nisi quis sine causa, uel natū olim, uel ubiq; celebratum existimet, Græcum illud prouerbium καὶ δεινὸν σοφώτερόν, quo nimirū singularis quedam & incōparabilis tribui uidetur sapientia, Neq; me referri, si quis e auilletur eū parū bene habitare, in domicilio deformi. Quancumquod ad corporis quoq; formā attinet, abest modo uulgare, & iudicium occupans imaginatio, non est quod contemni possit Scarabeus. Etenim si uere proditum est à philosophis eam figuram quam uocant sphericam, non modo pulcherrimam esse uerumetiam modis omnibus optimam, nec aliam magis demergo illi placuisse, qua

ecelum hoc, rem omnium multo pulcherrimam si uicere arctus, cur nō & firmius uideatur Scarabeus, qui ad huius speciem longe propius accedit, quàm aquila. Deniq; si equus in suo genere formosus est, si canis in suo, qui minus in uoluptate Scarabeus: Nisi omnes omnium formas nostra metimur: ut quicquid ad hominis formā non accesserit, id cōtinuo deforme iudicetur. Nam colorem Scarabei nemo puo calumnietur, ut qui gemmas etiam nonnullas commendat. Porro quod animantium excrementis, ad suā cōmoditatem abutitur, ingenij laus est, non crimē. Quasi uero nō idē faciant Medici, quā cū multorum animantium, tum hominis etiam excrementis, non illant solum: uerum in potione ministrant in morbis. Nec pudent Alcimias, uiros planē diuinos, ad quintam illam essentiam eliciendam, ut simo. Nec agricolas, quos quidem hominum genere nullum fuit olim honoratus, stercoreibus arua saginare. Sunt & populi, quibus ad incrustandos domiciliorum parietes, finus pro gypso est. Eodem cōtuso, & ad solem exiccato, ad ignis alimentum utuntur lignorum uitæ. Cyprij boues suos humano stercore saginant: nec saginant tantum, sed etiam medentur. Sel illi, inquis, res tam putida bene olet. Stultum uero fit nāsum hominis in Scarabeo desiderare. Si quidem id homini peculiare, odore sui simi offendit. Nec idem accidit in illo ceterorum animantium. Felicitur itaq; nobis Scarabeus, non inuidior. Quancumq; homines quoq; nō tantum res offendit, quàm opinio, nā prisci illi moribus, res ipsa non perinde atq; nobis uisa est abominanda, quam aspiciatissimo uocabulo letam appellauerunt. Nec dubitauerunt Sator no deo, Sterculi cognomen addere, nimirum honoris causa, siquidem Macrobio credimus. Nam prodidit Plinius, Sterculio Fauni filio, hinc non nomen Solonum, uerum etiam immortalitatem cōtingisse in Italia. Porro in Græcia res eadem duobus regibus summam peperit gloria: Augeæ quæ excogitauit, Herculi qui diuulgauit. Deniq; nunquam abolebitur regij senis memoria, quem Homerus manibus suis letificauit ægros: nec alia re, quam qua delectatur Scarabeus, posteritati confecerat. Imperatorē Romanum nihil offendebat loij putor, cum emolumento cōiunctum, cur Scarabeū tā tantis cōmoditatibus tam leue deterreat incommodū, ut iam demus incommodum esse: Deniq; cum uideamus Scarabeum in stercore purum esse, semperq; crusta nitida, contra aquilam etiā in aère putere, quæ so uter altero mundior? E quidem hinc etiā nomen inditum arbitror, ut uideat, ueluti καὶ δεινός, sit appellatus, nisi si quis malit à Centuris dictum cantharū. Nam ne putes Scarabeum ob naturam sordidā à lautitijs abhorre, idem rosi impensissime delectatur, easq; uicē appetit: siquidem Plinio credimus. Quod si quis forte dotes has leues ac uulgares existimet, illud certe nemo ferebitur magnificiam, & ingenti crusta dignum, quæ antiquius inter sacras imagines, & in uatum mysterys eū primis habitus est Scarabeus, egregij bellatoris aptissimum Symbolum. Siquidem ut refert Plutarchus in cōmentario de Iside & Osiride, in Hieroglyphicis Aegyptiorum picturis, regis simulacrum erat ocellus, addito sceptro, quo uellicet uigilantia, cū reuera usūq; rerum administratione cōiuncta, significabatur. Nā illis, opinor, temporibus adhuc ciusmodi reges erant, multum aquile dissimiles. At Thebis, ait idē imagines quasdam fuisse repositas, quæ manibus carerent: eē iudices representabant, quos oportet ab omni munere corruptela quam maxime sciendos esse. Atq; inter has uia ocellus quoq; carerent, quæ iudicij præsidem adumbrabat, quod hinc oportet ab omni prorsus affectu uacare, tantumq; rem ipsam spectare, personam nō respicere.

cere. Aderat, non corchoris inter olera, quod proverbio dicitur, sed inter sacras imagines Scarabeus, sigillo insculptus. Et quid tandem per hoc novum symbolū nobis inmebant sapientissimi theologi? Rem videlicet haudquaquam vulgarem, nempe belli ducem egregium et inuictum. Nam hoc quoque Plutarchus indicat, ne quis sic à me confictū exilimet, quem admodum allegorias aliquoties cōmunijs solent indocti theologi. At dixerit imperitior aliquis. Quid Scarabeo, cum duce belli? Permulta sanè congruunt. Principio uides, ut totus armis luceat Scarabeus: nullaq; pars corporis sit non diligenter crustis ac laminis cōmunita, ut non melius armatus uideatur Maioris Homericus, cū illum maxime sua instruit panoplia. Adde nunc militari assultum, cum horrendo ac Panico bombocantūq; uere militari. Quod enim infuauis clasticorū sonitu? Quid ἀποστόρετον tympanorū strepitū? Nam tubarum uocem, qua iunc reges tantopere delectantur, olim Bysritae non ferebant, quod asino rudenti uideatur adsimilis. At ei genitri, inter abominanda habebatur asinus. Adde laboris in uolentis oneribus patientiā, inuictū animi robur, ac uitae cōtentam. Ad haec negant in Scarabeorum gente feminam inueniri, sed omnes esse mares. Quae so, quod magis cōgruere potest in firmam imperatoris? Quis et illud ad rē apte quadrat, ut idem indicat Plutarchus, quod in delicatis illis pilis, de quibus dictū est, foetus suos edunt, fouent, alunt, educat: nec alius esse locus nascendi, quam cibi. Verū hoc mysterij nūbi non facile sit interpretari. Rectius exponit imperatorij milites, qui norunt quid sit εὐκαταίη ἐσπίσοδις, qui norūt χαυβίνας, qui in obsidione nudi dies ac hyemes, duriorē famē sepe ueneno perperuerunt, qui uitā agram, non iam herbarū radicibus, sed saxo uictū producerunt: qui menses aliquot in nauibus exergerunt. Si quis huius uitae sordes perperat mundus erit Scarabeus: si quis miserā, est quod Scarabeo inuideat. At haec esse laudatissimorum imperatorū fors et conditio, ne quis forte contemnat. Sed illud obiter demerari libet, quid acciderit nostris in pyrgopoliticis, ut in suis insignibus, in quibus totā uoluntatem suam esse putat, pardos malint, aut leones, aut canes, aut dracones, aut lupos, aut aliud animal, quod uel casus obiecit, uel ipsi sibi adoperantur, cum proprium illorū symbolum sit Scarabeus: atq; id quidem cum accōmodatissimū, tum uero ab ipsa antiquitate, quae nobilitatis unica pars est, comprobatur, dicaturq;. Deniq; non usquequaq; contemendum existimabit Scarabeum, quisquis secum reputat, magos ac medicos maximis hominum malis ab hoc animante remedia petere. Siquidem cornua Lucanorum, sic enim appellant hoc genus, nō modo gestantur in crumena, uermētia de collo suspenduntur: nonnunquā et auro inclusa aduersus omnes infantium morbos. Quid quod in efficacissimis uicq; credendis remedijs, ni Plinius auctor esset, parum cum aquila uim obtinebit Scarabeus? Siquidem οδενός ἐκένθη Scarabeus. smaragdo gemme insculptus: nec enim è quouis ligno fingitur Mercurius, iuxta proverbium, nec quamuis gemmā se dignatur Scarabeus, sed smaragdo gemmarū omnium nitidissima expressus: uel dixi, si de collo suspendatur: at nō nisi Cynocephali capillis, aut certe plumis hirundinis, aduersus omnia ne ne sicia praesentaneum adfert remediū: nec omnino minus efficac, quam moly, quod Vlysi quondā dedit Mercurius. Nec solum aduersus haec ualet, uermētia nō uulgari ter cōfert, si quis quoque modo regem adire parat, ut huiusmodi anulus in primis gestandus sit his, qui cōstituerunt à rege sacerdotiū aliquod non ieiunium, aut archidiaconatū, aut episcopatum, sic enim uocant, petere, idem capitis grauedinem auertit, non

mediocre per Iouem malum, praefertim poteribus. In his igitur tam mirandis remedijs, sapientes illi magi, nullum faciunt discrimen inter aquilam et Scarabeum. Proinde quis ipsum Scarabeum despiciat, cuius est imago lapillis insculptis, tantam habet uim? Admoiet me gemmarum mētio, ut illud etiam adjiciam, si quid aquila sibi placet cognomine gēna Aetiae: nec hac laudis portione cedere Scarabeū. Nam huc quoq; non men debet cantharias totam animāis speciem mire referrens, ut non effugiat expressam, sed inuim ac uerum Scarabēū intra gemmam cōditum dicat. Postremo si quid hoc ad rē pertinet, nō paucioribus adagijs nobilitatus est ille fimo prognata Scarabeus, quam rex auium aquila. Nam si quis aquile fationi studens, neget hac parte cum ea conferendum esse Scarabeum, quod olim apud Thebanos crassos homines inter mīna habebatur, non admodum refragabor, modo meminerit hoc honoris aquale cum Crocodilis, et Cercopithecis, deniq; et cum cepis ac uentris crepitu esse cōmune, quandoquidem apud Aegyptios haec omnia portenta, diuinis honoribus inuenerunt. Et si quod calculo dignum est, in hac collatione uiminis inane uocabulum, non deseruēt, qui Scarabeo quoq; tribuunt diuinitatem. Vtrūq; ducem utcumq; depinximus. Superest itā, ut tā atrocis belli casus repetamus. Olim in Actna monte leporem quempiam insectabatur aquila, iamq; cōtraeitis unguibus praede sic imminabat, ut afflatu propemodum exarimatum animal, et alioqui timidū ad proximum Scarabēi cauum, uelut ad asylum confugerit. Quandoquidē in rebus desperatis, extremoq; discrimine, praesidiū uelidēbit, et petitur et speratur. Erat autē is Scarabeus, quem admodum inquit Homerus, ἴσπε τε μύεας τε. Nam in eo monte Scarabeorum natio, felicissime sobolis esse perhibetur, adeo ut hinc ἰδύουσι καὶ δαεῖται proverbio sit nobilitas, uidelicet ob insignem corporis magnitudinem. Ad huius igitur antrum confugiens lepus, supplex ad eius gēna se prouolat, obsecrans atq; obtestans, ut ipsius penates, sibi uitae praesidiū sint aduersus hostem immittissimū. Tam primum hoc ipso sibi nōnihil placebat Scarabeus, quod exitiū esset, quae ipsi suam uitam debere uellet: quiq; rē tantam à se praestari posse crederet. Deniq; cui suum antrum, quod omnes homines obtortatis naribus execrantur, praetere se solent, idoneum uideretur, ad quod salutis causa, uelut ad sacram aram, aut principis statum confugeret. Confissim igitur prouolat obtinam aquile Scarabeus, et huiusmodi dictis surrentem lenire conatur. Quo maior est tua potestas, hoc magis conuenit te parcere innoxijs. Noli lares meos innocentes animantis interitus sanefios reddere. Sic tibi tuus nidus semper ab huiusmodi calamitate sit immunis. Generosi regijq; sunt est, dare ueniam et indignis. Profit nisi comerito, domicilij reuerentia, quod cuiq; tutum et inuiolatū esse uult: equitas, sinunt leges, approbat consuetudo, profit deprecantijs, si non auctoritas, certe studium.

Quod si genus nostrum, et Scarabeia despicias arma, At sperato deos memores fandi atq; nefandi, Si nihil te moent penetratium uiolatorum uices in tutum cōput aliquādo rediturū, certe Iouem maximū reuerere, quem in uno factio ter offendes. Meus est hic hospes, offendes ζῆνιον, meus est supplex, et ipse pro illo tibi, uiolabis ἴσπε τῶν ἰοῦ. Denique pro amico deprecor amicus, offendes εὐλαίου. Scis quā certas iras concipere solet tristis Iuppiter: quam acriter uindictae lacessitis, qui senectū ministras arma. Nec omnia cōdonat afflicto. Sed plura paratē dicere Scarabēū, aquila uexatū alijs, conuenit

contempti in terram precipiat. Leporē frustra supplicem, sub oculis Scarabei crudelissime iugulat, laniatq; laniatum in immitem nidum deportat: neq; uel antillū ualuerunt apud eam, nec preces, nec minae Scarabei: quē tamen haud asperrata fuisse, si quantū audacia uiribusq; pollet, tantūde polleret prudentia: aut si in mentem uenisset, olim leonē in extremo uite discrimine, a mare seruatum fuisse, et omniū quadrupedum tyranno, quod dix uis dare poterant, id tā infirmo contemptoq; animalculo per occasione datum esse: si cogitasset formicam beneficio prouocatum, columbe uitam dedisse, ad morsu ancipis calcaneo. Adeo nullus est tam humilis, tam abiecte sortis, qui nō possit per occasionem, et prodesse amicis, et nocere inimicis, uel potentissimo. Verum id temporis nihil horum succurrebat aequale, tantum praesenti praeda potitur, fructusq;. Ea contumelia descendit altius, in contemptum ueniam Scarabei, quā quāsq; credidisset. Stimulabat excessum ac Trianicum animū: hinc pudor, quod in causa tam aequa, parum sua uidisset autoritas: hinc misericordia, quod innocuum animal et imbellē, tam inuiciter esset laniatum. Hinc dolor, quod ab aquila tam ferociter, atq; id tam impune contemptus esset, haudquaquam, ut ipsi uidebatur commendandus. Siquidē nulli sua leuis est autoritas. Tam succurrebat et illud re, ut uniuersum Scarabeorum genus in contemptum ueniret, si semel id factum aequale cessisset impune. Ac tum quidem temporis, quoniam ulciscendi facultas nō erat, omnino regium quāddā exhibuit Scarabeus. Nempe hoc ipsum, quod de Argemimnone, ceterisq; regibus dicit Calchas:

Εἶτ' ἴδ' ἄρα π' ἄλλοι μὲν ἔσθ' ἐν πῆμαρ καταπέτῃ,
Ἄλλὰ γέ κ' αὖ μετ' ἰσοπέδῃ χ' ἰσότηρ, ὄφρα τελέσῃ
Ἐμ' ἐκδωσῆρ ἑοῖσι,

Omnes igitur artes, omnes dolos in pectus aduocat. Nec uulgarem molitor poenā, interitionē, ac planē πανολεθρίαν in animo uoluit: At cū ipsa quē aequale hoste tā bellaci, Martem experiri, nō satis uita esse ducebat: non solum ob id, quod copijs esset inferior, uerum etiam quod Mars stupidus deus, ac necors: nec minus caecus quam ipse Plutus, aut Cupido, pleurūq; fuaeat cause deteriori. Quod si maxime par uiribus fuisse, si felicitus pugnantem hi quorū melior esset causa: tamen esse uidebat, in quo grauius excrucietur aequalem, et odium suam plenior iudicia satietat, si posteritate sublata, uitam etiam et sententiam aequalem longa morte examinaret. Nulla in re grauius discruciantur parentes, quā in liberis. Adeo ut quā sui corporis leuissimos negligunt cruciatu, filiorum tormenta non ferant. Viderat afinos per ignes obiectos, miro uite contemptu, pullis suis succurrere: uiderat exempla huius animi in animātib; permulcis. Existimabat ab his cōmunitibus affectibus, nō esse alienam aequalem. Deniq; suo generi tuentis esse uidebat, si inimicū tam pertinacem ab ipsa, quod auit, stirpe perdidisset. Audiat, opinor, celebratum illud prouerbium:

Νικῶνθ' ὄρ πατὴρα, κτείναν, πῶδ' ἄρα καταπέτῃ.

Titillabat et blanda quaedam spes si felicis successisset, futurum ut profligata aequale, ipse regno potiretur. Atq; ut dolor non solum fortis facit et intrepidos, uerum etiam sagaces, diligenter explorat, quo loco spem suae posteritatis hostis recondidisset. Quo perue stigato, Vulcanum adit, qui cum illi nonnulla familiaritas est ob coloris similitudinem. Exorat, ut arma sibi cadat, que neq; sint onerosa nolanti, et tamen aduersus mediocrem uim tuncant. Armata a summo ier tice ad imum usq; calcaneum Vulcanus Scarabeum, his armis quibus adhuc utitur: nam antea muscarum more inermis erat.

Nidus erat procul illinc semotus, in excelsio preruptoq; scopulo, multa sarmentorum ac stipularum ut congestus et comunitus. Hinc mihi protinus egregius Scarabeus aduolarit, ne an adreperit, parū liquet, certe peruenit. Sunt qui dicant tum cum pemis aequale feriretur, adbererent elanculum ab insciente aequale in nidum deportatum esse. Et quō nec homines, quibus non est aliud animal in sidiofus, nec ad nocendum ingeniosus, peruenire potuissent, eō penetratit Scarabeus. Inter stipulas in insidijs abdit sese, ac tempus idoneū nactus, aequale oua protrudit e nido, aliud post aliud, donec nullum reliquum fieret. Ea delapsa, cōmunita sunt, ipsi pulli infirmes adhuc miserabiliter in saxa elisi, prius orbatū uita sunt, quā uita sensum accepissent, nec hac tum atroci poena contentus fuit Scarabeus dolo. Est genita cū primis nobilis est ouo, sexu quoq; distinguitur, nam in femina foetum inclusum inuenis, pulli prope modum specie. Mirans ad elicientū partum. Quamobrem hodieq; parturientibus admoetur, quo partum accelleret. Huius itaq; generis par, aequale solet in nido suo ponere, alioquin nunquam positor a oua, aut certe non exclusoria pullos. Tantum etiam thesaurū dicit e nido Scarabeus, quo partendi facultatem et in posterum eripiat, lapides acutus excepti saxis minutatim disiliere. Ne haec quidem adhuc satis uisa sunt ira Scarabei. Euenit calamitatis ruat, nisi dolore quoq; ac lamentis hostis frueretur, itaq; rursus abdit se penitus in stipulis. Rediit aequale, nouū sui generis cladem conspicitur, uidet sua uiscera frustratim discerpit: uidet nobilis gemme non estimabilem iacturam: queritur, clangit, frenit, stridet, euolat, obtestatur deos: ac suis illis oculis, quos illa dolor ita acuebat, hostem tam potētem circūspiciat. Atq; omnia potius in mentem ueniunt repuant, quā Scarabeus ille contemptus. Dirā minatur, dirā precatur ut quisquis tantae calamitatis fuisse autor. Quoniam interea uoluptatem animo per sensisse credis Scarabeum, dum haec audiret: Quid faciat miser? Rursum in fortunatas insulas illi de uolandum fuit, neq; enim aliunde importatoris aequale, alterum par inueniendum. Nidus in locum multo semotiorē aditiorēq; transfertur. Rursus oua ponit, et huc nibilo secius ignotus hostis penetrat: populatur omnia, totam superiorem renouat tragordiam. Rursum hinc in tutiorem arcē demigrat aequale: alia deponit oua, alios, adhibet Aëtias. Rursum adest Scarabeus. Nec modus, nec finis fugiendi atq; insequendi, donec delassata tot eladibus ales, constituit sacra mouere aequale: ac suis diffisa uiribus ad deorū praesidia confugere. Iouem adit, exponit calamitatis suae tragordiam, hostem tam potentem, eumq;, quod esset grauissimum, ignotum: tanta passe, facultas etiam ulciscendi eriperetur. Addit hanc suam perniciem, ad ipsum quoque Iouem pertinere, periturum imperij munus, quod ille donasset, mutandum armigerum: si quemadmodum instituit hostis, pergeret: esse non nihil asuetis, ac notis uti ministerijs, etiam si id in suffragio Gae nymede feliciter successisset. Monet Iouem satellitū sui periculum, praesertim cum recens rapti Ganymedis officium haberet animo. Iubet, si uideatur, i suo ipsius sinu deponat oua. Aut illic, aut nusquā omnino in tuto futura. Parer ales, ac in summi Iouis sinu, extremā gentis suae spem deponit, multum obtulata, per felicissima illa oua, que quondā illi Leda pepererat, ut sua bona fide tueretur. Quid nō efficit peritax animi dolor? Verorē ne cui res supra ueri fidem esse uideatur. Ad ipsam summi Iouis arcem inuictus subuolat Scarabeus, haud scio, an munimū alicuius fauore adutus. Pastillum in hunc usum

usum est stercorebus paratum in sinum illius demittit. Iuppiter, ut est sordium insolens, quippe in purissima mundi parte habitans, et à terreno contagio longissimo semotus interuallo, dum offensus teterrimo odore, sinum è sinu scixug excutere, oua aquilæ deicit imprudens, que uidelicet ex alto delapsa, perierunt, et prius quam terram contingerent: Atq; ita tandem cognitus est, ille tot cladium artifex, et hoc ipsum nolutatis cumulum addidit Scarabeo. Iuuat agnosci. Contra aquilæ, nam rem gestam ex ipso didicit Ioue, nò uedicores doloris pondus adiecit, tam contemptus sine calamitatis auctor. Quandoquidem est et hoc nonnulli mali solatium, si quis à magno superetur hoste. Hinc uelut de integro dirum inter eos coortum bellum, aquilla pro uiribus ubique, consecrã Scarabeorum gentè uexat, rapit, proterit, perdit. Vicijsm Scarabeus in aquilæ perniciem neruos intendit uniuersos. Itaq; præ dandi, insidiandi, iugulandi, nec mora, nec requies, nec ulla omnino finis futurus uideatur, nisi utraq; gèntè pariter subleu funditus, ut Cadmeam uictoriam diceret: adeo gladiatorijs animis, uterq; in alterum afflictabat uitam. Nec uinci poterat aquilæ, neq; cedere nouit Scarabeus. Tandem Iuppiter in tantis rerum periculis succurrendum putat, conatur priuatin inter eos rem componere. Quo magis conatur, hoc magis horum incredescit odiu, gliscunt iræ, feruescunt pugne. Et erat ille quidem haud dubie propensor in aquilæ partem: sed è diuerso mouebat exemplum longe perniciosissimum, si cui licuisset impune uictoriorum, uictoriorum contemere. Proinde de facit quod in extremo rerum discrimine solet, deos in consilium aduocat, pauca prælocutus rē, ut est gestis, proponit. Præconio Mercarij fit dicendi potestas, roganatur ac dicuntur sententia. Variatum est studijs. Dij contemptiores ferè stuebant Scarabeo, ex maximis etiam Iuno uebementer hinc studebat, nimirum odio Ganymedis, aquilæ rebus infensa. Tandem in hoc senatusconsultum pedibus itum est, quod arguta uoce pronunciauit Mercarius, Valcaus in eis incidit, uti bellum æternum Scarabeus et aquila suo gerant arbitratu. Quod cuiq; acciderit incommodi, ob id in ius uocare non liceat, bello imputetur. Quod quisq; rapuerit, id iure belli possessurum, tantum non placere dijs inermicione nullus gètis. Proinde triginta dies, per quos incubat aquila, temperetur à manibus, seruentur indutia. Nec fas fit Scarabeis per id tempus in publicum prodire: ne uidelicet ad incedam, ac fouendi laborem, belli quoq; tædium accederet aquilæ. Addidit illud ex suo studio Iuppiter, idq; reuelantibus nonnullis: Aequiam est, inquit, ex tam immensis terræ spacijs, uel exiguum angustiam, uelut asylum superesse meo satelliti, quo tutus fit à Scarabeorum incurfu. Neq; uero nouum exemplum induco. Sunt loca que lupum nesciunt: sunt in que non immigret uenena: sunt in quibus non uiuant talpe. Menbor et ipse in Thracia iugerum aliquot spaciū apud Olynthum, in quod si quocunque modo prudens, imprudens, uolens, nolens, pedem intulerit Scarabeus, capitalis est: nec fas fit exire semel in gressu, uerum inibi torqueat sese donec emoriatur. Loco nomen tributor Cantharolethrus, ut nel ipso nouitrum uocabulo sciat Scarabeus actum fore de se, si contra nostrum senatusconsultum nò uereatur in eic locū irumpere. Rhodo exulat aquila, ne cui uideatur inhumanum Olyntho excludi Scarabeum, Sic ait, et totum nutu tremeficit Olympum. Adpremebat omnis deorum consessus. Vallet in hodiernū usq; diem senatusconsultum, semperq; ualebit. Scarabeis et aquilis diu at exitiale bellum, per eos dies, per quos incubat aquila, nusquam apparent Scarabeorum filij. Locum eum, quem

designauit Iuppiter, summo studio uitat: quod si quis imporet, protinus exanimatur. Eiusq; rei, si quis forte requiret, testimonium perhibet Plinius libri undecimi capite uigesimo octauo. Atq; hoc quoq; grauior auctor Plutarchus in commentario de amicitia aquilæ. Sed iamudum fat scio, sic tecum cogitas optime lector: Quid istu uenit in mentem, ut tantū uigilam de nihilo nobis effutiat: ac non quidem elephantum è musca quod aiunt, sed è Scarabeo gigantem reddat. Quasi uero paruum negocij fit tot adagiorum Chitidias euoluere, nisi fabulis insuper tam uerbo non necceat. Dicam equide. Vt est sua cuique sententia, sunt quibus in explicandis adagijs inops uideor, ac icentius. Existimant enim id demū esse magnificum, si quis uoluen in immensum extendat. Istis nimirum libuit ostendere, me in cæteris data opera breuiores esse: diu qui non defuturum fuisse, quo rem locupletarem, si ostendat copie, quam uiuando lectori studere maluissent. Sed ut ad prouerbiorum negocium redierim. Meminit huius fabule Comicus Aristophanes cū eiegnis, his quidem uerbis: Εμ ποτισμ άσώπτω λόγους άεχευεσθην, Μόνον πειτενωρ εις δρους αδηγυμνυθ. Απισσομ ειπαρ μάδωρ, δ πατερ πάτερ, Οπως κάσσομορ ζωορ ήλδερ εις δδδερ; Ηλδερ κατ ήλδερ κατ πάδα ποτδ Ω εκυλινδωρ, άκοντ άμαρδ μβυθ. id est, In fabulis id est reperitum uelut opicis, Adijisse diuos unicum è uolucris, Haud credibile ais fabulam pater pater, Adijisse diuos animal obsecrum atq; olens, Peruenit olim inquam, ob simulacrum asperam, Quo illi fuit cum aquila, oua uolens illius, Et expetens poenas ab hoste mutuas: Admonet autem apologus, non esse cuiquam contemendum hostem, quantum infirma fortuna. Sunt enim hominuli quidam infime quidem sortis, sed amen malitiosi, nò minus atri, quam Scarabei: neq; minus putidi, neq; minus abieci, qui tamen pertinaci quadam ingenij malitia, cum nulli omnino mortalium prodesse possint, magnis etiam spepimento uiris facessant negocium. Terrant nigrore, obstreput stridore, obtorabant fixore, circumuolitant, herent, insidiantur, ut non paulo satius sit, cum magnis aliquid uiris simulacrum suscipere, quam hos laceffere Scarabeos, quos pudeat etiam uicisse. Quosq; nec excutere possis, neq; consiliari cum illis queas, nisi discedas contaminator.

Timidus Plutus.

II

Διλόδ ο πλδτορ, id est, Timidus Plutus. Huiusmodi enim et Aristophanes inducit Plutū, atq; hunc imitatus Lucianus in Timone, omnia formidantem, nulliq; fidētē. Neq; uero distimulatum animi habitum opes adferunt diuitibus, cum contra paupertas secura in utranque dormat atterem. Aristophanes uulgo iactatum indicat opulentiæ timiditatem, cum ait:

Αδδ άλεγοσι πάντες ώς Δελότατορ ειδδ ο πλδτορ, id est,

Quin id omnes dicunt

Timidissimum quiddam esse, diuitias.

Interpres admonet Comicum allusisse ad illud Euripidis:

Δελόρ δδ ο πλδτορ, καδ πάλδφορομ καόρομ. id est,

Res cupida uita, sunt opes, pauulum ac malum.

Id ideo dictum est, quod diuitibus multi tendunt insidias,

nampe latrones, hereditate, principes, sycophante, non

minquam et iocor, et liberi. Quam ob causam addidit

Euripides,

Euripides, *Ἐυριπίδης* καλῶς: uel quod ob diuitias magis illis liceat uiuere, quam his, qui tenui sunt fortuna: uel quod ob eas sepe numero de uita solliciti sint. Id eleganter explicans Iuuenalis:

Fauca licet, inquit, portas argenti uascula puri
 Noscite iter ingressus, gladium contumq; timebis,
 Et mota ad lanam trepidabis arundinis umbram.
 Cantabit uacuus coram latrone uiator.

In summa, in omni negotio formidolosus est diues, quam pauper. Cautius munit aedes furum metu. Metuit tempestates, propter frumenta, que habet in agris, propter merces, quas habet in mari. Metuit amicos, ne quid rogantibus donare cogatur. Metuit inimicos, ne quid nocent. Timidius conuatiatur, metu malitia. Omnia circumspectius, et facit, et dicit, metu calūniæ, que potissimum diuitibus strui solet: quippe quibus est quod auferri possit. Si bellum imminet diues in primis discriminetur. Deniq; nec substitutione uacat, ne quod numen parum amicum, damnum immittat.

Panicus casus.

Πανικός, ueteres uocabant subitū animorū tumultū, sed inanē. Veteres enim existimabat Fane deum repentinos terrores, et animi cōservationes immittere, lymphaticis simillimas, usque adeo impotentes, ut nō ratione modo, uerum et mente carerent. Sicuti non rarerit ut uenit, cum in exercitu nulla comparate idonea causa, uiri pariter atq; equi perturbationant. Cuius rei meminit et Euripides in Rebo: *Ἄλλ' ἢ κρονίος παῖς ἐπιμαρτὴς μάστιγι φοβῆ.*

Verba sunt Hectoris, ad cuius des nunciante, nouum tumultum in castris oriri: atque is motum Panicum esse respondet. Pindarus in Nemeis scribit non oportere fortibus uiris uitio uertere, si fugiant in huiusmodi tumultu: *Ἐμὲ δ' αὐμοῖσι φέβοις φεύγοντα καὶ αὐτὸς δειῶν.* id est, In diuinis terroribus fugiant et filij deorum.

Δαιμονίος φόβος, appellans τοὺς πανικούς. Narratur idem deus, concham illā tortilem ac turbinatā: que Græce κόχλη, id est, testudo dicitur, primus reperiisse, eiq; personans olim Titanas contra quos bellabat, in fugā egisse. Pausanias in Phocæcis, *Ἐμὲ δὲ τῆς νυκτὸς φέβου σφοδρῆ ἐμπήνη πανικός, τὰ γὰρ ἀπὸ αὐτῆς οὐδ' ἕως δειμάτων ἐκ τῶντα φασὶ γίνεσθαι,* id est, Ceterum noctu irruit in eos pauor panicus, siquidem terrores nulla de causa exortos, aiunt ab hoc immitti. Hæc de re copiosius disserit, citatis aliorum etiam Græcorum testimonijs, Angelus Politianus in Miscellaneorum annotatione uigesimaloçana. Hoc adagij subinde refertur à Ciceroe in epistolis ad Atticum: Ego, inquit, bellum foedissimum futurum puto, nisi qui, ut tu scis, panicus casus extiterit. Rursum alibi: De Ventidio, pænicon puto. Itē alibi: Rurmorem adferunt magnū, Romæ dum ad Antonij frumentū omne portari, *πανικός* certe. Idem ad Tyronē: Esti Atticus noster, qui me quondā moueri πανικός intellexit, idem semper putat, nec uideat, quibus præsidij pbilosophiæ septus sim. Et hercle, quod timidus est ipse *δαιμονιοσις*, id est, tumultu ciet, et panicis mouetur. Huc allussisse puto et Apuleium in Asino suo, cū Psyche ad mortem spontaneam properant, Panem obuium facit.

Nihil minus expedit, quam agrum optime colere.

Apud prisicos adagionis instar fuisse Plinius testatur libri decimo clauū capite sexto: Temerarij, inquit, uideatur unam uocem antiquorum posuisse, et fortassis incredibile penitus existimant, nihil minus expedit, quam agrum optime cole-

re. L. Tatijs Rufus infama natiuum humilitate, consulatum militari industria meritis, antique diujs parsimonie, circiter mille siclos, sine que lectio quibusdā magis aridet, festertium liberalitate diui Angusti cōgestum, usq; ad detractione heredis exhaussit, agros in Piceno cōmendo, colendosq; in gloriam. Interitum enim ergo, famiq; censens? Imò necesse iudico modum, rerum omnium utilissimū. Bene colere hereditarium est, optime damnosum. Hæc uoce Plinius. Huc et Terentius allusit, cum ait in Phormione: Nostrapte culpa facimus, ut malos expedit esse, dum nimium dici nos bonos studemus et benignos. Item illud Horatianum: In uitium culpa ducit fugā, si caret arte. Denique proverbium Hebræorum admonens, ne quis nimium sit iustus.

Citius quam asparagi coquantur.

Velocius quam asparagi coquantur. Dere uehementer properata. Sunt quedam figuræ proverbiales, que Otauo Augusto peculiariter arriserunt: inter quas hæc quoque refertur à Tranquillo, cum scribit eum ad exprimendam festinatæ rei uelocitatem solere dicere: Velocius quam asparagi coquantur. Idq; identidem in literis usurpat. Consine illi, quod alibi dicitur: *ἄφαρ ἐξ πίθου.* Apha ad ignem.

Amicitie personam.

τὸ προσώπου ἀφ' ἑσῆς τῆς φιλίας. id est, Amicitie personam detrabere dicitur, cum aperte que sentimus animo, tum loquamur apud amicos: et que quid in pectore clausum est, id præ nobis serimus. Vultus enim ab Seneca dictum est in Casarem, ut personam malit quam faciem, id est, ut uideri malit quam esse. M. Tullius Tusculanarum questionum quinto scribit Epicurum tantummodo personam induisse philosoopi. Martialis: Mentiris iuuenem tincis Lentine capillis.

Tam subito coruus, qui modo cygnus eras. Non omnes fallis, scit te Proserpina canum, Personam capiti detrabat illa tuo.

Neque semper tamen persona sonat in malā partem. Etenim quam scribit M. Tullius in officijs, ponit enim personā amici, quom induit iudicis: non significat fictū amicum, aut fictum iudicem. Est autem tractandum à personis bifurionum.

Vtere curru, de afinis nihil laborans.

Ἀπονεύει εἰς τὴν οὐρανὸν ἀμείβεσθαι τὸ δ' ὄρωι οὐδ' ἐμὲ μέλει. Id est, Vtere plastris tuis, afinosq; ne curaueris. Versus est trochaicus trimeter. Hoc proverbio monebat, ut suarum quistq; rerum curā ageret, hisq; frueretur, alienarum negligens, atque incurius. Hinc ducta meta phora, quod quibus plastrum est domi, nihil necesse habet de portandis oneribus afinos aliunde conducere.

Libyca fera.

Λιβυκὸν θηρίον, id est, Libyca bestia. Refertur à Diogeniano. Dicebatur olim in hominē uasum, callidū, uersipellē, uarijs moribus, accipitiq; ingenio. Quod genus portentum Cicero Catilinā fuisse testatur. Inde natum quod in Libyca uarie ferarum species sepe numero miscatur: atque ita noua quedam hinc monstra spectaculo produci soleant Romanā, à provinciæ presidibus deportata.

Semper affert Libyā mali quippiam.

Eodem fonte fluxit et illud: *ἀεὶ φέρεται Λιβυκὸν κακόν.* Id est, Semper affert Libyā mali quippiam, quod inde Romanam, ut dixi, monstra deportantur. Hinc et in mores, ingeniumq; gentis detor queri potest: siquid ut est regio uener-

norum ferax, ita gentis pestilens ingenium. Peculiariter conuenit in sociis fragos, ac pastorum nouatores.

Semper Africa noui aliquid apportat. X

Hinc simillimum est illud Plinianum, quod in historia mundi refert, Libyam semper aliquid noui adferre. Quod quidem idem dicebatur, quod in siuculosa regione ad unum aliquent riuum, plura inae ferarum species bibendi gratia conuenire cogantur: inibiq; uaria mixtura uolente. Veneris, uarias monstrorum formas, subindeq; nouas nasci. Porro Plinius sumpsit ab Aristotele, apud quem refertur libro de generatione animalium secundo, capite quinto. Anaxilas apud Athenaeum libro decimo quarto festiuiter adrem detorsit:

Ἡ μυσική δ' ὡσαύτ' ἀβύσσῳ ἰσθμῶς ἔστιν ἰσθμῶν. Αἰὶ δ' ἔκαστ' ἰσθμῶν ἰσθμῶν τίκτεται. id est, At musica itidem ut Africa terra per deos Semper quotannis aliquid adducit noui. Quadrabit in homines lubrica fide, semperq; nouandarum rerum audis.

Afra auis. XI

Ἀφροῦ ὄρνις. id est, Lybica auis. Refertur à Suida de peregrandibus, quod ex ea regione deportentur aues immani magnitudine.

Horatius de prelaui usor pauit: Non Afrā auis descendat in uentrem meum Iucundior, quam lecta de pinguis simis Liuuarum arborum.

Nam gallinas praegrandes olim mittebat Africa, quas easdē Numidicas aues appellat. Acron uidetur de Struthione sentire, quae et ipsa auis mira mole corporis effe fertur. Mea quidē sententia nō inepte iacitur, et in hominē peregrino cultu notabilem. Et Plautus alicubi Pœnum auem uocat, ob manicas alarum instar utrinque pensiles. Prouerbiū extat in auiibus Aristophanis. Interpres indicat conuenire in batbaros, ac meitulosos. Sunt enim homines praegrandes ferē timidiore. Tereñtius, Hic nebulo magnus est.

Boni pastoris est, tondere pecus, non deglubere. XII

Ἡ οὐδὲ γὰρ ὡς ἑστὶν ἐξ ἄλλου, ubi quis est exactor durior, atque instantior. Quid? Num et pellem uis? Quasi conueniat lana contentum esse. Id adagij Tiberius Caesar, autore Suetonio, aut reperit, aut certe usor pauit. Nam is admonitus ab amicis, ut prouincialibus augeret uestigia, rescripsit: Boni pastoris esse, tondere pecus, non deglubere. Est autem deglubere, detrahere pellem. Tractum à rusticis, qui deglubere uocant siliquam, aut silicidulum excutere, et granum sua nudare tunica: unde et Catullus in obscœnum sensum detorsit, ut dicat uirum à muliere deglubi. Et Apuleiana Fotis ait se uiuos homines solere deglubere. Tondent igitur, qui ita spoliati, ut sortem relinquunt, unde res possit crescere. Deglubunt, qui nihil reliqui faciunt. Nam lana de tonsa renascitur. Cui detraeta nihil est, quod deinde possit auferre. Alexander Macedonum rex, cognomento Magnus, sententiam eandem diuersa extulit metaphora. Cum enim quidam admonerent, longe plus uestigalium à ciuitatibus auferri posse, respondit ad hunc modum: καὶ ἡ πόλις ὡς ἂν ἴσθμῶς ἐκτελλομένη τὰ λάρυγγα. id est, Et olitorē odi, qui radicatus herbas excidat. Denique hoc ipsum ἀπὸ τῶν ἰσθμῶν ἢ ἀποτρίβειν, et item apud Latinos radicatus, stirpium tenuis, a stirpe, ab ima stirpe, atq; id genus alie metaphore, prouerbij naturam respiciunt.

Lucri bonus est odor ex re qualibet. XIII

Facta quidē, sed tamen pestilens illa uox Vespasiani, qui cum ex lotio uestigaliter faceret, homo turpiter audis, superq; eo factio à filio admoneretur: quod ēre tam putida, lucrum faceret, paulo post collectam pecuniam, filij naribus admonit, rogauit; equid aliquid puteret? Vnde Iuuenalis: Lucri bonus est odor, ex re Qualibet. Iam et Enniamus ille uersiculus, nō in sermone modo, uerum etiam in annos et uitam hominum penitus abiit. Vnde habere, curat nemo, sed oportet habere.

Lucrum pudori praestat. XIII

Ἡ δὲ ἐξ ἄλλου ἀναγωγὴ λέγουσιν, id est, Lucrū pudori praestat. Plautus in Pseudulo: Nemo illud, qd' pudet facilius fertur, quam illud qd' piget. Eundē sensum aliter extulit i Trinūmo: Pol pudere, quam pigere, praestat totidem literis. Sententia bono uiro indigna, cog; illic à Menone dicitur, hic à fene. Sed cōmode ad persudandum sententiā etiam parum probam arripuit. Alioquin longe satius rei iacturam, quam sine dispendium accipere. Huc alluisti Tereñtius in Pormione: Non te pudet uanitas? Non, dum ob rem. Quin et hoc die uulgato pro uerbo ubi ualere pudorem, ubi de pecunia uia re agit. Plutarchus in commentario de audiēdis poetis, refert ē poetā, nescio quo, senarios hos: τὸ μὲν δὲ πᾶσι τῶν δὲ σὺν ἡμῶν ἔστω, τὰ δ' ἄλλα τῶν πᾶσι δὲ γίνονται. ἔνθα καὶ ἡ δὲ οὐδὲ. id est, Opinione spernit iusti, ac uirum Quiduis agentem sequere, cum spes est lucri. Refert et hunc ex Sophoclo: τὸ καὶ ἐξ ἄλλου ἢ ἄλλου, καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἔστω. id est, Dulce est lucrum, profectum et à mendacijs.

Beta tum in aestate, tum hyeme bona. XV

Βαίτη καὶ δέρεα, καὶ τὸ ἔνθα χαμῶνι ἀγαθόν. id est, Beta tum in aestate, tum hyeme bona. Suidas, qui huius adagij meminit, adscribit Betan uestis pellicae genus, quod ad utriq; tempus uaditatur appositū. Nā hyeme depellit nētos, aestate solē. Idem Pollux libro de rerū uocabulis septimo, inter uestes coriaceas meminit et Betae: quam ait tunica fuisse praelongā, quae toti cōtegeret corpus. Conuenit igitur de re ad multa usū futura: ueluti de literis, quae iuuenes iuuet ac senes ornant. Aut philosophia, quae in rebus prosperis arceat ab insolentia, in aduersis praestat, ne frangatur animo.

Aniculus deliramenta. XVI

Ἡ ἀνὶ ἄλλου ἢ ἄλλου, id est, Aniculus deliramenta. De nugis inambus, cuiusmodi solent effere uetule, cui iam senis uitiū uitium aetatis accedens, nugacitatis morbi conduplicat. Extat prouerbiū apud Platonem in Theaeteto: ταῦτα μὲν γὰρ ὄντι τὸ λεγόμενον ἡρώδης ἢ ἄλλου. id est, Nam haec quidem sunt quod alic solent, aniculus nuge.

Ante pedes. XVII

Ante pedes esse dicitur, quod obuiam, quodq; uel praesens adest, uel imminet. Tereñtius, istuc est sapere, nō quod ante pedes modo est uidere, sed etiam illa quae futura sunt, prospicere. Sic Pindarus in hymno ultimo, τὸ δὲ πρὸ ποδῶς ἐσσημι αἰεὶ χεῖμα πᾶσι. id est, Quicquid ante pedes est semper melius. Lucianus in pseudologista: ἡγὼ τὰ κωνὰ ταῦτα, et τὰ ἐν ὡσπιῶν ἀγνώμων. id est, Et quod haec cōmunia, quodq; haec passim obuia ignoros. Et Pindarus in Phoenice: βάρβιτος δὲ ὡσπιῶν μετρώδης τε ἢ ἰσθμῶν πᾶσι ταῦ τὰ ἐν ὡσπιῶν. id est, Quo uadis autem? Sublimi uultu, cunctaq; deprecitās, quae sunt ad pedes. Et πρὸ ποδῶν dicitur, qd' iam instat, imminetq;. ἐμπροσθεν esse dicitur, quod obstat.

obstat, ἐκαστὸν ὦν contra. προκυλινδῶν ἐδου ἄν' ὠδ' ὄν
est aliquoties apud Platonem, id est, ante pedes prouoluit,
quod uelut expositum est.

Albo recte aliena captant bona. XVIII

Prouerbij speciem habet, quod ait Plautus in Persa: Ne
isti faxim usquam appareant, qui hic albo recte aliena oppu-
gnant bona. Rete uocat calumnias quadruplatorum, & pa-
rastrorum. Album dixit, alludens ad codicillos, & dicas,
syngraphasq; quibus lis intenditur, peragiturq;. Nec omni-
no displicet, ut ad album pratoris, quo leges & litium for-
mulae proponebantur, respexerit. Nam leges etiam Solon
aranearum textis similes esse dixit.

Ad suum quemque quaesum,
aequum est esse callidum. XIX

Apud Plautum est prouerbialis sententia in Truculento,
tum in Asinaria:

Ad suum quemque quaesum, aequum est esse callidum.
Quae si transferatur paulo longius, plusculum habuerit gra-
tie. Velut alius est pecuniae appetens, alius fama studiosus,
alius uoluptatum audax, alius literarum sitiens, alius pietate
tem fecatur. Quisque aduigilat ad id quod expetit.

Vel acum inueniunt. XX

Apud eundem in Menaechnis prouerbialis hyperbole, de
re diligenter uestigata: Acum credo inueniunt, si acum quaere-
res. Nam acum inuentu difficillima, quod ob exiguitatem
facile fallat oculos quaerentis.

Subuentanea parit. XXI

ὑπὸ πτέρμα τιττε, id est, Subuentanea parit. De uanis
de frivolis inuentis. Translatum ab auibus, quae Veneris ima-
ginatione concipiunt ouas, sed inania, hoc est, unde non gignat-
ur factus. Aristophanes in Auibus:

Τίττε πτώσασον ὑπὸ πτέρμα ὠδὲ ἢ μελενοῦπτερος ὄον.
Id est, Parit primis subuentaneam nox nigripennis ouum.
Hos cōceptus potissimum accidere in his auibus, quae sint neq;
uolaces, neq; aduicis uinguibus, cuiusmodi sunt per dix, galli-
na, demonstrat Aristoteles libro de generatione animalium ter-
tio, causam esse quod excremento magis abidant. Volaces &
aduicis, nec salaces esse, nec saecundas, quod in his excrementi
seminalis pars, in penas & in unguas abeat. Concipiunt
huiusmodi factus aliquoties auditam uoce, sicuti fit i per-
dicibus, aliquoties ex affricu pulueris, aliquoties foemina ob
inopia maris inter se saltantibus. Autor & Plinius. Ea q; oua
Graeci ὑπὸ πτέρμα, id est, subuentanea, siue ζεφύρια uocāt, à
uento fauonio. Unde quae uana sunt, ἀνεμίδια dicitur. Pla-
to in Theaeteto, ἀλλὰ τὴν δὲ αὐτὸ κοινῆ σκεπῶμεθα
γόνιμα ἢ ἀνεμίδιον τέρζαντα, id est, Sed age iam illud
cōmuniter dispiciamus, solidus ne partus sit an subuentaneus.

Et Homerus:

κακὸν δ' ἀνεμώλια βόζαρ,
Dicit inania, & uentis similia significans. M. Tullius in epi-
stolis ad Atticum, ἀνεμοφρέτα uocat inania, quae uentis
ferantur, de gladiatoribus: De ceteris quo scribis ἀνεμο-
φρέτα, factas me quotidie certiorem.

Phrynondas alter. XXII

φρυωνώνας ἄλλ' ὄν, id est, Phrynondas alter. De im-
probo. Huius meminit Lucianus in Pseudomata, inter nobiles
facinorosos. Phrynondas uero fuisse hostes Athenis, in nego-
cijs Peloponnesiacis uersabatur, homo uersutus, maleficus,
impostor, summus malartu uerū artifex, ut hominis uocabulū
in rei transferit appellatione. Etenim quoties inspinger ma-
lum & sceleratum accipi uolebat, Phrynondā appellabat.

Sic Aristophanes in Amphiarco, citante Suida:

ὁ μιστὲ κηλ φρυωνώνας κηλ ποιητὲ σὺ. id est,
Scelerate tu ac Phrynonda, & impurissime.
Vnus est & Plato in Protagora. Meminit horum & Aeschylus
aduersus Ctesiphonem, οὗτε φρυωνώνας, οὗτε εὐφεί-
βοι, οὗτε ἄλλ' ὄν, οὐδ' εἰς πάσι ποιεῖ τὸν πάλαι πο-
νητὸν τὸ ἴδιον μᾶλλον ἢ γόνος ἐγγύστε, id est, Nec
Phrynondas, nec Eurybatus, nec alius quisquam ueterū im-
proborum unquam talis magis & impostor fuit.

Sus per rosas. XXIII

ἦρ δ' ἰὰ ῥόδων, id est, Sus per rosas. Quamquā in alijs
exemplaribus scriptū inuenio, ἦρ δ' ἰὰ ῥοιδων. Mihi uen-
tra scriptura satis probatur: sed legendū arbitror: ἰὰ ῥοιδ-
δ' ὠμῶν ἐν ῥοιδῶν, ut sit nomē diminutiuum. Rhoce uero
Graecis dicitur malapunicā. Eudemos prouerbium citat ex
Cratetis fabula, cui titulus γαίπωνες, indicans dici solere de
agrestibus & intractabilibus. Quemadmodum sus per mala
commode duci non potest.

Asinus auis. XXIII

ὄν' ὄρνις, id est, Asinus auis. Est apud Aristophanem
in Auibus. Sumptum ab omni quodam. Quidā enim cō-
sultus de eo, qui aduersus laborabat ualeudine, forte fortuna
conspexit asinum surgentem à lastru, simulq; alium quendam
auditi dicentem: βλάπε πῶδες ὄν' ὄν ἀνέσθ, id est,
Vide quo pacto asinus cum sit, sarexit. Id omnis arripiciens
ille, protinus respondit, fore ut ualeudinius ille reualefice-
ret. Itaque iocatur Aristophanes, quasi et asinus auis esset,
& augurij nomihl haberet. Dicitur non intempte, cum
ex indicio quopiam ridiculo quippiam colliginus.

Sisyphi artes. XXV

Σισύφης μηχαναί, id est, Sisyphi artes. Dicebatur uer-
sus, uersutias; consilia. Aristophanes ἐν ἀρχαρχούσῳ.
Εἰτ' ἰδ' ἀνοίγει μηχανὰς τὰς σισύφης. id est,
Deinde callidos depreme Sisyphi dolos.
Porro ut Sisyphus in astutia prouerbium abiret, Homericus
ille uersus in causa fuit:
Σισύφης ὅς κέρειος ἐπ' ἔχρονίον ἤλυτ' ἀνδ' ἔσθ, id est,
Sisyphus in terris quo non astutor alter.

Rursus Iliados ?

Εἰδα δ' ἐ Σισύφ' ἔσκησεν ὁ κέρειος ἤλυτ' ἀνδ' ἔσθ
Ab hoc genus duxit Vlysses, quem Homerus ubique uersum
& callidum facit.

Homo Thales. XXVI

Ἀνδρα ὄν' ἑσθλῆς, id est, Homo Thales. Ironia pro-
uerbialis in stultum, qui sapiens haberi studeat.

Aristophanes in Auibus:

Ἀνδρα ὄν' ἑσθλῆς μέτω, id est,
Homo Thales Meton. Idem in Nebulis:
Τί δ' ἔσθ' ἐσθ' ὅν τὸν ἑσθλῶ θανυζέσθ' ὄν; id est,
Qua gratia illum proinde suspicimus Thalem?
Fuit enim Thales unus e septem Graeciae sapientibus. Est &
apud Plautum; Salus Thales, cum stultum significet.

Sardanapalus. XXVII

Σαρδανάπαλος, id est, Sardanapalus. Huius cogno-
mē ob insignē hominis mollicie abiit in prouerbū. Aristophanes
in Auibus: τῆς ὁ σαρδανάπαλος οὐπισσι; id est,
Quis hic Sardanapalus? Fuit autē Sardanapalus Anacindar-
axis filius, rex Nini Persice regionis, qui eodē die Troiam pa-
riter & Anchidē, duas Lycaei ciuitates obiuimū: ceterū de-
litijs usque adeo effeminatus, ut inter eunuchos & puellas,
ipse puellarū cultu desiderare sit solitus. Apollodorus, ut citat

Aristophanis interpres, tradit eius sepulchro episcopiū huiusmodi literis Asyrijs insculptū fuisse: ἔδης, πίνε, ὄχευε, ὡς τὰ ἄλλα οὐδένοσ ὄβρι ἕξει. id est, Ede, bibe, utre Venere, nā cetera sicut nihil. Suidas hac forma refert ex Callisthene: σὺ δὲ ἔδενε ἔδης ἔ πίνε καὶ πίνεις, ὡς τὰ γε ἄλλα ἀνδρῶν ποσει, οὐκ ὄντα πούτῃ ἕξει. id est, Tu nero hōstres, ede, bibe, lude, tanquam ceteras res humanas, huius non faciens.

Quid tandem non efficiat manus? XXXVII

Aristophanes in Anibus: τὶ δ' ἄρα πῶδες ἄρ οὐκ ἄρ ἐργασάσαιο. id est, Quid est, quod haud efficeret denum pedes? Interpres ostendit allusum esse ad huiusmodi prouerbiū: τὶ δ' ἄρα χίρσος οὐκ ἄρ ἐργασάσαιο; id est, Quid denique est, quod manibus effici haud queat? Admonet nihil esse rerū omnium, quod arte, quod industria non efficiatur. Ceterum quod scripsit Aristophanes, apte torseris in milites ignauos, quibus omne praesidium et spes salutis non in manibus, sed in pedibus sita est.

Testa collisa testae. XXXIX

Testa testae collidit dicitur, cum duo conficiantur utriusq; malo. Aristophanes in Pace: καὶ πῶδες πλῆγεις ὑπὸ ὀργῆς ἀντὶ ἀλάκωσεν πῶδῶν. id est, Ac recalcitrans per iram testa testam uulnerat.

Talis est ferē cōfiliatio regū, inter se belligeratūm, qualis olle cū olla collisio. Nōdumquam perit uterq;. Certe neuter absq; grauisimis dānis discedit, nisi quod illud mihi uidetur inigissime cōparatū fatis, qd cū par sit incōmoda belli in eorū recidere capita, qui belli sint auctores, et quorum refert uicisse, maxima pars malorū in hos ingruat, quibus inuitis et abominātib; bellum suscipitur: et ad quos etiā si prosperrimo Marte pugnantur fuerit, nec tercius quāde sit rediurus.

Animus est in corijs. XXX

Aristophanes ἐν εἰρώ. Ἡμᾶς πομπῆν ταύτην, ἀλλὰ συνηνώμιον ἔχει. Οὐδὲ γὰρ ἡμᾶρ ἄρ τὸτ' ἐν ποίῃ σκῆπτει. id est, In his quidem sum lapsus, at uenias dabis, Nam mens profecto nostra tum in corijs erat. Sumillimū est illi Teretiano: Animus est i patinis. Itē illud qd legitur apud Athenensē libro Dipnosophijstiarum primo: Οὐδὲ γὰρ ὅστι ἐστὶ τρεπάζωνος κληρονομ. id est, Nam mens quidem ipsa mensē adhaeret proxima. Interpres admonet huius prouerbij, ἐπὶ σκῆπτῳ βλεπέσθ, de his, qui iam ad bellum spectant, quemadmodū alio demonstratū est loco. Licebit uti, cum ob sollicitudinem erit aliquis ad id, quod agitur in praesentia, parum attentus.

Quibus nec ara, neque fides. XXXI

Aristophanes ἐν ἀρχαῖς νῆυσίμ, Οἷσιν αὖτε βωμοῖσ, οὐτε πίσι, οὐδ' ὄρκῳ ῥαδί. id est, Quis nec ara, nec fides, nec ulla durans fecerit. De uehementer perfidis. Dicitur est in Spartanos, quorum perfidiam exauit Euripides: Σωζέτης ἔνοικοι δ' ὄλα βυλθῶντες. id est, Sparte incolae, dolosa consuetudina. Nunc in aulicos non omnino pessime quadrat.

Triuisima quāde, sed emic prouerbialis apud Graecos auctores figura est. XXXII

Triuisima quāde, sed emic prouerbialis apud Graecos auctores figura est: ἄγρσι καὶ φέρσι, pro eo qd est, hostili more populidū, aut uexat. Id si traducatur ad animū nō pau lo facti festiuus. Quemadmodū Aristophanes in Nebulis:

Ἐπὶ γὰρ τῶν αὐτῶν ρησῶν πε δυσκολωτέωσ Ἀργουα, φέρομα, τὰ ρημάτ' ἐν ἄρχαῖς ὄμοια. id est, Diuis ab usuris et usurarijs Rapior miser, ferorq; difficillimis, Possessiones pignori opponens meas. Lucianus dixit: ἄγ' ἢ φέρεθ, pro eo quod est, suo arbitratu quō uult, trahit. Homerus Iliados ε, Οἷσιν ἢ δὲ φέροισ ἀρχαοὶ κερρ ἄγοισρ.

Item Vergilius Aeneidos secundo:

Alij rapiunt incensa feruntq; Pergama. Translatum uidetur a more militari, quod illic homines et iuuenta aguntur, sarcine feruntur.

Salem lingere. XXXIII

Ἀλαλὲ ἄρχη, id est, Salem lingere dicitur, qui perquam tenuiter uidentur. Sic enim Persius: Vate registatum digito tercorar salinum Contentus perages, si cum Ioue uicere pergis. Diogenes cum a Cratero praediuite quodam inuaretur, ut ad se uenret, usurus hospitio suo, suaq; liberalitate, respondit se male Salem Athenis lingere, quam apud illum opiparis mensis fuit. Idem Plautus in Curculione: Hodie apud me nunquam delinges salem.

Pedere thus. XXXIII

Βδέξμ λεβωντόρ, id est, Pedere thus. Prouerbij speciem habet. Accommodabitur in hos, quorum et uitia placēt, aut ipsi, aut alijs impediō amatib; . Facit enim hoc ὀλακῶ τῶν ut unicuiq; sua placēt, arideatq;, etiā si sint puiddissima. Facit itē hoc amor inmoderatus, ut polypos etiā Agne delectet Balbinū: ueluti scripsit Horatius. Aristoph. i Plauto: Οὐ λεβωντόρ πε πόρ βδέω. id est, Non enim thus pedes. Quadrabit et in assentatores, turpissima pro honestissimis laudantes.

Pro caeco exoculatus est. XXXV

Omnis huiusmodi facetiarū formulae pertinēt ad adagio rū naturā, cū uidentur corrigere quod dicitur est: sed altero uerbo, quod uel idem polleat, uel magis etiam ledat: ueluti si quis dicat, non furatus est, sed inuolauit. Non furatus est, sed rapuit. Aristophanes in Plauto: Μῶρ οὐ κελραρσ ὄλλ ἠκῶκαρσ; id est, An non furatus es, sed rapuisti? Idem in eadem fabula: Αὐτὶ γὰρ τυφλῶ δ' ἔρωμαμάτωτα. Ludit enim seruus ambigua uoce δ' ἔρωμαμάτωτα, quae det clarat et oculis donatum Plutum, et exoculatum.

Prius lupus ouem ducat uxorem. XXXVI

Aristophanes ἐν εἰρώ. Πέριμ κερ λυμῶ οἷρ ἡ μῶμοσ. id est, Ante lupus sibi iunget ouem. De his, inter quos insanabile disidium. Consimili figura dixit Horatius: Sed prius Apulis iungentur capre et lupis. Adrem reatum erit lepidius: quod genus si dicas, non coherere pecuniae studium, cum studio literario, adq; eam sententiam accommodes prouerbiū.

Sphondyla fugiens pessime pedis. XXXVII

Idem eodem sermo loco: Ὡς ἢ σφονδύλα φεύγῶσα ποικιλοτέωσ βδέσ. id est, Ut feles quoniam fugiat, male pedere facta est. In eos quadrabit, qui discedunt nō citra insaniā. Sphondyla insecti genus, odoris terribis. Plinius lib. xxvij. cap. xliij. meminit Sphondyle serpentis, quae radicibus a borū sit infestissima.

Itaque ore prano conuictus turicium. Plato demonstrat hunc Socrati fuisse morient, turinis oculis obtueri. Et Vergilius bouem torum uocat:

Optima torue Formae bouis.

Expedit habere plura cognomina. XLVIII

Aristophanes in Pluto:

Ως ἀρχαῖον ἐς ἐπινομίαις πολλαῖς ἔχρη. id est, Vt expedit, si plura habeas cognomina.

Conuenit in eos, qui multa simul profitentur, quo questum facient uberiori. Aut qui diuersarū sunt partium. Quædam odum uersperitio in apolois aliquādo mus est, aliquando anis. Distum est autē in Mercurium, cuius uaria fruntur cognomina. Uocatur enim ἑρμῶν, uel quod bene uertat negotia, uel quod subdolis sit, ac uersipellis: ἐμπολιῶν, quod a uentibus, ac mercimonijs presit: ἡγεμονίῳ, quod uia ducit, ut apud Homerū Priamo: δόλι, quod impositura, presfigiarūq; repertor: κερδῶν, quod lucris auget negotiatores: ἐπιζώνῳ, quod in certaminibus præconis uice fungatur: δίανον, quod decrū ministret. Feruntur item ἑ βακχί per multa cognomina. Prouerbiū non in scite tor quebitur ἔ in istos, qui nūquā nō habent titulos, ac nominationes, ut uocant, ἔ ceu laqueos instructos ad irretienda sacerdotia. Aut qui plurimas artes profitentur, ut aliqua ratione sibi parent fortunam, uicini uel scilicet, qui in principum aulis iidem ἔ sacrificum agunt, ἔ ministrum, ἔ æconomum, ἔ lenonem, ἔ γέλωτοκίον.

Διμοσχεῖς.

XLIX

Διμοσχεῖς. In prouerbiorū collectaneis, que Plutarchi note scriuunt, huiusmodi reperio fabulā. Cum aliquādo Peloponnesus, annona laboraret inopia, quādam urgente fame, collectis sarcinis, inde demigrariū, ij cū incertis sedibus huc atq; illuc uagaretur, recepti sunt in ciuitatē à Tripolitīs. Tripolis autē ea in Rhodo est. Nomē igitur inditū illis, ut diceret Διμοσχεῖς, Hesychius addit eæ auctoritate Didymi eos qui iuxta Oetā accolebāt sic uocatos, quod ob terre sterilitatē frequēter cū fame rem habebāt. Dores Græce dici uidentur à dono ἔ cundo. Itaq; qui uagātes famē adferebant Διμοσχεῖς dicti sunt. Alioq; Dores nō sunt in Peloponneso, sed inter Locros ἔ Aetolos, auctor Strabo lib. ix. Quæ drabit igitur in eos, qui fame adacti, aliquō demigrant, uelut Italorū uulgus serē hospites omnes, Διμοσχεῖς appellat, ceu fame cōpulsos, ad eam usendam regionem.

Tribus bolis.

L

Plantus in Cetrulione: Si uis tribus bolis, uelim chlamydem. Tribus bolis, dixit pro compendio, quasi tribus uerbis. Nam bolum Terentius accipere uidetur pro eo, quod Græci uocant βλωμόν. Quod autem continuo deoratur, tribus bolis edi dicitur.

Velut umbra sequi.

LII

ὡσπερ σκιά ἐπὶ σῶν, id est, uelut umbra sequi. Dicitur qui nūquam deest. Nam umbra corpus afficitur, uelut nōlit. Plautus in Casina: Decretū est mihi quasi umbra quoquo ibis tute, persequi. Vnde affelas indiuiduos, umbras uocamus, ἔ ultra comitantes ad conuiuium, ut indicatum est alibi. M. Tullius libro Tusculan. questionum primo: Et si enim nihil in se habeat gloria quæ expectatur, tamen uirtutem tanquam umbra sequitur.

Ne nummus quidem plumbeus.

LIII

Nummum plumbeum hyperbola prouerbiali, pro minimo pecunie ponunt. Plautus in Casina: Cui homini hodie peculi nummus non est plumbeus. Idem in Trinummio. Cui si

capitis res fiet, nummū nunquā ereda plumbeū. Confine illi, quod est apud eundem in Captiui dicit: Neque ridiculos iam termeti facio. Quamquam hoc alio dictum est loco.

Satietas ferociam parit.

LIIII

Nicolaus Stobæus in collectaneis suis hanc sententiā prouerbij titulo continet, τικτὴ κόρος κἀν ὕβρι, ἀποαιδῶσις δὲ μετ' ἕξωσας ἕνοιαν, id est, Parit satietas ferociā, imperitia cum potestate coniuncta, insaniam. TOLLIT ANIMOS OPULENTIA, quod si ad insatiam accedat potestas, iam res ad insaniam usque procedit. Concinit cum illo: Fenum habet in cornu. Pindarus in Olympijs inuerti sententiā, dicens ὕβρις κόρος μετῆρα, id est, Ferociam matret satietatis. Sed reprehenditur ab interprete, qui magis approbat Homeri uersum: τικτὴ τοι κόρος ὕβρις ὅσταν κακῶ ὄλεος ἔσται, id est, Facium copia gignit, opes ubi prauas adeptus. Ceterum hinc uersum non memini legere apud Homerum, nec uidetur illi γρησιος, certe quod constat, exiit in sententijs Theognidis.

Quid caeco cum speculo?

LIIII

Τὶ τυφλῶς κῆ καθόπτης; id est, Quid caeco cum speculo? Finitimum illi: Nihil cum sidibus graculo. Cistaru à Stobæo uersus hic est Epicharmo: τίς γὰρ καθόπτης καὶ τυφλῶ κοινοῖσας, id est, Luminibus orbo, cum speculo quid est rei? Quorsum opus est libris illiteratorū quō regnum iuueni stultorū: quō diuitias ei qui nesciat uti.

Miseram messem metere:

LVI

Malā metere messem, est pro male factis lucre poenas. Nō admodū abhorret ab eo, quōd alibi retulimus. Vi sementi feceris, in ἔ metes. Stobæus hoc eamē citat ex Euripidis Ione: καὶ νῦν ἐφέλακτ' ἃ κακοὶ ἡμαῖς βοροτοί, καὶ κτῶδες πλῆστον πῶντοδερ θνητῶν, Σ/μικτ' ἀ μὲ θινικα καὶ δ' ἰκαὶ ὄμυ, Ἐπ' τ' ἀμῶδες τῶνδ' ἐδ' ὑσιον δέξῃ. id est, Et nunc honores ὄσεlesti accersitis Et opes paratis auerantes iudique Promiscue per fis, nefasq; postea Messem metitis ob ista tristis ἔ asperā. Aeschylus in Persis, ὕβρις γὰρ θινανδῶς ἐκαῖσσεσας εἰρήνην ἄτης, ὕβρις παράγλαστον θινανδῶς δέξῃ. id est, Florens eundem spicam tudit ferocia Noxæ, uide profum stibilem messem metis.

Veniens ad summam lineam.

LVI

Euripides in Antigone: Ἐπ' ἄκρον ἰκομεν γαμμῶν κακῶν, id est, Deuenimus summā ad malorū lineam. Item Horatius: Venimus ad summum. De linea stadorum ἔ lusus, dictum est alibi non mo loco.

Saburratus.

LVII

Plautus in Cistellaria, noue quidē, sed admodū eleganter dixit saburratus, pro omnis cibo. Sumpta metaphora à saburrabus, quas onerāt harenis, aut argilla, ne iactent, uacillētiq; in fluctibus. Quod equidē iter adagia nō retulisse, nisi etiā iudgo passim decretū. Plauti uerba sunt hæc: idē mihi, magne quod parti est nitū mulierū que nūc questum facimus. Que ubi saburrate sumus, largiloque extēplo sumus. Venustus fiet, si longius detorqueatur, ueluti si quis aures saburratas dicat, alicuius multiloquio. Aut animus philosophiæ præceptis saburratus, ne rerum tempestate iactetur.

NUMERO

Numero dicis. LVIII

Plautus in Casina: Numero dicis, dixit pro eo quod est, si esse, & comprehendit. Festus exponit pro cito, ac celeriter, citans tum alios multos auctores, tum hunc Plauti locum. idem in Amphitryone: Numero mihi in mentem fuit. V. sup. patet apud eundem & alijs ali quot locis.

Palpari in tenebris. LIX

Ἐπιλασφῆμι ἢ τῷ σκοτῷ, id est, Manu tentare in tenebris. Dicuntur qui rem obsecus vestigant coniecturis.

Aristophanes in Pace:

Πρὸ τῶ μὲν οὖν Ἐπιλασφῆμι ἢ σκοτῷ τὰ πρᾶγματα, Νεβί δ' ἔπαυτα πρὸς λυχνον ὄλεσεσθαι. id est, Antehac negotia, Velut in tenebris manibus attentavimus, Nunc ad lucernam cuncta pensabimus.

Aluist poeta ad Hyperboli Aristicum, qui ex Lychnopola, id est, lucernario factus fuit imperator. V. sup. pat. idem procerbum Plato in Phedone. Quod quidem & hodie dicitur de coniecturis incertis, ἠλασφῆ.

Muscas depellere. LX

Muscas depellere, etiam hodie vulgato loco dicitur, qui ocioso atq; inutili fungitur officio. Aristophanes in Vespis: Ἀλλὰ φιλῶτάτῃ δ' ἐνέ χελῶς ἔχωρ' ἢ ἵος μίας ἄσταμασφῆ. Id est, Imò cauet praemanibus, et muscas depellere curas.

Tenuiter diducis. LXI

Ἀετῶν ζαίνεσθαι, id est, Tenuiter diducis. Suidas scripsit dici solitū de ijs, qui pauperū more tenuiter vilitāt. T. rāslatum apparet a mulieribus lanae carminantibus. Nisi malonius legere ζείας. Nā in vulgatis codicibus ζείας habetur. Quae vox quid sibi ueluti, mihi sanè nō liquet. Porro siue ζαίνεσθαι legetur, siue ζείας, utroq; modo significabitur illa tenuitū hōium in minutulis rebus diligentia, quā Graeci uocant μικρολογία, adeo ut etiā cininum scare prouerbio dicatur. Quin & apud Latinos, pauperes tenues appellati: & Terentius, sic tenuiter dixit, de iuene amāte citra pecuniarum administrationem. Interdum ad exactam curam referunt, ac subtilitatem.

V. Horatius in Sermonibus:

Vt pote res tenues tenui sermone peractas. Aristophanes item in Nebulis, λεπτῶν φροντίδ' ἄ dixit, & λεπτοτάτας λήψεις, & λεπτολογῆμι, id est, Tenuiter curam, & tenuissimas rationes, & tenuia loquā, nimirū atrox, ac nimium subtiles philosophorum videns arguitas, cuiusmodi acumen Seneca prodidit fuisse Chrysippo, quod pungeret modo, non penetraret.

Simia fucata. LXII

Πῖθικ' ἀνέπλωσθαι ἡμιμῖδ'ος, id est, Simia plena fuci. De deformi anu, fucata tamē, & meretricijs culta lenocinijs. Nam ἡμιμῖδ'ος Graecis appellatur color ille, quo quondā meretrices, nunc honeste etiam, si dijs placet, matrone facie oblinant, quo senectū, ac formae uitia dissimulent. Aristophanes ἢ τῷ εὐκακιστῶσσαν. Πότερον πῖθικ' ἀνέπλωσθαι ἡμιμῖδ'ος ἢ χυμῆ ἀρεστικῶν ἄρῶνεσθαι ἢ νεκρῶσι id est, Verūm ne uarijs pietā fucis simia? An anus ab imis hinc uenerit manibus? Potes & ad rem accōmodari, ueluti si quis turpem causam, orationis phaleris adornet, uel honesti uideatur.

Plutarchus in Symposiacis offēdit olim cognomina quaedā prouerbiali ioco iactata fuisse in eos, qui serius ac cūctant-

ius ad conuiuium accederent. Dicitos enim tum καλῶσθε δειπνες, tum ζοφοροδῆπτιδες, tum τρεφεδῆπτιδες. Quorū nominiū uicem si cōdicere licet, hāc esse puto, quod qui cūctantur adire, ijs, quod alijs essent in mora, impedimēto esse uidebatur, quo minus illis cenare liceret: deinde quod lentitudine sua efficerent, ut cōuiuiū ad noctem usq; profiretetur. Tertium cognomen κατ' ἀντιφροσιν attribuitur apparet. Negat autē apud Plutarchum quāsi Pittacum ab Alceō Zophorodipidem appellatum, quod fertur inire comēdiarum, sed quod sordidas ac plebeijs comotationibus gauderet. Antiquius autē inelegās, ac parum urbanū habebatur, si quis ad cōuiuium rogatus, tardius aduenisset. Vnde Polycharmus in apologia, quae uita iurationem reddidit Atheniensibus, illud in ludem suam interposuit. Ἐσθρες ἔδωλκεῖ τῶλλα ἢ πρὸς τῷσι οὐδέ τινα ἰδιώεις ἐπὶ δῆπνον ἔσταν' ἄνωμῶν, id est, Ad haec in super Atheniensis, nunquā ad cenam accessus, post tempus accessi. Huius opinionis Battus quādam sacra non illepedie causam aperuit apud Caesarem. Consequit enim is, qui tardius uenit ad cōuiuiū, ἐπιδημοδῆπτιδες appellare, quod si dicas, cōuiuiorū appetētes, propterea quā cū essent occupati negotijs, ob cenarū tū cupiditate nō excusaret ijs, ā gibus rogaretur. Huiusmodi sermō Plutarchus. At Tertius in seipsum ex cruciatē, iudicat iniuale fuisse, statim & ante tempus adesse cōuiuiū, cū Chremes ait illos iadudū praesto esse domi suae, seq; ipsum in mora conuiui esse, nimirum indicans contra fieri solere.

Cui ita arriident, meis ne gaudeat. LXIII

Aristophanes in Nebulis:

Ὅς τις οὖν ἴδῃτοίς ἐλεῖ, τοῖς ἑμοῖς μὴ χυμῆτο. id est, Proinde risum qui ista mouent, is meis ne gaudeat. Prouerbii speciem habet, quo licet uti, cum ingēs interesse discrimen significabimus inter nostras & aliorum rationes.

Contrarium huic illud Maronis:

Qui Baium non odit, amet us carmina Meui. De ijs, quae cūdem sunt farinae, & ex aequo cōtemnenda.

Βωμολοχῆσθαι, βωμολοχεῖσθαι. LXV

Βωμολοχεῖσθαι, prouerbiali cōiocio dicebantur scelersti & improbi. Quod nō minus olim in dicitur ijs, qui obuersantes circum aras, uicinis tenere cōsueuerūt insidias: aut qui ob id rem diuinā facerent, quod ex aliorum accusatione compendij nonimibul assererent. Nam huiusmodi murtatione uota Iuppiter audiū apud Lucianū in Icaromenipo. Dicuntur item βωμολοχοί, qui cures diuinae peragunt, nō faciūt uota dijs, sed nugas inanes deblaterant. Qui mos hodie magnatibus praecipue placet, & illud ad modū ciuile putant, si inter sacrificandum asidae cupiā ad aurē obganniant. Aristophanes in Nebulis, ἔχθ' βωμολοχός. Idem in eadē fabula: Εἰ δ' εἰ τις αὐτ' βωμολοχεῖσθαι, ἢ καμῶε τινα καμῶσθαι. id est, Siquis corū homolochum egerit, & flexum aliquē flexerit. Quāquam in hoc ipso καμῶσθαι τινα καμῶσθαι subest prouerbii in locis.

Prius quā gallus iterū cecinerit. LXVI

Ἐγὼ ἢ εἰ δ' ἐνεπτορ' ἀλεγειῶν ἐσθῆγετο. id est, Prius atq; gallus cante iterum cōstiger. Graecus uersiculus constat, si pro ἀλεγειῶν legas ἀλέεπτως, id est, Admodum mane, & antelucano. A prisca cōsuetudine sumptum, quae noctis deliquium & accessum dicit, galli cantu metebatur, gnomonibus horarijs nondum reuertis. Gallus autem tribus interuallis canit, praenuncians diem. Quae de re Plinius libro decimo, capite uigesimo pri-

mo: Et hi nostri uigiles nocturni, quos excitandis in opera mortalibus, rumpendo quos homo natura genuit. Nocturni sydera, et ternas distinguunt horas interdiu cantu. Cum sole emitt cubitum. Quartusq; castrensi uigilia ad curas, laboroq; reuocant. Nec solis ortu incantus patiunt obrepere. Diemq; uenientem nuntiant cantu, ipsum uero cantum gressu lateuim. Haec Plinius. Cur autem illi accidit plausus. Democritus apud. M. Tullium concoctionem in causa esse putat, quod id temporis cibus a peiore depulsi in omne corpus digeritur. Poetae ad fibulam referunt, cuius meminit Lucianus in Gallo. Mihi magis aridet Ambrosij Leonis Nolani raitio, quem uirum equidem non dubitem in perucitigandis naturae mysterijs, uel cum quouis ueterum philosophorum cōferre. Hic in questionibus suis gallorum cantum à peculiari quadam salacitate proficisci putat. Esse enim hoc animal præ cæteris gallinis deditum, ac uelut uiciorum, mirique sollicitum de sobole quam maxime propaganda, adeo ut uenis gallus compluribus gallinis præficiatur, tantamq; turbam unicus maritus implet, tum pro feminis, ac pullis accerrime depugnet. Porro cantum gallorum ab imaginatione Venere proficisci, uel illud satis arguit, quod prius quam inuenis gallinus maturi sint, fileant. Ex reliquis uenis aibus pleuraq; in coitu, coitusue desiderio uocem edunt, ut anates, passeres, hirundines, perdices. Vox autem maris in auium genere, tantam uim habet ad incitandum Venere, ut quaedam hac audita tantum, concipiunt oua. Quo in numero sunt perdices. Gallus itaque dilabente iam per uiscera cibo somnioq; discendente, quo tempore corpora sua sponte concitantur ad Venere, statim gallinarum meminit, quoque copiosior sit factura, cantus illecebra prouocat. Quod autem subinde canit, in causa est, quia galli somnus est intersectus, minimeq; perpetuus, maxime cum uigent eate, ut intelligas et hoc à salacitate proficisci. Sed ut ad interpretationem adagij reuertamus, ueteres initium diei à prima medie noctis inclinatione ordiebantur, proximum tempus gallicinium uocabant, quod id temporis lucem multo ante presertientes incipiunt canere. Tertium concitium, cum et galli conticescunt, et homines etiam tum quiescunt. Quartum diluculum, cum incipit dignosci dies. Quintum mane, cum clarus iam dies exorto sole. Itaq; secundus gallorum cantus, multo solis exortum antecedit.

Hinc Iuuenalis:

Quod tamen ad galli cantum facit ille secundus
Proximum ante diem caupo sciet.

Constituit Aristophanes in conconatricibus:

Οὐδ' εἰ μὴ δ' ἴα τοτ' ἔλθεις, ὅτε το δ' ἐν' περὶ
Αλεπ' τ' ἰὼν ἐφ' ὄρε' ἤγετο. id est,

Minime gentium,
Ne si quidem illo te appulisses tempore,
Cum gallus iterum caneret.

Huius rei mentio fit et in euangelicis literis.

Ne alij quidem caput.

LXVII

Proverbialis hyperbole. Οὐδ' ἐσκαρὸς κεφαλὴν δ' εἰς
δ' ἄκρη, id est, Ne alij quidem caput dedit.

Aristophanes in Vespis:

Οὐδ' εἰς οὐδ' ἐσκαρὸς κεφαλὴν τοτ' ἐ-
φ' ἄκρη, id est, Nemo uel alij caput addit coctis.

Conueniet in fordidum, et impendio parcum.

Ruminare negocium.

LXVIII

Αναμεινωσὶς τ' ἄρα ἔργα, id est, Ruminare seu reman-
dere negocium. Dicitur qui suo cui animo uersat, etiam atq;
etiā expendens. Sumpta metaphora ab animalibus, qui cibū

in os reuocatum deuo mandant, atq; ita demum in alterum
uentrem traiciunt. Nam ad non accidit nisi ijs, quibus duo
sunt uentres. Aristophanes in Vespis:

Μολὴς δ' ἔσθ' ἄρα ἔργα ἔργων ἀναμεινωσὶς, id est,
Vix causa cognita est, ubi ruminauerant.

Id etiam appellat ἀναμεινωσὶς, V. sup hoc ad agidium
et Lucianus quodam in loco.

Mordere labrum.

LXIX

Ἐδὴ μὲν τὰ χεῖλα, id est, Comedere labra, uel hodiernis
tēporibus uulgo dicitur, qui somnatcher, animoq; vingu-
sumpti ab indignantium gestu. Aristophanes in Vespis:
τὸ ὄργη τῶν χεῖλων ἐδὴ μὲν, id est:
Comedens labra præ iracundia.

Sic et homerus Odyssee. u.

Οἷδ' ἄρα πάντες ἐδ' ἄρ' οὐ χεῖλασι φῶντες, id est,
Ast hi labra suis presserunt dentibus omnes.

Lesbiiari.

LXX

Ἀεσιδίαρον antiquitus polluere dicebant.

Aristophanes in Vespis:

Μέδυσσας ἢ μὲν λαιβίῳ τὸν ἐμυποῦσας, id est,
Que combibones iam suos contumet.

Aiunt turpitudine que per os peragitur, scillationis opinor,
aut irrationalis, primum à Lesbis auctoribus fuisse profes-
siam, et apud illos primum omnium feminam tale quiddam
passam esse. Interpres huius rei ite sem citat Theopompum
in Vlyse, ἵνα μὴ δ' παλαιὸν ποτο κατὰ θεμυδὸν μύρον
δ' ἡμετέρον σομάτων εἶπω σόζωσμαι, ὅ φασι παλαιὸς
λαιβίωμ ευρεῖν, id est, Vt ne uetus illud, ac uulgo iactatum
inuentu ore nostro proloqur, quod aiunt Lesbios reperisse.
Citatur et Sirauidem in Troilo:

Μή ποτ' ὦ πάτερ λυβὸς ἐξ τ' αὐτοῦ μόλας
Αἰδὰ πρὸς τοῦς τοῖς λαιβίωις χεῖρερ' ἔα. id est,

Nequando fili Iouis hucusque peruenias, uerum hoc Lesbios
relinquas, ac ualere sinas. Senarij duo uidentur, sed non
nihil deprauati. Innuit idem Aristophanes, ὃ ἐμυλοῦσας
ἴδουσας

Δουκίε δὲ μοι κατὰ λαιβὸν ἢ τὸν λαιβίω. id est,
Mibi ut uidere labra iuxta Lesbios.

Alludit autē ad cōmōnem literam, que prima est et Lesbij,
et obsceno uerbo λαιβίω. Id nō fallor, tale quiddam est
Graecis, quale fillare Latinis. Nam uox etiamnum manet,
tancisi rem iam olim ē medio sublata arbitror.

Pyrrichen oculis præ te ferens.

LXXI

Πυρρῆϊ χίλις βέλτερον, id est, Tumulū ac bellum uultu præ
se ferre, inde dictum, quod Pyrriche saltationis genus est,
quod ab armatis pueris peragebatur, ut testis est Athenæus
libro Dipsosophistarum decimo quarto, ostendens in ea belli
imaginem representari, impetum et ardorem adorientium,
et celeritatem fugientium. Et Aelius Spartianus in Adriano:
Militares, inquit, pyrriches populo frequenter exhibuit.

Aristophanes in Aibus:

Ἄγγελ' ὀ-
ἰδὲς πρὸς ἡμᾶς δεῖρο πυρρῆϊ χίλις βέλτερον.
Id est, Nuncius accerit ad nos, Pyrrichen oculis tuens.

Vnde et pedi Pyrrichio nomen, quod impetum habet mille-
tis ruentis in prælium, et uel à Pyrrho Achillis filio. Sine ut
putat Athenæus, à Pyrrichio, quodam Lacedaemone, sunt
enim bellacissimi Lacones, apud quos peculiaris erat hæc sal-
tatio, quam mox à quinto anno pueri discabant, quod illi uo-
cant πυρρῆϊ χίλις. Vel ab ignea ui nomen habet. Quin hoc
ipsum si quis tumultuantem, et ira exardescentem dicat
πυρρῆϊ χίλις, non carebit proverbij specie.

Non est

Non est oleum in lecytho. LXXII

Ἐλαιον οὐκ ἐν λειψῷ ἢ ἄλλοις. id est, Haudquaquam inest oleum lecytho, scilicet cum significans nō esse precibus locū apud inexorabile. Refertur apud Aristophanem in Aulis. Est autē allusio ad uocem. Nam ἔλαιον oleū significat, et ἔλεος misericordiam, et haud scio an altera ab altera sit derivata.

Magis gaudet eo, qui senectam exiit. LXXIII

Ἐγὼ γὰρ μάλλον ἢ ὁ γῆρας ἐκείνῳ, id est, Gaudet magis, quā qui senectam exiit. De uehementer hilari, ac gaudenti gaudio. Aristophanes in Pace: Ἐδόμου γὰρ ὁ γῆρας, ὁ τέτορος καὶ γῆλα μάλλον ἢ ὁ γῆρας ἐκείνῳ, ἐκφυγῶν τῷ αἰσίδα. id est, Gaudeo siquidem, atq; letor, atq; pedo et rideo, Qui clypeum suffugerim, magis ac senectam qui exiit. Dicitur est a serpentibus et cicadis, qui statim temporibus, exiunt senectutem, ac ueluti renascuntur.

Hic bonorum uirorum est morbus. LXXIII

Αὐτὸν γὰρ χρισμὸν ἔστιν ἀνδρῶν ἢ νόσος. id est, At iste sanē morbus est probi uiri. Suidas propemodum, ut proverbiale citat. Exiit autem apud Aristophanem in Vespsis. Vti licet, cum id probro datur, quod magis laudi duci oportebat. Finitimum illi, ex Euripidis Aulidensi Iphigenia: καλλὸν γὰρ μοι τούτῳ ἔστιν ἰσχυροῦς. id est, Mihi opprobriasti probum honestum scilicet.

Aut εἰς ἰσχυροῦς, in tristitia quaedam et seuera uita, que cum atrociora sint, tamen minus obnoxia sunt infamie, quod his magnates ac probati laborent. Quis enim non execratur fuerunt At longe sedius est adulterium, quod tamen proceres sibi propemodum laudi tribuant. Inadere, obtreclare, studere cogere in opibus longe sceleratius est, quam puellam habere, qui cum cubites, ob nocturnos, ut diuus ait Hieronymus, metus. At hoc qui facit sacer dos, uappa uocatur, ac sterquilium, et integri, sanctiq; habent, qui ambitione tument, avaritia contabescunt, inuidentia uirus affiant omnibus, quod uidelicet hi bonorum uirorum morbi sunt.

Ne guttam quidem. LXXV

Manet etiā hodie uulgo tritissimū. Ne gutta quidē ὑπερβολικῶς, pro minimo. Aristophanes, ἐν ἄρχαίνοισι. Ἐν δὲ ἔξῃ μοι εἰσαγαγέτω εἰρήνης ἔνα. id est, At tu mihi da pacis unam guttulam.

Idem in Vespsis ad similitudinem dixit: Ὑπὸν οὐδὲ πασάλλω. id est, Ne passalam quidem somni. Pro eo quod erat, ne minimum quidem somni. Nam passala Græci uocat minutissimam mæcam artis, aut farine, quæ modum et ante diximus.

Βατταίσι μὲν. LXXVI

Βατταίσι μὲν, dicebatur uulgo qui balbutirent, quibusq; he sitans esset et impedita lingua, quod Græci τταλλίζου appellat. M. Tullius ad Atticum lib. vi. εἰ εὐαγοῦσθε εἰδὲ ἐμῆς ὁ ἀπελ εἰς τὸν εἰδὲ μοι τὰ ἐμὰ βατταίσι μὲν. Et iasi Tullius εἰς τταίσι μὲν accipere uidetur propemodum pro esse iure. Inde translātū ad eos, qui nugæ debiterant. Vnde βατταίσι μὲν nugacitate uocat, uocē à Batto quopiā Thebano mutauit, cui uox fuerit exilis, linguq; parū articulat. Dicitur et βαττολογία multiloquitas, à Batto quopiam poëta, cui mos erat in poematis eadem subinde incul-

care. Vtriusq; meminit Suidas. Verū hæc nihil ad sensum Ciceronis. Mihi magis apparet dictum fuisse βατταίσι μὲν pro dolo malo agere, qd apud Cyrenæos uulpes dicitur, βατταίσι μὲν, ut Latini quoq; dicit uulpanari. Battarus enim dux fuit deducende in Cyrenen colonia.

Vnde excoquat seum. LXXVII

Plautus in captiui duo, puerbali dixit hyperbole. Vnde excoquat seum senex, opes significas copiosissimas. Tameñ locus hic non uidetur uacare mendo. Ratio trochæici carminis admonet opime legendum, non optime. Plautinus uersus hic est, ita uti in uulgatis circumferunt codicibus, Quid diuite, sunt ne optime? Vnde excoquat seum senex. Seum autem uel ut alij sebum, est pingue pecudum durius, quod Græci σείας appellant.

Iactare iugum. LXXVIII

Iactare iugū, est incōmode ferre seruitutis necessitatem. Translatū à bubus, nō dum assuetis iugo. Iuuenalis: Nec iactare iugum uita didicere magistra. Simile illi: Contra stimulum calcitrare. Congeminatur enim infortunium, quod seras impatientius, minuitur animi equitate, Quæmadmodum ait Plautus: In re mala, animo si bono utre, adiumat.

Vt in Velabro olearij. LXXIX

Vt in Velabro olearij. Proverbialis similitudo de ijs, qui cōspirant, remq; gerunt ex composito. Plautus in Captiui duo: Vna res: Omnes compacto rem agunt, quasi in Velabro olearij. Velabrū autē, auctore Varro, locus erat Romæ, quo olearij distrahēbant oleū. Mos est autē huic hominum generi, ut inter se de precio conspiciant, quo pleris uendant.

Imi subfellij. LXXX

Idem in eadem fabula: Imi subfellij uiros appellat parasitos, qui ita in conuiuium admittuntur, ut imo sedent loco. Nihil, inquit, moratur iam Lacones, imi subfellij uiros. Apud eundem in Stichō, parasitus inducitur ita loquens: Haud postulo equidem in summo lecto accumbere. Scis me dudum esse imi subfellij uirum. Item Horatius: Et imi dorsor lecti, securam significans. Quædabit etiam in temes conuiuii, quos diuites isti nonnumquam recipiunt, sed infimo loco. Lepidus erit, si transferatur longius, hoc est, ad eos, qui inter auidicos proceres, extremo sunt loco, aut inter eruditos postreme sunt, quos et infra classem et extreme clasiss, et infime note licet appellare. Quorum posterius hoc à mercibus sumptū uidetur, quibus addita nota testatur precij modū: prius illud à censu ueterum. Nam qui prime clasiss erant, ceterum et uiginti milia aris possidebant, atq; hi soli clasiss uocabantur, reliqui omnes, nam clasiss erant compleres, infra classem dicebantur. Auctor Gellius lib. vii. cap. xij.

Manticulari. LXXXI

Festus Pompeius ostendit poëtas hoc uerbo manticulari usos pro sicu facere, ac subdole agere. Citatq; Pacuuiū ita loquentē: Ad manticulariū astu aggreditur. Tractum autumat à maticulis, quas fures attrahere solent, mirum quo fuerint. Equidē magis arbitror hinc sumptam metaphora, quod qui in conuiuiō distimulat mantilibus tegū facit, uelut extergentes. Vnde in sermonibus Horatius: Mappa compeffere risum. Plautus item in captiui duo, pro pallio, latebrāq; posuit, qua dolus tegi possit. Nec me dacijs subdolis mihi usq; a manticulari est meis. Nec sycothātis, nec sicus illum manticulari obuia est. Equidē haud scio nam ad hanc pertinacit formam, quod

quod legitur apud Origenē homilia in Ezechielem quinta: Qui dicit proximo suo, ignoscit nobis peccata nostra a deus. Siquidē & in talibus sacramentis ludimus iucifim nobis pollicētes, mappa mitet deus, id est, teget nostra flagitia, missa mappa. Verum quoniā Graeci codicis non adest copia, super hac re presertiter Academicus agere. Docti quibus adest, locum hunc excutiēt à nobis admoniti. Vtūri eodem dicto Tertullianus libro aduersus Valentinianos, sed mappa quod aiunt missa.

Auro habet suppaetum solum. LXXXII

Prouerbiali figura dixit Plautus in Bacchidibus: Sed diues ne est isthic Theotimus? Etiam rogat: qui foccis habet auro suppaetum solum. De praediante, cui tanta suppetat auri us, ut pedibus calcet. Solum enim pro infima crepidarum parte posuit, aut certe pro pauimento.

Adaras. LXXXIII

Ἐπὶ βασιλοῦς, id est, Ad aras. Refertur in collectaneis, que Plutarchi titulo ferriūt, nec explicatur. Equidē opinor perinde ualere, quasi dicas, ipso in negotio, iuxta prouerbū qd' nobis alio dictū est loco, quo ueniam ad aras cōsultare.

Samiorum laura. LXXXIII

Σαμίων λαύρα, id est, Samiorum laura. Dicitabatur in uerbis adductis uoluptatibus. Laura apud Samios angiporū quo addā erat, in quo cupedia, popinariaq; lautitie uēditabantur à mulierculis in hoc paratis. Extat & hoc adagium in cōmentarijs, que Plutarcho inscribūtur. Refert idē Athenēus ex Clearcho, lib. xij. Addeus hoc inuentum fuisse Polygratis Samiorum tyranni, eamq; ciuitatis corruptelam fuisse cōmentum ex Sardorum cubitū, qui dulcis prouerbio dictus est, autore Platone.

Tenarium malum. LXXXV

Τεναρίον κακόν, id est, Tenariū malum. Siquid crudecius leuitū esset in famulos, Tenariū malum uocabant: propterea quod olim Lacedemonij captiuos, qui in Tenariū cōsugerant, reductos capitis affecerant supplicio. Est autē hoc loco Tenarus oppidū quoddā Laconice, cuius incolae Tenaritarū uocentur, & eiusdem regionis promontorium, in quo spelunca, per quam aditus erat ad inferos.

Lesbius Prylis. LXXXVI

Ὁ Λέσβιος Πρύλις, id est, Lesbius Prylis. Plutarchus in adagionum collectaneis, si modo non fallit titulus, tradit hoc prouerbium per similitudinē sumptū. Prylin enim fuisse Mercatorij filium, ac diuinandi peritum. Quamquā Πρύλις Græce, militem peditem significat.

Agasafellum. LXXXVII

Agasafellum. Hoc adagij quoniam mutillum refertur, non satis liquet, quid sibi uelit. Refertur autē à Cicerone libro de oratore secundo, ad hunc quidem modum: In hoc genus conijciuntur prouerbia, ut illud Scipionis, cum ascensus omnēs prouincias stipendia merentem se peragrassē gloria-retio, agasafellum & cetera. Haestius Tullius. Neq; uero libet referre, que in huc locum adfert Omnibonus, interpres alioquā nō omnino malus. Tamen usum est ipsum adagium in medium proponere, quo doctis saltem uestigādū ministrarem occasionem. Fortasse legēdum agasoafellum. Nam ueteres elidebant uocales more Græcorum etiam in scriptura. Atque ita sensus erit, unumquemq; facere que se digna sint. Depotat nepotes, decoquit heros, digladiatur mules, peierat leno, mentitor aduocatus. Siquidem hoc ipsum agafonis uocabiliū, in cōtemptus abiit prouerbium, id quod apud Græcos festiuus est, ob sermōnis idίωμα. Nam Doros asinum

uocant, non ὄνον, ut ceteri, sed κίσθον, & agafonem, non ἀνελότιον, sed κισθίοντιον, ueluti testatur Iulius Pollux. Itabro de rerum uocabulis septimo. Fortassis huc pertinet quod scripsit P. Lucius epistola. xix. ad Lolium: Ad iunum Thrac erit, aut alior, is agei mercede caballum.

Samium comatum. LXXXVIII

τὸ πρῶτον σάμιον κομῆτιον, id est, Samium comatum, dicebant eū, qui ante ignauus habitus, praeclarus expectatione sese gessisset in negotio. Atuit pugilem quempiam apud Samios fuisse, qui cum ab aduersarijs haberetur ludibrio, quod comatus esset, cōmissus cum illis, iucit. Vnde in prouerbū abiit, quoties quis certamen suscipit, cum ijs quos praeter opinionem experitur esse uiribus superiores. Non dissimile quod admonuit Sylla: Caudentium à puero male cincto. Recensetur in Plutarchi collectaneis.

Seruum haud ueho. LXXXIX

Ἐγὼ οὐκ ἔχω, id est, Seruum ego haud ueho.

Nisi qui prius p carnibus certauerit. Cerytamine nauali. Id est, non admitto seruum, nisi multis magnisq; spectatum experimentis. Est autem eamēn hoc apud Aristophanem in Ranis, à nobis alio citatum loco. Admonent interpretes que plitem esse lectionē, πρὶ τῶν κρεῶν, & πρὶ τῶν νεκρῶν, id est, Pro carnibus, & pro cadaueribus. Pro carnibus accipiunt pro iuxta: carnē enim corpus appellat. Porro serui cum pugnat, quoniā nullas habēt possessiones, pro iuxta duntaxat dimicat. Qui legē uerῶν, hanc adfertur fabulā. In prelio nauali, quod actū est apud Arginusas superiores extiterunt Athenēses, ueneruntq; ne cadauer a caesori u tollerent, & hac quoq; de re digladiatū est. In hoc bello serui egre-giam operā nauale leguntur, quo propter & libertate donati sunt. Recensetur prouerbiū in Plutarchi collectaneis.

Tertium caput. XC

Τρίτη κεφαλή, τρίτη ἰσχυρία, id est: Tertium caput, & tertio cerebro. In onerum baiulos dictum, quā non humeris modo, uerum & capite gestant onera. Extant in iisdem que modo citatae collectaneis.

Vt Corinthia uideris. XCI

Ἀ κορινθία ἔοικας χοιροπωλάσει, id est, Corinthia uideris corpore que sum factura. In mulierem intempestiuus libidinantē. De mulieribus Corinthi profantibus dictum est alibi. Dicitū est autē, χοιροπωλῶν, nouo quidem uerbo, quod nobis indicat que sūu fectore corpore: χοίρε enim natiua aut muliebrem significat. Extat & hoc in iisdem collectaneis.

Cyrnia iactura. XCII

Κυρνια ἵαμα, id est, Cyrnium malū. De magnis dispendijs & expilationibus dicebatur. Cyrnus insula quæpiā est, ere-gione Apulie, cuius incolae longē uē perhibēt esse, propter mel, quo plerunq; uescuntur. Nā eius illic summa copia, quē admodū autor est Stephanus. Hæc olim nauagatibus erat inaccessa, propter redonum ac piratarū circa illam frequentiam. Atq; hinc uulgo prouerbiū increbuit. Meminimus huius adagij superius in Cyrnia terra.

Rapina cotytijs. XCIII

Ἀρωαγὰ κοτυτίου, id est, Rapina Cotytijs. Cotytia festum quoddam erat apud Siculos, in quibus ex more placētū tula quepiam & arborū fecius ramis aligabantur, eaq; diripiēda prouebantur. Refertur in Plutarchi collectaneis, nec exponitur. Quamquā facile liquet dici solitum de bonis temere profisis, direptisq;.

Quae ex antiqua. XCIII

CHILIADIS TERTIAE CENTVRIA OCTAVA.

Homerici uetus aliquot prouerbiales.

τὰ ἐκ παλαιῶν, id est, Quae antiqua, subaudiendum Tyro. Perinde ualeat, quasi dicas summam molestiam, extremeque malum. Tyrum enim quae cognominata est uetus, diuisione composita, παλαιῦν, Alexander expugnatam et ex insula comportatis aggeribus redditam continentem, crudeliter traxerat, plurimisque affecit incōmodis, unde prouerbum, τὰ ἐκ παλαιῶν, quo significabant tantum malorum, quāu antiqua Tyrus perculisset. Recensetur in Plutarcho collectaneis, atque item Zenodoti: Historia est apud Qu. Curtium.

Triceps Mercurius. XCV

τρίκεφαλος ἑρμῆς, id est, Triceps Mercurius. Dicitur uidetur in ambiguis, ancipitibusque: aut in uehementer astutus. Ad hunc modum fingebatur antiquus Mercurius: uel quod plurimum uim habeat oratio, uel quod idem deus in diuersis, prout in singulis capitibus inscriptionem habebat, quō duceret haec uia, quō rursus illa. Huiusmodi Mercurij simulacrum primum posuit Proclides, auctore Philochoro.

Danace. XCVI

Δανάη, id est, Danacc, sic appellabatur nummulus ille, qui Charonti perfoluitur, nauis pro transiitione Stygiae paludis, cuius meminit Lucianus in Charonte. Apudius item in fabula Psyches. Refertur in collectaneis Plutarcho, nec indicatur usus. Mihi uidetur recte usurpandum, si quis inbeat senem parare Δανάη, inuenis prope esse, ut emigret e uita. Aut si quis usque adeo nihil reliquisse dicat, ut ne Danace quidem superferat. In hunc sensum usurpat Iuuenalis satyriam, qui hunc nummulum trientem uocat. Nec sperat coxosi gurgulis alium.

Inflex, nec habet quem porrigat ore trientem.

Vt Bagas constituiti. XCVII

Βάγας ἑσκαίος, id est, Vt Bagas stabas. In stupidum et elingum dicebatur. Bagas erat quispiam ad finis attonitum, stupidumque et insulso. Commemoratur in Plutarcho collectaneis. Haud scio num legendū sit, Bagas pro Bagas: is Eumachus fuit. Et est hoc genus timidum et imbellex.

Canrum ingredi doces. XCVIII

κακίον ὄρεθ' ἐσθ' ἵερ' θ' ἰδοίκατος, id est, Canrum re ete ingredi doces. De eo, qui docet in docile. Refertur in eisdem collectaneis. Finitimum uel idem pocius cum illo, quod paulo superius retulimus ex Aristophane.

Mare exhauris. XCIX

ἐθάλασσαν ἀντλῆς, id est, Mare exhauris. De eo, qui conatur, quod effici non possit. Nam montes utcumque perfoliuntur, at mare non possit exhauriri.

Canes timidi uehementius latrant. C

Quintus Curtius libro septimo, demonstrat huiusmodi prouerbum apud Baebrianos uulgo iactatum fuisse: Canis timidus uehementius latrat, quam mordet. Tibrasionum est togidis minus dira moliri, at Chremes ad rem gerendam promptior. Sic et Athenienses ad bene dicendum, quam ad grauiter agendum accommodatiores fuisse leguntur. Nec Ataci promptum sicut dicere, nec Vlysi bellare. Et Lacedaemonij uerbis parcissimi uirtute longe praecelluerunt. Et apud Homerum Graeci itaui pugnam incant, sed uim spirantes, cū Barbari inmani clamore accurrerent. Denique mulieres linguam melius, quam uiri belligerantur. Qu. Curtius eodem in loco subiicit allegoriam huic similem, alitissima quaeque summa altissimo sono labi.

ANTVM honoris antiquitas habebat Homero, quemadmodum testatur Macrobius, ut singuli perie uersus illius prouerbi uice celebrarentur. Quorū nos nonnullos si a sim in hoc opere recensimus, praesertim quos in auctorum literis usurpato deprehendissimus. Nunc itaque mihi uideor facturus operae pretium, si ex omni Homerice poësis corpore, quosdam seligam uersiculos, qui prouerbi speciem in praeseferant, ut dubitandum non sit, quin hi certe ex illorum numero fuerint, quos antiquitas ad agitionem instar usurpauerit. Quamquam autem nullum ferè carmen est huius poëtae, quod non possit ad aliquam prouerbi rationem detorqueri, tamen non est plurimum pauca quaedam decerpere maluimus: partim ne quis nos in re tanquam ascita, nimium diligenter dicere posset: partim quod nescio quo modo magis arguent in hoc genere, quae sibi quisque uelut adparat. Itaque sat habuimus in paucis aliquot, quemadmodum accommodari debent, uiam ostendisse. Atque in his ipsis, quamquam eam carminis usum indicauimus, qui tum nobis scribentibus uenisset in mentem, tamen nihil uetuerit, quominus idem carmen ad uarios usus ascescatur. Neque uero idem permiserim in reliquis poëtis, nisi si quis in Marone licere putet, quem Latinum Homerum optimo iure dixeris: sed facit hoc Homeri diuinitas quaedam, ut deceat, quicquid ex illo quocumque pacto mutuum sumpseris, etiam si, quod in Centonibus fieri solet, ad longe diuersam sententiam uerba detorseris. Quamquam autem sciremus his nō adfuerit gratiam, nisi quis usurparet Graecum, tamen ne non intelligerentur a nonnullis, uertimus haec quoque. Sed iam referre incipimus.

Non probantis. I

Ἄλλ' οὐκ ἀτρεΐδ' ἢ ἀγαμέμνονι ἠνδραγε θυμῷ. id est, At non Atride fieri est Agamemnoni uisum.

Usurpat ad Luciano ceu prouerbiditer in Lapidibus. Recte uerum, ubi re, quidē fatebitur honestam sciam, uerum diuersa placere ijs, quorū libido plus ualeat, quam aequitas ratio. Sicut cū quis tyrānico more, sequitur, nō quod dicitur aequitas, sed quod animo collubuitum sit. Sicut cū uisus aliquis a ceteris omnibus dissentit. Sumpsum est autē ex Iliados Homerice libro primo, ubi nō semel iteratur hic uersiculus.

Ἐνδ' ἔχθροι γὰρ ἀντρέει πειροφάνισσιν ἀχαιῶν, Αἰδ' ἔχθροι δ' ἢ ἰσθακῆσσι ἀργαῶν δ' ἐχθροὶ ἀπὸ τῶν.

Ἄλλ' οὐκ ἀτρεΐδ' ἢ ἀγαμέμνονι ἠνδραγε θυμῷ, Ἄλλ' οὐκ κακῶς ἀτρεΐδ' ἢ ἀγαμέμνονι ἠνδραγε θυμῷ. id est,

At relique Danaeum placet haec sententia turbae, Sacrificio ut habeatur honor, ac splendida dona Accipiant: at idem hoc Agamemnoni non ita uisum est, Quin male dimittit, ac dicta fera insuper addit.

Resutantis laudem immodicam. II

οὐτοι ἐγὼ θεῶς εἶμι, τὴν ἀθανάτοισιν εἰσθηκας, id est, Nullum ego sum nomen, quid me immortalibus aequas? Plutarcho in commentario, cui titulus: Quo pacto quis intelligat se ipse esse, monet ut hoc Homericū carmen semper habeamus in promptu, tanquam pharvacum aduersus uenenum adulationis: aut ubi quis nos magnificentius, quam pro merito laudat. Usurpat ad Luciano in Icaromenippo. Carmen extat odyssee, II.

Vndiq; textit eum lancea, clypeoq; rotundo.

Aequa concertatio. XXXI

Cum significabimus duos ex equo paratos ad disceptandum, vix iam ue, licbit accommodare carmen illud ex eodem libro:

Τὼ δὲ δὴ χεῖρας τε καὶ ἄρματα ἔχοντα, ἀντίον ἀλλήλων ἔχεται μαμῶν τε μῆχεσσι, id est:

Illi inter sese, iamian pugnant parantes
Obtendant, pariterq; manus, praeacutisq; pila.

Incitare currentem. XXXXII

Qui significabit instigare quemdam ad id, ad quod sumpte sponte propendet, usurpabit illud apud Homerum per quam frequens:

Μάστιξεν δὲ Ἴππυρος, τὸ δὲ οὐκ ἄκοντε πετέθλω. id est:
Cedit equos fustica, asilli uero sponte uolabant.

Sumptum ab aurigis.

Ad utrumuis paratus. XXXXIII

Hominem ad utramque fortunam instructum, ludicris pariter, ac serijs accommodatum, aut qui norit cum bonis pariter, ac malis conuiuere, notabimus hoc carmine, quod est in Iliados H,

Οἷδ' ἰδὼι θεῖα, τὸ δὲ ἐπ' ἀριερεῶν, νομισσάω ἔσθρ. id est:
Noui equidem clypeum dextra, laeuasq; mouere,

Nullus delectus. XXXXIV

Aristoteles libro Politicorum secundo refert hunc uersiculum ceu uulgo celebrem:

Εὐδὴ ἢ ἀμῆ ἢ κακός ἢ δὲ καὶ ἐδολός. id est:
Par honor, ignauoq; uirō, et uirtute ualenti.

Quo licet uti, si quando significabimus nihil esse discriminis inter cruditum et impostorem, inter benemerentem et malemerentem, inter probum et improbum: Verba sunt Achil's stomachantis, quod sui ratio non esset habita, ab Agamemnone, cum esset omnium multo fortissimus: Hoc loco lapsus est interpres Leonardus Aretinus, ut ille quidem tum doctus, tum eloquens, sed homo tamen. Sic eum uertit carmen Homericum: Honori incumbit tum ignauus, quam bonus, nimirum deceptus ab eo qui lobus eos illi prelegerat, Nec animaduertit ἢ positum pro μῶ.

Muneribus reagitur. XXXV

Qui dicit non esse locum recte factis et aequis rationibus, sed largitione et assentione rem omnem peragi, poterit illud accommodare ex Iliados. I,

Δωροσίμ τ' ἀγαυοσίμ, ἔπεισ' τε μελιχίοισι. id est:
Et donis permagnificis, et lenibus dictis.

Quo quidem in carmine muneribus non temere prior datus est locus.

Frustratus conatus. XXXVI

Qui spe frustratus sua, non assequatur id, quod ambiebat, in hunc non incongrue torquetur illud ex Iliados. Θ,

βαλέεμ δ' δέτετο θυμός, καὶ τῷ δὲ ἀφ' ἄμαρτο. id est:
Animus curpit configere telo,

Verum illum, fallente manu non attingit.

Alieno auxilio potentes. XXXVII

Qui alienis praesidijs freti facinus aliquod egregium, aut qui alieni praeeitu nominis aliquid faciunt, in eos apposite torquetur ex eodem libro, quod ibi dictum est de Teucro fratre Aiacis Telamonij. Nā is sub siaterno latitans clypeo, sagittas aliquot mitti in Troianos.

Ἐπὶ δὲ τῷ αἰαντῷ σάκκι πελαμωνιάδω. id est:
Constitit Aiacis clypeo semptemplete tectus,

Cauendum a potentiore. XXXVIII

Qui se negabit rem habere uelle, cum homine longe potentiori, quicq; magno opere possit ledere, recte accommodare rit illud eodem ē libro:

Οὐ γούρ ἐγὼ γ' ἐθέλωμαι δ' τὴ κρονίον μῆχεσσι, id est:
Cum Ioue ego sane nolim certamen inire.

Subitum remedium periculi. XXXIX

Cum indicabimus rem in extremum discrimen adductam et sumq; fuisse, ni subita salus ceu deo quoptiam immissa, protinus affussisset, illud ex eodē libro tum alijs sepe conueniet: Et μὴ εἰς ὄζυ νόσος παρὰ τῷ ἀνδρῶν τε, et δέω π. id est:
Nihilico sensisset, genitor diuinisq; hominumq;.

Perplexus, animique consternati. XL

In eum, qui periculofo negotio consternatur animo, nec rationem inuenit, qua explicit sese, quadrabit illud ex eo. lib. Νέσσοσ δ' ἐκ χεῖρῶν φύγῳρ ἠνία σιγαλόνετα. id est:
Fugere ē manibus manāde Nestori habene.

Litem incipere. XLI

In eum, qui iam prouocatus aggreditur conicijs agere, congruet illud ex Iliados. κ, Εἴλετο δ' ἄλκιμῳρ ἔγκυρ ἀκαχυμῶν ἔξεϊ χαλκῶ. Id est: Hestum corripui robustam cuspide acuta, Cui diuersum illud: Hastam abiecti, quod alibi retinimus ex Cicerone.

In formidolosum. XLII

In hominem uehementer pauidū, animoq; consternatum, quadrabit hi uersus ex eo dem libro: οὐδ' ἐ μοι ἦτος Ἐμπέδωρ, ἀλλ' ἀλαλῶκη μοι, κερδ' ἴν δ' ἐ μοι ἔρω Ἐπὶ δ' ἔωρ ἐ κῆρῶν κει, ἔρομεί δ' ὑποφῶδ' ἰμα γῆα. id est:
Nec mihi mens constat, sed mota uacillat, et extra Pectus cor salit, et trepidant quoq; corporis artus. Dicuntur autem haec ab Agamemnone, populo metiente.

Blandius alloqui. XLIII

In eum, qui blandius et honorificentius compellat aliequem, gentilitijs etiam praenominibus additis, congruit pum, aut Publī, uidelicet, quo gratiam aliquam inecat apud illum, yē ēte torquetur illud, quod eadem in libro dictum ab Agamemnone, iubente Menelaeum blandiri copijs Graecorum: Παρῶδωρ ἐκ γυνῆσ ὀνομάζωρ ἀνδρῶσ ἕκασωρ, id est:
Compellans patris ac genitis cognomine quensq;.

Inexorabilis. XLIII

In exoratu difficillem ac praefactum, suoq; relinquentiam ingenio: sive in eum, cuius operam nihil moratur, apposite torquetur, quod Iliados. I, Diomedes dixit in Achillem, qui legatos et Agamemnonis dona reiecerat: Ἀλλ' ἦτοι κείνωρ δὲ ἄσσομεμ, κέμρ ἴσωρ ἦκε μῶνι. id est:
Quin magis ipsius hunc animo, ingenioq; sinamus, siue uentre uelit, siue hic remanere.

Auscultā & perpende. XLV

Quoties significabimus nos aliquid dicturos, quod ad rem pertinat, quodque ratum ac certum futurum sit, conueniet illud ex eodem libro, quanquam et alijs apud eū poētam sepius obuium.

Ἀλλο δ' ἐ τὸ ἔρω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βόλλεο σῆσι. id est:
Imō aliud quiddam, tu mente reconditō, dicam.

Non statim decernendum. XLVI

Qui significabit interponendam moram, prius quam decernatur, et rem in postera diem reiiciendam, accommodabit illud ex eodem libro, quod Phoeniciae cum legatis ad reuocandam gratiam misso ab Agamemnone respōdit Achilles: Διῶ

quippiam, conueniet illud ex Iliados N.
 θεός δ' ἐμοὶ οὐτ' ὄ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι θλοισί
 μάχῃσιν ἐφορμῶται πολέμιον, ἠδὲ μάχεσσι,
 μετανοοῖ δ' ἐνέσθε πάλαι, καὶ χεῖρε ὑπὸ θυμῷ. id est:
 Sponte mihi gliscens animus in pectore gestit
 Vsq; magis, bellare manu, et confingere cor am
 Festinant infraq; pedes, ac dextra superne.

Elucet egregia uirtus. LXI

Egregia uirtus etiam si quando dissimuletur, tamen semper eminet inter alios, atq; ex ipso oris habitu perspicitur, et in ipsa quae si re luget fronte. Veram item nobilitatem testatur facies hominis itidem, ut mores. In hanc sententiam quaedam Homericum illud, ex eodem libro:
 Ἀργυροὶ δὲ θεοὶ τῶν. id est:
 Insignia numina diuinum.

Mutua defensio. LXII

Mutuum complurium inter ipsos concordia, mutuaq; defensionem notabimus non infecte uersibus his ex eo. lib.
 φερόμεντες δ' ὅρου δ' ὅρου, σάκεσσι σάκεσι προσηλυμένω,
 Ἀσπίδ' ἀπ' ἀσπίσιν ἐσέδω, νόρως κούρω, ἀνερέε δ' ἀνέρε. id est
 Hastas densabant hastis, umbone frequent
 Umbonem, clypeum clypeus fulcibat inherens,
 Inq; uicem galeae galeas texere, uirum uir.

Iuuenalis item de mollibus:

Sed illos

Defendit numerus iunctaq; umbone phalanges.

Concordia fulcitur opes etiam exiguae. LXIII

Sententia procerbialis est ibidem, huiusmodi:
 Συμφορῆν δ' ἀρετῆν πέλας ἀνδρῶν Ἔ μάλαι λυγρῶν.
 Coniuncti possent etiam uehementer inertes.
 Hac conueniet uti, si quando significabimus non esse contemendam amicitiam, aut simulatam multorum, etiam si fuerint alioquin imbecilles, et quorum unus singulis facile conueniat. Nam quemadmodum, ut ait Ouidius:

Quae non prosunt singula, multa iuuant,

Ita quae non laedunt singula, multa nocent.

Extra periculum ferox. LXIII

In timidam et ita demum feroem, si proci alibi ad periculum, uelut in obrestatorem clancularium, qui coram non au sit congruere, quadra uerit illud ex eodem loco:
 Ἀνδρῶν δ' ὑσμίνων ἐκείσ' ἰσάμεν Ἐ πολέμιον.
 Id est: Pugnae gnarus uerum eminus et proci alio hoste.

Quisquis sit fuerit. LXV

Quemuis citra ullam exceptionem hominem indicabimus hoc uersiculo, qui est Iliados N.
 ὅς ἀνθρώπος τ' εἶν, ἠὲ τ' εἶδος δὲ δὴ μάλιστα ἀνθρώπων. id est:
 Qui modo mortalis sit edens cerealia dona.
 Veluti si quis dicat humanas leges, alibi alias esse, ceterum legem naturae omnium esse communem, ὅς ἀνθρώπος τ' εἶν.

Iuuenta uiribus pollet. LXVI

Ad uires plurimum momenti adfert etas iuuenta. Ad id fit cit illud ex eodem loco de Aenea:
 καὶ δ' ἔχει κῆνος ἔσθ' ὅτι με γέσθ' ὅτι μέγιστον. id est
 Flos quoc; ad est etas, cuius tunc maxima est.

Ancipitis consilij. LXVII

Ad significandum hominem perplexum et ancipitis sententiae, suffusenq; animo, congruet illud ex Iliados. E.
 μεσσηγὺς γαλῆς πε, καὶ οὐραυτὸς ἀεερεοντῶ. id est:
 In medio terrae simul et stellantis olympi.
 Dicitur est apud poetam de equis ceteri uolantibus cirsu.

Præditus.

LXVIII

Præditum significabimus his uersibus eiusdem in z.
 Πολλὰ δ' ὄν ἀνεῖς παρῶς κειμήλια κέτοισι
 Χαλκίδες τε χρυσοῖς τε πολυήμερος τε σίδης. id est:
 Diuitis in patris sunt multarum concordia testis,
 Aesq; aurumq;, subrepti quoc; copia ferri.

Ad idem faciet etiam illud ex Iliados κ.

πολύχρυσος Ἐ πολυχρῆμος. id est:
 Multi auri, multiq; aris.

Aegre quidem, sed facimus tamen. LXIX

Cum aegre quidem, et non sine plurimis incommodis agimus quippiam, sed tamen facimus, adacti necessitate, conueniet illud ex Iliados z.
 καὶ μάλαι τερῶ μόνου τῷ, ἀναγκάσιν γ' ἐπιείη. id est:
 Quamuis afflicti nimium, sed factum ita cogit.

Quod alibi diminutum, exaequatur alibi. LXX

In eum, in quo desideratur uirtus aliquid, sed cuius actum ram, alia quapiam dote compenset. Veluti si quem intelligit uelutius parum eloquentem, sed admirabili tamen iudicio: aut qui sit indoctus quidem, sed bene numeratus, competet illud eodem loco, quem modo citauimus ex Iliados κ.
 ὅς δ' ἄποι εἶδ' ἄλλ' ἔω κακός, ἀλλὰ ποδῶ κες.
 Qui ore quidem deformis er at, pedibus tamen acer.

Mutua defensio tutissima. LXXI

Qui significabit minus eos laedi posse, qui concordese sese mutuo defendunt: contra omnia inuaria obnoxios illos, qui dissident factionibus intestinis, accommodabit illud ex Iliados β.
 Παισθετεροι δὲ πολλὸ φθίνουσι, μέμνητο γαυρῶν οἴεσι,
 Ἀλλήλοισ' ἀπ' ὀμυλον ἀλλεξέμελλου πόνου ἀπώλω. id est:
 Multo turba minor perijt, quod in agmine semper Mutuam opem sibi ferre, malumq; arcere studebant.

Qui cum contemptu uitae inuadunt. LXXII

In eos, qui gladiatorio, sicut ait Terentius, animo quempiam impetunt, ut aut perdant, aut pereant, conueniet illud ex Iliados, M.
 Ἀγροτέροισι σέσασι εὐκοπέες. id est:
 Similes agrestibus apris.

Tradunt eni uenatores hos prouocatos recta impetere prouocantem, nec lancea uicant.

Alijs propiciam, non sibi. LXXIII

Si libebit in quempiam iocari, qui cum artem diuinandi professus, alijs sua mala praedixerit, ipse suum malum non potuerit praedidit, non inconcinne accommodabimus illud ex Homeri Boetia:
 Ἀλλ' οὐκ ὀλοοῖσιν ἐρύσαστο κῆρας μέλαιναν. id est:
 At non augurij suum sibi depulit atrum.

Quod imitatus M. Aro:

At non augurij ualuit deplere pestem.
 Dicitur est de Eumonio Myrorum dice perito quidem auguriorum, at nihilominus ab Achille occiso.

Decedat publicum. LXXIII

Rummodis omnibus infamem, ac perniciosam, non ite eleganter indicaueris his uersibus, quibus Hector Paridem obuicq; abtro libro Iliados tertio:
 Παῖσι τε σὺ μὲ γα πῆμα πολλοῖτε παντὶ τε δῖμω.
 Δυσμύεισιν ἄλλ' ἄρμα κατὰ πείλους δέσσοι αὐτῶ. id est:
 Noxia meges urbiq; tne, populoq; patriq;
 Hosti gaudia, sed probumq; dolorq; tibij pfi.

Ne depugnes in alieno negotio. LXXV

Vbi significabimus nos nolle nosmet admiscere liti alioe ne, quae

Id Maro sic est inuestus:

Atq; animum nunc huc celerem, nunc diuidit illuc.

Risum Iliados ω.

Διχῶς δέ μοι κράϊν μέμεινε φρεσίν ὀρμαίνοντά. id est
Huc animus mihi uersanti inclinabat et illuc.

Correctio dicti. XC

Dictum obsecutus, et bonis uiris reticendum, aut abstrahendum dictu, notabimus hoc uersiculo ex eodem libro:

Μῦθον, ὃν οὐκ ἐν ἀνδρὶ γὰρ δία σομά παμπταρῶ ἀγοίτο, ὡς ἄρα ἐπίσσοτο ἦναι φρεσίν ἄβλα βλάζω. id est:

Sermonem, quem nemo uir inquam promat ab ore,
Quo modo cognoritur cordata et sana profari.

In clamoros. XCI

Ingentem inter litigandam aut disputandam uociferationem, indicabimus eo uersiculo, quem ibidem de Neptuno scripsit Homerus:

Ὀσοντ' ἄνεμόχλοιοι ἐπιέχοντο ἢ θευέχλοιοι
Ἀνέρες ὅν πολέμων, ἦτο δ' ἐξωλόγοντες ἄσκη. id est:

Tantum uociferans, quantum nouies, deciesue

Mille uiri, clamare solent qui praelia miscunt.

Idem carmen habet Iliad. s. de Marte.

Pro mea uirili. XCII

Cum pollicebimur nos operam nostram praestituros, pro nostra uirili, conuenient illud ex eodem libro Veneris ad Iunonem:

Εἰ δ' ὄναμαι τέλεισά γε ἔϊ πεπλευσμένοι ἔσοι. id est
Si praestare queam, et fieri res ipsa potesit.

Idem uersus habetur Odyssae s. de Iliad. σ.

Vispat ueluti prouerbij uice Plutarchus in libello de dignoscendo adulatore ab amico: τὸν γὰρ εἰρητοῦ τῶς πρὸς κῆρῶν,

ὅλῳ μὲν ἐκίνῳ εἰνὸν τῷ ἐπαγγελίῳ, εἰ δ' ὄναμαι τέλεισά γε ἔϊ ἐπικλευσμένοι ἔσοι, κῶλα μὲν δὲ τῶν τῶν, αἰδῶ ὅτι φρονέει, id est, Nam recte dictum est illud à maioribus nostris, amicum sic promiterte:

Si praestare queam, et fieri res ipsa potesit.

Adulatorem uero ad hunc modum:

Dicito quicquid habes in pectore.

Adulatorem uero ad hunc modum:

Dicito quicquid habes in pectore.

Pro dignitate cuiusque. XCIII

Cum unicuique partes tribuuntur pro decoro personae, proque dignitate. Veluti si negotium arduum committatur prudenti et exercitato: leniusculum iuueni cuiuspiam et imperito,

quadrabis illud ex eodem Iliados ε.

Ἐδλά μ' ἔδδλος ἔδωε, χεῖρα δὲ χεῖρονι δ' ὄς κερ. id est:

Egregia egregius subit arma, ac deteriori

Deteriora dedit.

Omnia ex sententia cedunt; XCIII

In magnopere fortunatos, quibus et recte et secus instituta feliciter cedunt, congruet illud ex eodem libro:

τῶν μὲν γὰρ πάντων ἐλέε ὀππῆτοι, ὅς ἄρα φείν, ἢ κακός, ἢ ἀγαθός, ἦναι δ' ἐμπικρὸ πάντ' ἰδῶν. id est:

Spicula cuncta horum ferunt, seu torserit ipsa Ignauus, seu uir fortis, quia Iuppiter ipse Dirigit. XCV

Improbitas musca.

In improbum, et subinde redemptum, etià si Iupiter repellatur, quadrabit illud ex eodem libro:

καὶ οἱ μὲν δάσσοι ὅτι σιδῶναι ἔπι κερ, ἢ πε καὶ ἔργον μὲν μάλᾳ πῶς ἄσος ἀνδρῶν ὀλλῶιο

Atque illi muscae uim intra praecordia misit, Quae quamuis de pelle uiri sit sepe repulsa, Assulat morsiora tamen,

Deo, fortunaque committo.

XCVI

Qui fortunam experiri statuerit, euentum negotij fortunae committens, in hunc conuenit illud ex eodem libro:

Ἦσο γὰρ ἔϊ γὰρ, τὰ δ' ἐκερ δ' ἢ πάντα μάλῳ, id est: Torsero et ipse, Ioui fuerint haec omnia cura.

Consilium in melius committandum. XCVII

Si quando inebimur mutare consilium, ut pote factum ac factum: aut reprehendemus quippiam ut inconsulte factum, usui fuerit illud ex eodem libro:

τίς τοῖνυ θεῶν κινεῖ ἔα βεβλήναι ἔμ σιδῶναι ἔμκε καὶ δ' ἔλετο φρεσὶν ἔδολά; id est:

Quis tibi consilium submisit inutile tandem Diuorum, sanamque eximit pectore mentem?

Modis omnibus incitat. XCVIII

Vbi quis modis oibus animi alterius sollicitat, nunc precibus, nunc blanditijs, nunc uirgijs, nunc minis, usurpare licebit illud ex eodem libro de Automedonte dictum est equis Achillis:

Πολλὰ μὲν ἄρ' ἔμκεσι, δὴ ἔπεπῶτο βεῖνῳ, Πολλὰ δὲ μάλῳ χροισί, προσκαῖα πολλὰ δ' ἄρα ἔμ. id est:

Multum ille, sententijs citis celerare iubebat, Multum idem blande affatus, multumque minatus.

Eidem inhians testamento: XCIX

Durus scilicet quidem, sed tamen non inuisum, si quod est in eodem libro dictum de Graecis ac Troianis, pro Patroclo cadauere, dimicantibus, torquetur ad hereditatem eundem senem, uelut idem cadauer certatim captantes:

Ὡς οἱ γ' ἦναι καὶ ἦναι νεκρῶν ὀλίγη ἔμ χῶρε, εἰλικον ἀμφοτέροι, id est:

Sic illi exiguo discrimine utriusque cadauer Hinc atque inde trahunt.

Praematura mors. C

In hunc, qui praematura morte discesserit, superstitibus parentibus, accommodabitur illud ex co. li. de Hippolito: οὐδ' ἔμκεσι

Ἐρέπια ὀλλοῖς ἀπέδωκε, μιν ὠδῶναι ἔμ δ' εἰ αἰῶν. id est: Neque nutriendi gratia parentibus ille Reddidit officia, sed ei breue contigit aeuum.

CHILIADIS TERTIAE CEN- TVRIA NONA.

Alia dantur, alia negantur. 1

Noties à duobus nature dotibus altera contigit, altera negata est, ueluti si cui forme deus adsit, desit ingenij laus, Sive cum è duobus postulatibus alterum dimittat imperitator, quadraverit illud ex Iliados π.

τῶ δ' ἔτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἔτερον δ' ἄνευθούε. Id est: Annuit hoc illi diuum pater abnuit illud;

Hanc uersiculum usurpat Plinius in epistola quadam. Dicitur est autem de Achille, qui in notis, quae faciit pro Patroclo suis armis inituro praellium, duo quaedam rogat, alterum ut cum laude pugnaret, alterum ut peracta pugna referret arma, incolumis et ipse. Quorum alterum annuit Iuppiter, nempe ut fortissime pugnaret. Ceterum Achillis arma perierant, ipse Patroclus occisus est. Vestitauer abusus est hoc carmine Stratonicus citharædus, qui cum audisset quendam citharædum canentem subiecit hunc Homeri uersum:

τῶ δ' ἔτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἔτερον δ' ἄνευθούε.

Exigua est inspiratio belli. Poterit trahi uel ad licentem, uel ad simile negocium odiosum et laboris plenum.

Mens leua. xv

Frequenter hominum mens leua est, et pessima pro optima sequuntur, optima pro pessima repudiant. Ad hanc sententiam facit illud ex Iliados s.

ΕΚΤΟΡΙ ΜΗΝ ΨΕ ΕΨΗΡΗΣΑΡ ΚΟΙΚΑ ΜΑΝΩΟΝΑ, ΠΟΛΥΔΑΜΑΝΑ Δ' ΑΣ ΟΥΤΙΣ, ΔΙΣ ΕΘΔΛΩΝ ΦΡΑΖΕΤΟ ΒΟΛΩΝ, Id est, Consilium Hectorum laudabit inutile quisq; Nemo Polydamantem, at hic dabit utile solus.

Verbis pugnas, non re. xvii

Facile est conuictis alterari, uerum re uincere difficile. Ad eam sententiam quadrabit illud ex Iliados u. dictum ab Aenea congressuro cum Achille:

Επει σάρα σίδα καὶ αὐτοῖ, Η μού κρημίαις ἢ ἄ ἀσπλα μωθίσσασαα, id est, Siquidem noui probe et ipse Et petere probis inimicisq; dicere dicta.

Paulo post repetit copiosius eandem sententiam: Εἰ ἴψ' ἀμφοτέροισι οὐκ ἴδρα μωθίσσασα, ΠΑΛΛΑ ΜΕΛΑ, ΟὐΔ' ἔμ νῦν ἐκατόν ὄνυθ' ἄρχιδος ἀροῖτο. Ζεῦ τῆ δὲ γλώσσ' ἔσι φροῖν, πολέες δ' ἐνὶ μῦθοι, Πρωτοί, ἔστωρ δὲ πολλὴς ἠέ μωθ' ἔνθα ἄ ἔνθα.

Οπποῖορ δ' ἔστωθα ἔπος, τοῖορ δ' ἔστωθ' ἔστωθ, id est, Amboobus siquidem probra dicere plurima promptum est, Quorum onus haud portet centum ratis obstita remis. Est hominum quia lingua uolubilis, omnigeniq; Insunt sermones, uarij q; et pascua dictis, Hinc atq; hinc, multaq; uices, sed quia uerba Dices, talia reddentur tibi dicta uicissim.

Nequid mouere uerborum streptu. xviii

Qui monebit aliquē, ne seuis uerbis, ac nimis deterreat, quo minus experiatur, accommodabit illud ex eodem libro, ab Apolline dictum Aenea:

Αλλ ἴθυσ φέρε χαλκῶν ἄτερτα, μὴ δ' σε τῶμαπαμ Αθυγαλέοις ἐπέεσι μ' ἀποβρετῶ νῆ ἀρεῶν. id est, Quinrigido ferro, magis obuius ito, nec inquam Te seuis dictis deterreat ille minusq;.

Cibo opus duraturus in labore. xviii

Iniuri bellū, ne omnino ieiuni sint, ne uiribus destituatur. Id trahi poterit ad studiū literarū, ad exercitiū pietatis, adq; alia complura. Ad id congruunt uerba homerici, ex Iliad. τ οὐ γῆ ἀνῆς πρῶταρ ἡμας ἐρ ἡέλιου καταδάντα κλημωθ' σίποιο δ' ἀνῆσται ἀντα μάχηθ' αἰ. Εἴπο γ' ἰθὺ μῶ γε μῦθον αἰα πολέμῳ ζῆμα. Αλλὰ τε λῆσθρ γῆα βαρύνεται, ἡδὲ κίχρατα Δίηα τὲ ἄ λυμῶς, ἐλαθέται δ' ἔτε γ' ἀνατ' ἰόντι, οἰ δ' αἰ ἀνῆς οἰνοιο κορσῶ μωθ' ἄ, καὶ ἐσ' ἀθ' ἄε. Ανδράσι δ' ὕμνησται πᾶν κέριθ' ἄ πολέμῳ ζῆμα, εσθ' ἀλεῶρ νῦ ἰι ἦτορ εἰν φρεσῆμ, οὐδέ τι γῆα Πρῆμ κάμνει, πρῆμ πάντας ἐξοῦσθα πολέμῳ ζῆμα, id est, Nam quis ad occasum usq; ualebit solis ab ortu Impulsus iugi durans confligere pugnat? Peccare enim quamuis sit prompto ad belligrandum Sensim membra grauant amem, ac fitis atra, famēs q; Corripunt, genuaq; labant tendentis in hostem. Rarus erit quicumq; satur, uinoq; ciboq; Is denum poterit confligere per dius hosti.

Hinc animus iniget usq; serax, neq; membra laborant

Hinc prius, ac uictor bello submouerit omnes. Omnibus armis praefidijsque destitutus, xix

Hominem inermem, et omnibus destitutum praefidijsque dicabimus hoc uerbu, qui est Iliados φ. τὸ μωθ' ἄτερ κορῶος τε ἄ ἀσπ' ἰορ οὐδ' ἔξερμ' ἄχ' οἰδ' εἶσ, Et clypeo simul et galea nudatus, et haeta.

Frustra habet qui non uititur. xx

Si quem increpare uoles, quod ingenio, diuitijs, literis non uitatur, cum habeat, conueniet illud ex eodem Iliados φ. τῖνυ τῶεορ ἔχας ἀνεμῶλιον ἄντορο, id est, Cur frustra tibi iam gestator inutilis arcus?

In fugituum. xxii

Vbi quis impotēti animi cupiditate ad rem quampiam instigatur, praecipue parum honestam: uel magis si quis uolupter fugiat, in hunc quadrabit, si dixeris: τῶεορ ἢ κωάμμια ἄγε, id est, Hinc cynanyma rapit.

Sic enim in eodem libro Iuno de Marte est praelio fugiente: καὶ δ' ἀνδ' ἢ κωάμμια ἄρα βροτολοῖγορ ἄγκα, id est, Pestiferum Martem uiriosum exagitat Cynanyma, id est, morsa canina.

Cum dijs non pugandum. xxiii

Qui monebit non esse pugandum cum genio, cum superioris, cum magnis principibus; quos Hebraeorum etiam literae uocant deos, uisurabit illud ex eodem libro: Θεοὶ δ' εἰ τε φερετορ ἀνδ' ἄμω, id est, Verum homines dijs inferiores.

De θεομαχῆρ diximus alibi, Pindarus in Pythijs hymno secundo, sententiam hanc sic extulit, κερὶ δὲ πρῶος θεορ αὐκ ἐξίρηρ, id est, oportet aduersus deum non contendere.

Autorem omnium & fons. xxiiii

Cum indicare uolens primum omnium autorem, uide ceu capite proficiantur omnia, maxima pariter et minima. Veluti si quis dicat superbiā omnium malorum parentem, fidem omnium uirtutum fontem, Homerum omnis poetes patrem, non inconuenienter accommodabitur illud ex eodem libro de Oceano dictum:

Εἰ οὐ πῆ πάντες ποταμοὶ καὶ πῶσα θάλασσα, καὶ πῶσα κελύφα ἄ φρεῖατα μακρὰ νάσσορ, id est, Ex quo uno freta cuncta fluunt, et flumina cuncta, Et cuncti manant fontesq; lacusq; profundi.

Prorsus ignotus. xxv

In hominem quem nobis mirum in modum ignotum uideri uolumus, per iocum torquebitur illud apud Homerum freta quens:

τίς πόθερ εἰς ἀνδ' ἄμω πῶδοι, ποὶ πῶλις ἡδὲ πῶκας; id est, Dic quis est unde uenis, tibi ubi patria atq; parentes? Cognatum est illi: Albus an ater sis, nescio. Poterit et ad se applicari: ueluti si dicamus aliquem omnem philosophiae imperitum, in librum philosophicum incidisse: τίς πόθερ εἰς ἀνδ' ἄμω, πῶδοι ποὶ πῶλις, ἡδὲ πῶκας.

Quoad uixerit. xxvi

Quod in uita perpetuam nobis futuram intelligi uolumus, indicare licet Homericō carmine, quod est in Iliados χ' ὄφ' ἄρ ἔγωγε Ζωοῖορ μρεῖο ἄ μῶι ἄμω ἄμω γ' ἔνατ' ὄρῶρα, id est, Donec

Viuos inter agam, gemibus dum fulcior hisce, Hoc imitatus Maro. Dum me uos ipse meci, dum spiritus hos reget artus.

Gloriosum & apud posteros. XXXVI

Cum facinus significabimus, cuius finem & posteritas celebrator audeatur, quadrabit illud ex eodem libro:

Αἰὼς μέγας ἔσθαι ἢ ὁ ἑσπερίοισι παύσει, id est, Imo facinus insigni peregit

Ipse etiam quod posteritas exaudiat.

Vindicta tarda, sed grauis. XXXVII

Vbi qui diu multa patri aut impie, tandem in extremum malum adducitur, senectus pendit superiora flagitia, congruet illud ex eodem libro:

Νῦν δ' ἄρ' ἔσθαι πάντ' ἐποτίσθαι, id est,

Nunc cuncta lucis senel adglomerata.

Anceps uentis rei. XXXVIII

Cum anceps rei discrimen significamus, & incertum utro uerget uictoria, congruet illud, quod est cum aliis, tum Iliados X.

Ἐοὶ τὸς δ' ἠ χεῖρα πατρὸς εἰρίωνος τέλαυτα, id est, Tum pater auratas libratat utrinque, bilantes.

Idem est Iliados Θ.

Magna de re disceptatur. XXXIX

Cum ingens certamen indicabimus, nec leuia aut ludica peti premia, quadrabit illud ex eodem libro:

Ἐπειὶ οὐχ' ἰσθίον οὐδὲ βοεῖλυ Αἰγυθῶλυ. Neque enim illis uictima siue Bucula captabatur.

Dictum est de Achille & Hestore pro uita decertantibus. Vbi patet à Luciano in Eunuchis, cum ridet philosophos turpiter apud iudices de salario contententes. Carmen integrum sic habet.

Ἐπειὶ οὐχ' ἰσθίον οὐδὲ βοεῖλυ Αἰγυθῶλυ, αἵτε ποσσὶν ἀέλινα γίνετα ἀνδρῶν, Αἰὼς τῶν ψυχῶν θεῶν ἕκτορος ἰπποδάμοιο, id est,

Neque enim illis uictima, siue Bucula captabatur, quippe hæc premia ciusus, Verum de uita correat Hestoris.

Vergilius uertit Aeneid. libro duodecimo. Neque enim leuia aut ludica petuntur Premia, sed Torni de uita & sanguine certant.

Omiffis nugis, rem experiamur. XXXX

Qui conuicijs omiffis iubebit ipsa re periculum fieri, uter uincat, aut uincatur, non intempertuiter accommodauerit illud ex eodem libro:

βέλτερον ἀντ' ἔσθαι ζῶελαυνέμεν ἢ πύριχα εἶθ' ὀμνυῖ σαποτέρω κερ δαλύμπιθ' εὐχῶς ἐσθῆ. id est, Sed præstet pugnam committere cominus, ut mox Pareat, utri Iuppiter esse uelit laudemque, deausque.

Metus infamæ. XXXXI

Cum dicemus nos hominum de nobis opinione, uinoribusque commoueri quo minus matrem consilium, conueniat illud ex eodem libro, præterea Iliados ζ. quod frequenter usurpat M. Tullius in epistolis ad Atticum:

Αἰδέομαι ἕωας καὶ ἕωάσας ἑλκισσπέπλως, Troianos ac Troianos, ueroreque, pudetque.

Verba sunt Hestoris pudore nolentis in iorbem recipere sese, ne quis opprobretat illi, imputaretque Troianorum interitum.

Alfam ætatem alia decent. XXXXII

Qui iam aliam ætatem significabit, nec idem decere canum, quod iuuenem aliquando decuit, usurpabit illud ex eodem libro, quamquam & aliis iteratum:

Αλλ' ὅτε δ' ἠ πολλοῖοτε κείῳ πολλοῖοτε γῶεσθ. id est, Verum ubi iam, canumque caput, iucanumque menta.

Quod damnatoris sis in dijs, in te ne admiseris, Ad id faciet illud ex Iliados τ.

καὶ δ' ἔλλορ νειμαστόρ ὅς ἄς τοιαυτὰ γὰρ ἔσθαι. id est, Imo adeo si quisquam alius patrare pararet Tale aliquod, damnaretis utroque, foret.

Aut ipse fuffi, aut tui fumilimus. XXXXIII

Si quando per iocum indicabimus eundem aliquem fuisse, qui tamen se fuisse et inficis, ueluti si quem incises, quod inter bibones computauerit, isque sese neget fuisse, uerum alium quempiam: non ille pite detorseris illud ex eodem libro, quod de Patrocli spectro dixit Homerus:

Πάντ' ἀνθρώπῳ μέγιστος τε ὁ θυμιατα καὶ εἰκόνα, καὶ φωνὴν, ἢ πῶα ῥοῖο πῶι εἰματα ἔσο. id est, Cuncta ipsi similes, uocemque, oculosque, decoros Corporis atque modum, & talen gestabat amictum.

Audicens non audit. XXXXV

Sunt quidam, qui si quid parum placet, id seire dissimulant, ueluti cum negant sibi redditas literas, quibus commonefiant officij sui, quod tamen maluit effugere, quam præstare, in hos quadrabit illud ex Iliados τ.

Ὡς οὐκ αἰοντι τοικῶς. id est, Dissimulans audisse. De Antilocho dictum, qui Menelaum reuocantem à ciuisi, cum audiret, perinde tamen quasi non audisset, in ea celerius etiam correat:

Αὐτ' ἄλλοθ' ἔσθ' ἠ ἐτι καὶ πολλὸ μᾶλλον ἔλαυνε, κένθω ἐπιπατέχωμ, ὡς οὐκ αἰοντι τοικῶς. id est, Quæritan cursum Antiochus magis accelerabat Insignis simulus, audireque dissimulabat.

Quod alijs titio uertas, ipse ne feceris. XXXXIII

Quod damnatoris sis in dijs, in te ne admiseris, Ad id faciet illud ex Iliados τ.

καὶ δ' ἔλλορ νειμαστόρ ὅς ἄς τοιαυτὰ γὰρ ἔσθαι. id est, Imo adeo si quisquam alius patrare pararet Tale aliquod, damnaretis utroque, foret.

Aut ipse fuffi, aut tui fumilimus. XXXXIII

Si quando per iocum indicabimus eundem aliquem fuisse, qui tamen se fuisse et inficis, ueluti si quem incises, quod inter bibones computauerit, isque sese neget fuisse, uerum alium quempiam: non ille pite detorseris illud ex eodem libro, quod de Patrocli spectro dixit Homerus:

Πάντ' ἀνθρώπῳ μέγιστος τε ὁ θυμιατα καὶ εἰκόνα, καὶ φωνὴν, ἢ πῶα ῥοῖο πῶι εἰματα ἔσο. id est, Cuncta ipsi similes, uocemque, oculosque, decoros Corporis atque modum, & talen gestabat amictum.

Audicens non audit. XXXXV

Sunt quidam, qui si quid parum placet, id seire dissimulant, ueluti cum negant sibi redditas literas, quibus commonefiant officij sui, quod tamen maluit effugere, quam præstare, in hos quadrabit illud ex Iliados τ.

Ὡς οὐκ αἰοντι τοικῶς. id est, Dissimulans audisse. De Antilocho dictum, qui Menelaum reuocantem à ciuisi, cum audiret, perinde tamen quasi non audisset, in ea celerius etiam correat:

Αὐτ' ἄλλοθ' ἔσθ' ἠ ἐτι καὶ πολλὸ μᾶλλον ἔλαυνε, κένθω ἐπιπατέχωμ, ὡς οὐκ αἰοντι τοικῶς. id est, Quæritan cursum Antiochus magis accelerabat Insignis simulus, audireque dissimulabat.

Ex habitu bonum uirum præ se fert. XXXVI

Qui dicit ex ipsa oris figura uideri probum hominem, citabit illud ex Odyssæe primo:

Ὁὐ μὲν γὰρ ἠ κακῶ εἰς ἔπτα εἰκόη. Ex specie nimirum improbus ipsa Esse uidebatur.

Abfit clamor in colloquio, aut lufu. XXXVII

Qui iubebit in conuiuio colloquio temperari à uociferatione, accommodabit illud ex eodem libro:

Νῦν μὲν δ' αὖ μιν οἱ τῆ πρώμεθα, μὲθ' ἑοκῶς ἔσο. id est, Nunc hilares cœnemus, & omnis clamor abesto.

Grata nouitas. XXXXVIII

Si quando dices nuperrima quæque, uulgo maxime placere, non intempertuam fuerit illud ex eodem libro:

τῶν γὰρ αὐθῶν μᾶλλον ἐπικλήσειθ' ἀνδρωποιο, ἢ τῆς ἀκρόντασι νιοτάτη ἀμφιπέπληγ. id est, Cantio enim hæc hominum longe est celeberrima uulgo Et gratissima, que nuperrima uenit in aeres.

Pleraque commendat nouitas, potissimum apud imperitos: Contra in scriptis antiquitas conciliat gratiam, nouitas iniudiam: unde Flaccus in epistolis:

Indignor quequam reprehendi, non quia crasse Compositum, illepidue putatur, sed quia nuper.

At cæteris ferme in rebus fauor nouitatis, superiorum oblietert gratiam. Vnde Dauid episcopus Traiclenfis, patre progenatus Philippo Burgudionum duce, huius qui nuper defunctus est proauo materno, uir doctus & cor datus, iudamentibus quibusdam, ut propter etatem ingrediscentem pate-retur adiungit sibi designatum episcopum, ait sese diu Antonij exemplo commoueri, quo minus id facere uellet. Nam hinc negligi

negligi cepisse simul atq; successisset Rochus rectior diuus.

Mulier pudica ne sola sit usquam. XXXIX

Cum admoneribus non conuenire, ut pudica mulier sola, citra q; testes cum uiris colloquatur, usui fuerit illud apud Homerum frequens de Penelope:

Οὐκ οἶν, ἕματι τῆ γυναικὸς ἀμείλιχτοιο δὴ ἔποντο. id est, Haud sola, ast illam simul e bina comitate.

Fatale uitae tempus exactum. XL

In decrepitos, quorum etas iam exacta uidebitur, quae drabit ex eodem libro:

Νήπιοι, οἱ κτῆ βῆσε ὑπερίου ἡελίοιο ἠδῶριον. id est, Dementes, ut qui sacros tibi maxime Phoebe Absumpserit boues;

Nam per solis boues, annos fatales, ut opinor, innuit poeta.

Non luctu, sed remedio opus in malis. XLI

In malis non lamentis, sed auxilijs utendum. Ad id conuenit illud ex Iliados o. quamquam alijs item iteratum locus:

Οὐ γὰρ ἄν πένθειε πελέητη κρυπτοῖο γόοιο. id est, Quippe nihil miseri stietus lamentaue profunt.

Adhuc aliquis deus respicit nos. XLII

Cum in rebus uehementer afficitis, negabimus nos prorsus abiecisse animum, uerū esse spei non nihil, conueniet illud, quod in eodem libro dicitur a Priamo:

Ἀλλ' ἔτι τις κ' ἐμοῖο θεῶν ὑπέσχεθε ἄρεσιν. id est, Numen adhuc aliquid dextram mi obtendit amicum.

Mors optima rapit, deterrima relinquit. XLIII

Optima mors eripit e medio, relinquit deterrima. Proinde uidemus quosdam prorsus inuictes Tibonianam etatem uiuere, praecipuos egregio per editos ingenio, ad senectam limen peruenire. In hanc sententiam quadrat illud ex eodem libro:

Τοῖς μὲν ἀπώλετο ἄνεμ, τὰ δ' ἐλάχεια πένθη ἀλέγῃ πῶτα, εὐσεῖα δ' ἀρχαῖα τε χοροῖσι τῶσιν ἄριστοι, Αἰετῶν ἢ ἐρίφων ἐπὶ δ' ἡμίιο ἀεπασκίτες. id est, Sustulit hos Maiores, reliqua ut mala probra relicta

Mendaces salutatores, primiq; choreis

Ducendis, agnis, atq; hœdis diripiendis

Celebre est illud Maronis, Strenui.

Optima queq; dies miserris mortalibus eua Prima fugit, subeant morbi etc.

Concinit Theocritus in Epitaphio Bionis:

Τοῖς νύμφουσι μὲν ἔορξεν αἰεὶ τὸν βέλτερον ἀδελφόν, τοῖς δ' ἔρωσ' οὐ φρονέομαι τὸ δὲ μέλος οὐ καλὸν ἀδελφῶν. id est, Sic uisum est nymphis semper canit improba rana,

Huic neq; ego inuideo, nec enim bona carmina cantat.

Domimanendum. XLIIII

Inutile diutius absesse domo, relicto possessionibus. In eam sententiam quadrat illud ex Odyssæe r.

Καὶ οὐδ' ἔγωγε, μὰ δῖος Διὸς, ἄνωγον ἔπο τῆλ' ἀλαλιόσος κτήματά τε προλιπὼν μ' ἀνδρῶσ' εἰς οὐ σόισι δόμοισι. id est, Tu quoq; amice domo diuturnus absesse caueo

Rebus itemq; uiris intra tua tecla relicta.

Item Hesiodus.

Οὐκ ἐλάττωσιν εἰρηά ἐσσι βλασφῶν τὸ δῖον ἔω. id est, Esse domi prestat, quia damnosum foris esse.

A sacris abstinentæ manus. XLV

Uideo quoq; creditum esse, fatum inflare ei, qui sacris rebus, ac deo dicatis manus iniecerit: aut qui pios homines, aut eccte fungentes sacris ministerijs oppugnarit: ueluti pontia

ficem Romanum, episcopos, abbates, etiam si parum fuerint pijs moribus. Id propemodum, iam olim dictum est ab Hecro Iliados p.

Ὅπποτ' αἰνῆ ἐθέλει πρὸς δαίμονα φωτὶ μάχεσθαι, ὅρ τε θελῶ ἡμῶσ' ἄρχαι οἱ μέγα πῆμα κολῶσθαι. id est, Cum diuo certare uiro simulatq; cupit quis,

Cuiq; deus bene uult, malum huic freni imminet ingens.

Turpis iactantia. XLVI

Non est generosi animi iactare sese de his, que fortiter, aut feliciter fecit. Super hoc ita Menelaus eodem in libro:

Οὐ μὲν καλὸς ὑπέσχεσθαι εὐχεταῖσθαι. id est, Haud sane pulchrum sese iactare superbe.

Prior occupat. XLVII

Vbi quis lucrum celeritate præripuit cupidam, conueniet illud ex Iliados x.

Μή τις κιδῶσ' ἄροτο βαλῶν, ὃ δὲ δῆπ' ἔπειρος ἔλθοι. id est, Ne quis præripere iactans laudemq; decusq;

Atq; ita ferior ipse ueniret, iamq; secundus. Dictum de Achille, qui reliquis Achiujs inuuit, ne quis iactat mitteret in Hectorem, quo sibi gloriam totam seruaret.

Sacra celerius absoluenda. XLVIII

In rebus diuinis attentum esse conuenit magis, quam diuturnum, ne inuisant astutitate, contra quorundam morem sacerdotum, qui nimium immorantur sacro, præcibusq; quo uocant horarias. Ad id torqueri poterit illud ex Odyssæe r.

Οὐ δὲ εὐκς Δῖος θεῶν εἰ δαῖται διασάε' ἔμην, ἔλλα νέσθαι. id est, Neq; par est In diuorum epulo sedisse diutius, imò Surgere mature decet.

Ne dii quidem a morteliberant. XLIX

Nemo tam charus superis, ut illorum favore mortem euasit. Huic sententia suffragabitur Homericum ex eodem libro testimonium:

Ἀλλ' ἔτι δάνατον μὲν δμοῖον οὐδὲ θεοῖσιν, Καὶ θάλασ' ἀνδρῶσ' ἀνώντ' ἀλαλιέμην, ὅπποτε κερ δὴ μοσῖ' οὐλὸν καθέλωσι τανηλεγυτὸ δαῖσάτιο. id est, At uero mortem communiter omnibus equam

A dilecto homine, neq; dii depellere possunt, Quem sine festa dies fani iam uiget acerbi.

Deus undecunque inuatur, si modo propitijs. L

Deus ubiq; presens adest, si fideat: neq; refert, ubi gentium agas illo propitio. Ad hanc sententiam accommodes libet ex eodem libro:

Ρεία θεός εἰ ἐθέλωμ' ἢ τιλὸνδεν ἀνδρῶσ' σαῶσθαι. id est, Si libeat seruare procul quoq; numina possint.

De lautitijs. LI

De cibis prelatius quadrabit illud ex Odyssæe r.

Ὅψατα σιάσθ'σι δῖοσφρέσ' βασιλῖσες. id est, Quædam purpurei comedunt orpionia reges.

Venusius fiet, si trahatur ad orationem supra modum elegatam, quasi digni decorum arabum.

Concordia. LII

In absolutam concordiam, omniumq; rerum consensum, conueniet illud ex eodem libro:

Οὐδ' ἔπειτ' εἰμ ἄγεσθ' δ' ἔξ' ἐλάσμεν, οὐτ' εἰ βελῆ, Ἀλλ' ἔνεα θυμὸν ἔχοντο ἰσὸν ἔπι εὐφροσιν βαλῆ. id est, Haud inquam neq; concio nos, neq; cari a dictis

Audiuit pugnare, animo sed semper eodem, Et sentire eadem atq; eadem decernere iudici.

Verba sunt Nestoris de se, deq; Vlyssæ.

Fatum immutabile. LIII

Divina decreta non commutantur, humanae leges pro tempore variantur, quemadmodum et mores et voluntates. Ad id congruet illud ex eodem libro: Οὐ γὰρ τὴ ἀΐψα θεῶν ἔσπευται νόμος αἰὲρ ἔόντων. id est, Non tetentim diuinam mens uertitur agricolarum.

Sine ope diuina nihil ualeamus. LIIII

Mancusa est omnis mortaliu industria, omnisque conatus, nisi suau aspiraret diuinus. Ad id accommodare licebit Homerum illud ex eodem libro: Πάντας δὲ θεῶν χατ᾽ εὖσθ ἄνθρωποι. id est, Mortalis diuinum auxilium desiderat omnis.

Industriam adiuuat deus. LV

In aggrediendo negotio, quaedam humana ratione praudentur, quaedam fortune commoditas, ipsaque res supereditat. Id est: apud Homerum, cum aliis aliquoties tum hoc, quae modo citauimus libro: Τηλεμαχὸς ἄλλα μὲν αὐτὸς εἴη φρεσὶ νόσφός, ἄλλα δὲ ἕξθ δάμων ὑποδύετα. id est, Haec partim ipse tuo perpendes pectore tecum, Partim diuinum aliquis tibi suggeret.

Fausus exitus. LVI

Cum significabimus rcm, quam instituiuis bene cessura, ceu deo quopiam ansuet, quadrabit illud ex Odyssae B. Θέσσει μὰ ἔπει οὔτι ἄνθρ θεῶν ἕτερε βολῆ. id est, Fide, hoc consilium non est sine nummie nutrix.

Aetate prudentiores reddimur. LVII

Si quando negabimus nobis eadē probari iam natu gran dioribus, quae quondā ob aetatis inficitiam arripserūt, sed uisurum auctam prudentiam, congruet illud ex eodem libro: Ἐγὼ δ' ἔτι νῆπιός εἰμι. Νῦν δ' ὅτε δὴ μέγας εἰμι. Ἐἴλωμ μῦθον ἀκρόων προβάνομεν, νῆ δ' ἦ μοι ἀέθερ' ἐνδ' οὖν θυμῶς. id est, Erant adhuc puer, est tibi iam sum Grandior, et reddit me aliorum oratio doctum, Ipsaque grandescit mi animus. Dicitur ad procos a Telenacho.

Ociosus esto. LVIII

Si quem iubebimus animo ocioso esse, tantum curare ueticulam, negotium alijs curae futurū, accommodabimus illud ex eodem libro: Μῆτε τοι ἄλλο ἐρ σθέσει κακῶν μελέτων ἔργων τε ἐπιθῆτε, Ἄλλὰ μέλλ' ἐδιδίμελλον Ἐπινεῖ μου ὡς δ' ἀπόσσωρ. id est, Tute caueto Aut disti, aut salui cruciet tua pectora curae Quin tranquillus, edasque, bibasque ita ut ante solebas.

Haud perficiet. LIX

Qui dicit negotium, quod aliquis instituit, haud quaquam perficetur in i, uerbis Homericis id dicat licebit: Τελείη δ' ὄδ' οὐ ὄποτε ταύτην. id est, Verum hance uiam haud perfecit unquam.

Cedendum multitudini. LX

Qui suadebit non esse pugnandum uni cum multis, et ubique multitudini morigerandum, adducet illud ex eodem libro: Ἀλλὰ κερν αὐτῷ δεικεία πῶτ' μορ' ἐπιπῶσι, Εἰ πλεόνεσι μάχοιτο. id est, Accerfet mox ipse sibi crudelia facta, Si multis pugnare uelit.

Idem proci paulo superius: LXI

Αργαλέον δὲ Ἀνδρῶσι Ἐπλεόνεσι μοχλοσάων πρὶ δ' αὐτῶν. id est, Cum pluribus arduus res est Depugnare uires inter conuicia solos.

Vana coniecturae. LXI

In eos, qui de euentu negotij solent augurari, competit illud ex eodem libro: Ὀρνίθεσ δ' ἐτε πολλοὶ ὑπ' αὐγὰς ἡελίου φοιτῶσ, οὐδέ τε πάντες χρησίομοι. id est, Ast permulta diuinum uerjat in aethere turba. Quorum non queuis portendere idonea fatum.

Certum prospicio. LXII

Qui se negabit temere, male sciscius de exitu cuiuspiam sentire, sed certis adductum argumentis, et pluribus experimentis obseruasse, accommodabit illud ex eodem libro: Οὐ γὰρ ἀπειρήτος μαντεύσομαι, ἀλλὰ εὖ εἰδώς, id est, Nam neque inexpertus iam diuinawero, uerum Egregie callens:

Deus ulciscetur, LXIII

Cum significabimus nobis in presentia deesse facultatem depellendi, uerum optare, ut superi puniant aliquando, usui fuerit illud ex eodem libro: Ἐγὼ δὲ θεῶν ἐπιβόσσομαι αἰὲρ ἔόντων, Αἰεὶ πῶτι ζεῦε δ' ὄσσι παλιντῖτα ἔργα γενέδθ, id est, Ast equidem immortalis implorawero diuos, Si fors Iuppiter ipse iuces aliquando reponat.

In tempore cauenda poena mali. LXIII

Quoties admonebis, ut multo ante occurratur malo, prius quam oppresserit nos: aut cessandum a peccando prius quam ingruat diuina uindicta: usui fuerit illud ex eodem libro: Ἀλλὰ πολὺ ἤϊον, Φραζώμεσθ ὥσπερ κατὰ πάρος μοι. id est, Verum nos multo ante modum, finemque uelimus Ponere. Verba uatis minantem proci uylbis reditum.

Domesticum malum. LXV

Ad significandam priuatum, ac domesticum malū, quod ad alios nihil attineat, conueniet illud ex eodem libro: Ἀλλ' ἐμὸρ αὐτῷ θεός, ὅμοι κακῶν ἐμπροσθε οἴκῳ. id est, Porro malum nostrae quod in aedes incidit, unum Ad me pertinet.

Senum prudentia. LXVI

In senem plurimarum rerum usu peritum, quique multa meminerit superioribus acta seculis, quadrauerit illud ex eodem libro: Παλαιὰ τε πολλαὶ τε εἰδ' ὄσθ, id est, Qui antiquaque, multa que norat.

Premenda occasio. LXVII

Qui significabit modis omnibus instandum esse, nec obmittendam e manibus semel oblatam occasionem, accommodabit illud ex Odyssae δ. Τμήσθ δ' ἀεὶ μεφέως ἐχέμεν μάχῶν τε πῶς εἴη. id est, Vos premitte, et uincis magis arde, stringite captum. Quod quidem detorque licet ad id cum dicemus, impetus animi, hoc magis ac magis esse cohercendas rationis moderamine, quo magis effruescant, et ad malum sollicitant.

Omnibus neruis. LXVIII

Cum inuenius in negotio quopiam omnes expronendas uires, omnes uires intendendas, conueniet illud ex eodem loco: Καὶ τὸτ' ἐπ' ὄθ' ὑμῖν μελέτω κέρθῳ τε βίωτε. id est, Dein nobis curae sumto, uiresque iugorū.

Cum principe non pugnandum. LXIX

Qui significabit arduum, principem a priuato imperari: aut

aut difficultum ianere naturam, usurpauit illud ex eodem libro:

Αρταυρες ἄνθρωποι τὸ δὲ θεῶν βροτῶν ἐπιβόησαν. id est, Arduus homini mortali ianere nomen.

Ingens discrimen. LXX

Ingens interuallū, ueluti si quis sentiat plurimum interesse inter pecunie studium et sapientiam, hoc uersus licet significare ex eodem libro:

Τὸσοῦτον ἐστὶ τὸ ὄσοῦν τε πανμυθῶν ἢ γλαυφῶν νῦν, ἢ νῦν τε, ἢ λιγυρῶν οὐρανῶν ἐπιπνεύσαντων οὐρανῶν. id est, Tantum aberat, quantum cursu ratas acta diurno Conficiat spatij, quam proferebat aera secunda.

Aperte, simpliciterque loqui. LXXI

Simpliçiter et aperte dicitur nos, citatq; ambages significabimus hoc carmine, quod est in eodē lib. οὐκ ἔμμε ἐργαγε δῶλα παρῶν ἐπιποιμὴν πρῶτον ὄν, οὐδ' ἀπακρίνω. id est, Non facis te dissimulans decipero fectis.

Rerum omnium uicissitudo. LXXII

Varie fortune uices, et nunc læta cōtingit uiciūq; nūc tristitia. Ad eam sententiam applicabitur illud ex eodem libro: Ἀπῶς θεός ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλω, Ζεὺς ἀγαθῶν τε καὶ ὀνείων τε Διὸς οἱ. id est, Nunc huic, nunc Iuppiter illi Nunc læta immittit, nunc tristitia.

Festiuus sermo. LXXIII

Vbi quis in conuiuiō sermonem inducit, admodum hilarē ac festiuum, qui discutiāt omnem tristitiam, conueniet illud ex eodem libro, quod Homerus infixit de Helena pharmanon in mittēte in conuiuiam cyathos, quod omnium anteaكتورum induceret obliuionem:

Αὐτὴν δὲ εἰς οἶνον βάλει φάρμακον, ἐνθῶν ἔπινομῶν Νῆκωσθεός τ' ἄχολόν τε κακῶν ἐπιπλήρωσ' ἀπάντων. id est In uinum immisit mox pharmanon, unde biberunt: Luctusq; bilisq; maliq; obliuia cuncti.

Qui nocere potest, & idem prodesse. LXXIIII

In medicos imperitos, qui nō raro uenēnt pro remedio misistat, quadrabit illud ex eodē libro, quod d' usurpauit in Pseu domante Lucianus: estiq; pluribus apud Homerum locis: φάρμακα, ποτῶν μὲν ἐδράα μεμνηγυδία, ποτῶν δὲ λιγυρά.

Pharmaca multa, salubria multa, at noxia multa. Idem quadrabit in hominem et bonis et malis instructū artibus, qui uel iuuare possit, si uelit, uel lædere.

Afferuentis dicere. LXXV

Audacius quippiam et afferuentius dicitur, quod nobis tamen in uideatur, adducemus illum eodem ex libro uersum, quo Helena utitur de Telemacho: Ἐν σομαι, ἢ ἔτι μοι ἔρεος, κέλευτ' δ' εἰς με θυμῶς. id est, Mentiar, aut uerum dicam, mens attamen ipsa Imperat ut dicam. Idem carmen extat in Iliados x.

Arripienda quæ offeruntur. LXXVI

Solemns est, multisq; locis iteratus uersus hic: οἱ δ' ἐπ' ὀνειδώ εἰποιμα πρὸς κισιμῶντα χερσας ἰαδῶν. id est, Quisq; sibi appositis, si quid foret utile, promptas Admouere manus.

Quem torquere licet in tutores, qui rem nacti pupillorum manus iniiciunt, interq; se partiti sibi uindictam. Aut in simile hominum genus inuadentium, et inuolantium aliena.

Principum fauor necessarius. LXXVII

Vbi quis inuatis principibus, conatur extricare sese e malo

quopiam: aut lite a qua nō possit explicari, nisi adiutus illorum fauore, conueniet illud ex eodē libro, dictū in Aiaceum Oileum: Φηὶ δ' ἀέκκετι θεῶν φρεσῶν μέγα λάτμα θαλάσσης. id est, Iacabat sese spaciōsi ex equoris alius Emersarum undis, inuito minime ducero:

Negocium non aptum. LXXVIII

Qui recusat inueni, aut prouinciam sibi parum accomodatam: aut qui negabit accersere uelle sese quępiant, ad id muneris, ad quod gerendum idoneus non uideatur, usurpabit illud ex eodem libro: Ἰππῶς δ' εἰς ἰδάλων οὐκ ἔξομαι. id est, Ceterum equos Ithacæ non ducero.

Verba sunt Telemachi recusantis equos, quos Menelaus offerbat dono, quod Ithacensis in insula non esset opportuna alienis equis, quippe petricosa, minimeq; passibus apta.

Obtestatio ueterum meritorū. LXXIX

Cum obtestabimur per memoriam ueterum officiorum, conueniet illud ex eodem libro, quanquam et aliis apud hęc poetam frequens: ἢ βοτῶν ἢ οἰσῶν ἢ πίονα μηρῶν ἔκκε Νῦν μοι μνησέ. id est, Si aut uobis aut ouis incendī tibi pingua membra Horum nunc memor esto.

Sunt autem uerba precantis nomen, ut memor sacrificiorū et nidoris, quod sepemmero pastum est, nūc uicisim optulatur.

Conuiuia, non conuiuia. LXXX

In eum, quā accumbit quidem in conuiuio, uerum spectator diuitias eorum, quę apponuntur, nam hoc pacto quidem forside magnifici conuiuia sibi tractant, quadrabit quod in eodem dictum est de Penelope: κῆρ' ἄζυτον ἄπαυσε, ἐδντ' οὐδ' ἐπ' οἰκῶν. id est, Incanatus et impastus potiq; ciboq; Accubuit.

Vnde uenit lucrum captant. LXXXI

In aduocatos, in calumniatores, in malos medicos, qui captant unde ueniat; si quis incidit in casses, quem possunt expellere, congruet illud, quod in eodem est libro: Ἀισί γὰρ τῶν ἰησοῦν δαλώθησι ἰχθυόσασσιν ἱναμπῶσις ἀνιψροσισῆτες δὲ γερῆσας λιμῶς. id est, Semper enim quaquā patet in insula, piscibus hano Insidiabantur, uentrem fumis enecat atra.

Ingratitudo uulgi. LXXXII

Qui significabit sibi molestam ingratitude, quod intelligat superiorum officiorum nullam haberi rationem, non inconueniet usurpauerit illud ex Odyssæe. e. quod idem est et alijs locis: Μήτις ἐτι πρόσφρων ἄγανός, ὅ κησὶ ἔσω, ἔκκησῶν ὄβασίλων, κησὶ πρόσφρων αἰσίμα ἐλῶε, Ἀλλ' αἰεὶ χαλεπῶς τ' εἶπ', ὅ αἰσίλα ἔρεῖο. id est, Posit hac ne placidus sit quisquam, ne ue benignus, Nec mitis, iustiq; tenax rex scepteripr inquam, Sed semper ferus esto, et semper iniqua patrato.

Munerum corruptela. LXXXIII

In eum quā rem auro, donisq; aggreditur, non infestius ter torseris illud ex eodem libro dictum de Mercario si nente caducum: Εἰλετο δὲ γὰρ ὄν τῆ τ' ἀνδρῶν ὄμματῶν θελῶν, ὅμ ἐδέλε, τοῦς δ' αὖτε κησὶ ἰππῶν ὄντας ἔρεῖσ. id est, Corripuit uirgam, quā muelct lumina somno. Quorū cuiusq; uelit, soluit quosq; lumina somno. Quadrat enim pulchre in munera, quod d' uirga Mercariade li dictum est, quibus uelut expergefiunt iudices, antea cum dormiantes,

dormitantes, et rursam infesti placantur, ut in causa uelut obdormiscant, conuincantur.

Principes inter se noti. LXXXIII

Qui dicit mutuum principum, aut eruditorū inter ipsos esse notitiam: etiam si diuersas, longaeq; distitas habitent regiones, usurpare poterit illud ex eodem libro:

Οὐ γὰρ τ' ἀγνωστες θεοὶ ἀλλήλοισι πέλοντες ἀδινάσθησι, οὐδ' ἔτι τ' ἀποπροδοῖ δ' ὄματα ναιεῖ. id est, Non ignoti inter se sunt dii morte carentes,

Quamquam semoti diuersa in sede morantur.

Torqueri poterit et in satrapas istos, qui tametsi belligerari uidentur, magnosq; rerum tumultu consistari, tamen ipsi clanculum inter se collidunt: hoc tantum agentes, ut suam uterq; plebem exbauat, et immunita reipublica autoritate, suam constabulant tyrannidem.

Periculum ne temere subeas. LXXXV

Nemo longam nauigationem suscipit, animi causa, sed adactus graui quaequam necessitate: aut nemo diuturnum, gra uemq; laborem capessit temere. Ad id congruet illud ex eodem libro:

Τίς δ' ἔμ' ἐκώρ τόσῳ δ' ἴσχυρά μοι ἄλμυρὸν ἕδωκε. id est, Quis tantum salsi laticis percurret ultro.

Fatum ineuitabile. LXXXVI

Quod fati decretum est, iam nemini licet euitare. Ad eam sententiam faciet illud ex eodem libro:

Ἀλλὰ μέλα οὐτως ὅσι Διὸς νόμοι ἀντιόχοιο, οὐτε πῶς ἐλαδὲρ ἄλλορ δ' εἶορ, οὐδ' ἄλλ' ἴσασα. id est, At mentem Iouis haud ullis rationibus unquam

Diuorum quenquam uitare aut fallere fas est.

Fatis adactus. LXXXVII

In eum, qui non sponte, sed casu, uelutiq; fati impellentibus, in aliquod uitae genus incidit, congruet illud ex eodem libro,

τοῖ δ' ἄρα θεῶν ἀνεμός τε φόβου καὶ καὶ μετ' ἄεσσα. id est, Ast hunc huc uentusq; ferens, atq; appulit unda.

Male coniugium. LXXXVIII

In eum, qui coniugio uinctus est cum ea, quam non amet uicissim ex animo: quamuis ob uoluptatem uxoriam ametur, non inscite torquebitur illud:

Ἀλλ' ἔπει νύκτας μὲν ἰαυέσκαμ μὲν ἀσάγκη, ἐμ' ἀπέσι γλοφυροῖσι παρ' οὐκ ἐθέλωσι δεδασθῆναι.

ἤματα δ' οὐ πέτρῃσι καὶ ἠόνεσι καθεύδω, Δάκρυσι τε εὐνοαχῇ τε καὶ ἄλγεσι θυμὸν ἐρέχθωμ. id est, Sed nolens licet ac ui, cum illa nocte cubabat

Nolens cum cupiente sub antris conditus atris,

Verum per dius in scopulis ac litore sedit,

Excrucians animum lachrymis, curis, gemituq;.

Si deus uoluerit. LXXXIX

De re futura, cuius exitus pendeat a dei fine: nam etiā iudgo dicunt omnis causa, si deus uoluerit: atq; ita nos loquā Iacobus apostolus docet, id Homericō uersu licet explicare, si quando iocabimur apud eruditos:

Αἴκα θεοὶ γ' ἐθέλωσι τοὶ οὐρανὸν εὐεῶν ἔχουσιν. id est, Dijs ita si uisum fuerit, quos gestat olympus.

Suadeo, quod ipse facturum essem. XC

Cum alteri damus consilium, quo non grauemur ipsi uti in simili causa, conueniet illud Calypsus ex eodem libro:

Ἀλλὰ τὰ μὲν νοεῶ ἐφ' ἄσπετος, ἵσσο δ' ἐμὸι πῶ ἄνθ' ἡμῶσι μύθη, ὅτε με χρεῶν τόσῳ γάρ μοι. id est, Sentio, suadeboq; tibi, quibus haud graueer ui

Ipse, mihi similis si quando occurrer istus.

Malorum affuetudo. XCI

Qui malis affueuit, ac permulta tulit, comodiū fert et aliud, si quod incidit infortunium. Ad id conueniet illud eodem ex libro sub persona Ulyssis:

Ἴδὼν γὰρ μάλα πῶδ' ἐπαορὸν καὶ πῶδ' ἀμύμονα κύμασι καὶ πῶδ' ἀμύμονα καὶ τὸ πῶδ' τοῖσι γενέσθω. id est, Iam tili est ante mali malum, multumq; laborum

Fluctibus ex bellis, age et hoc accesserit illis.

Fortuna reddit insolentes. XCII

In eum, qui postea quam fortuna secundior affulit, animos item effert, et paulo confidentius gerit sese, quadrabit illud ex eodem libro:

Κηόσσω δ' οὐρεῶν πέτασ' ἴσια δ' ἴσσο δ' ὄνοσε, id est, Letatus uentis pandebat uela secundis.

Moderator negocij. XCIII

Carmen, quod ibidem proxime consequitur, conueniet in eum, qui prudentia et autoritate sua negocium aliquod moderatur.

Ἄντ' ὁ πῶδ' ἄλιον ἰδῶετο τεχνικόν τω. id est, Ille ratem clauo scite doctiq; regebat.

Tacite fiamachari. XCIII

In eum, qui secū indignatur, quadrabit illud ex eodem libro: Ὅ δ' ἐχώσαστο κρηθὶ μάλα μ. id est, Illi cor magis, atq; magis succendat ira.

De Neptuno dictū, indignę ferentę, quod Ulysses prospere nauigaret.

Qui conturbat omnia. XCV

In eum, qui maximas undiq; ciet turbas, apte torquebitur illud ex eodem libro:

Πάσας δ' ὀροδῶμεν ἄελλα. id est, παντοῖων ἀνέμων, Omnes omnigenum ille procellas uentorum ciet.

Non abiicit animum. XCVI

De eo, qui ne afflictissimis quidem rebus spem, aut consilium abiicit: quem admodum apud Maronem, Latinus reuictq; reliquit habenas, sed de recipiendo se utcumq; cogitat, apposite dicitur, quod imbi dictum est de Ulyssę:

Ἀλλ' οὐδ' ἔγωγε χεῖρ' ἔκω ἐπ' ἐλαδὲν τερεῶ μόνος πῶ. Ac neq; sic licet afflictus obliuia cepit nauigi.

Malis mala succedunt. XCVII

In eum, qui uarijs exercetur incommoditatibus fortune, nunc morbo, nunc rapinis, nunc alijs atq; alijs malis, conueniet illud ex eodem libro:

Ἄλλοτε μὲν τε νότ' ὀρεῶν πρὸς ἄελλα δ' ἔκω. id est, Ἄλλοτε δ' ἀπ' εὐχῶν ζεφύρου εἴσεσκε δ' ἰώμεν. id est, Tradebat notus hunc boreę quandoq; uehendum,

Nunc riuum zephyro iactandum tradidit eurus.

Hospitis habenda cura. XCVIII

Qui dicit hospitiū habendam esse rationem, usurpabit illud ex eodem libro:

Ἄδ' οἶσ' μὲν τ' ἔστι καὶ ἀδινάσθησι θεοῖσι Ἄνδρῶν ὅς τιν' ἰκνητ' ἄλω μόνος ὠπασ' ἐγὼ νῶν. id est, Nam diuis reuerendus est in mortalibus ille est

Quicumq; appulerit multis erroribus actus Nūc uii ego.

Diuitiæ non semper optimis contingunt. XCIX

Qui dicit opes non semper cordatisimis, sed pro fortunę arbitrio, nunc huic, nunc illi contingere, citabit illud ex Odyssę z.

Ζεὺς αὐτῶν ἔμεψ' ὄλλωμ' ὄλων μωτῶν ἄνδρῶν ποισι, ἐδλοῖτ' ἕθε κακοῖσι μ' ὅπως ἐθέλησιν ἐκαστῶ. id est, Iuppiter

Iuppiter emittit e pes mortalibus ipse,
 Sic infum ut fuerit, cuiusq; bonoue, maloue.
 Dicuntur à Nausicaa, ad Vlyfsem mendicantē: nec illum ob
 inopiam habet deſpectū, que fortune eſt imputanda, nō ho-
 mini, ſi is modo fuerit aliqui cordatus.

Munus exiguum, fed oportunum. C

Cum manus indicabimus, precio quidē perſuſitū, ſed ta-
 men accipienti pro tempore gratiſimū, ueluti ſiquis panem
 porciſ de uita periclitanti, citabimus illud ex eodē libro:

Δόσις δ' ὀλίγη τε δάριε. id eſt,

Exiguum munus, gratum tamen.

Idem carmen extat in 3.

CHILIADES TERTIAE CEN-
 TVRIA DECIMA.

Quò transgreſſus &c. I

INTER philoſophos uix alium reperiatur, qui
 religioſius inſtituerit adoleſcētiam quam Py-
 thagoras, unde & ſuperſtitionis nonnihil ad-
 miſcuit, quod rudis etas, quē admodum & in-
 docta multitudo nudis & apertis philoſophie præceptis re-
 gi non queat. Huc nimirum pertinebat carnum interdictus
 eſus, bolerum commendatio, & quinquagesimū ἕχρηματις,
 poſtremo Symbolorum uelut oracula que dam, prius ediſcen-
 da quam intelligerentur. Ab huius inſtitutione quodam omitti-
 ti uidentur quorum ſole titulo fertur ueniam ſunt. Ac mini-
 mum quidem peccant qui uenire ac linguam habent ca-
 ſtigatam, tamen quoniam uix hominis eſt cauere, nec ubi la-
 batur, proximum eſt, ut ſe quiſque ſubinde geſtorum ra-
 tionem exigat, & ſi quid erratum eſt corrigat, ſi quid cum
 officio factum, in eo perfeueret, atque in melius proficiat.
 Huius ſaluſiferi præcepti ceu Symbolum quoddam tradidit
 carmen, cuius auctoris incertum, nam apud Homerum nō re-
 perio, quo delectatus uidetur & Plutarchus, nā ne hoc qui-
 dem uero quicquam ſanctius inter philoſophos ethnicos.

Carmen autem ſic habet.

Ἦν ἤξεβλω, τί δ' ἔξερα, τί μοι δέορ οὐκ ἐτελέδην; id eſt,
 Lapsus ubi, quid feci, aut officij quid omiſſum eſt?

Omnis autem humane uite lapsus conſiſtit in tribus, aut cum
 ſecus facimus quam oportet, hoc eſt plus minusue quam de-
 cet, huic errori reſpondet illud, πῆν ἠξεβλω, aut ſacimus
 quod omiſſum oportuit, cui reſpondet illa particula, τί δ'
 ἔξερα; aut omittimus quod factū oportuit. Ad hoc pertinet
 extrema particula, τί μοι δέορ οὐκ ἐτελέδην; Qui filium
 aut iocorem peccantē lenius admonet quam ſat eſt, aut aſpe-
 rius obuiſgat, reſpiciens merito dicit, πῆν ἠξεβλω; Qui
 filio præcipit parū honeſta, dicit τί δ' ἔξερα; Qui peccan-
 tem diſſimulat, qui expedit admonere, dicit illud, τί μοι
 δέορ οὐκ ἐτελέδην; Pythagoras igitur ſolitus eſt admo-
 nere adoleſcentes, ut quoties domum ingrederentur, hūc uerſu-
 culum ſuo cum animo uerſarent. Ea cogitatio ſollicitos red-
 debat adoleſcētes, ut ſi quid forte deliquiſſent, aut ſi quid in-
 iij cōtraſſent ex hominum conſuetū, id in poſterum corri-
 gerent, cauere nēq; Ea ſententiam latius ac ſuſius explicuit
 quiſqui ſcripſit carmen de uero bono, quod fertur inter apa-
 pendices operum Vergilianorum:

Non prius in dulcem declinat lumine ſonnum
 Omnia quam longi reputeſuerit acta diei.

Quò transgreſſus quid geſtum in tempore, quid non
 Cur iſti facti decus abſiſtunt, aut ratio illi?

Hec docuerunt à Chriſto alieni, quid oportet facere Chri-
 ſtianos? uinum ſolum ſecundum eſt uinum ubi cum de proli-
 xis ſtudentiſq; conuiniſ iugugium uoluntatem, uinum
 apud ſeſe.

~~Ἦν ἠξεβλω, τί δ' ἔξερα, τί μοι δέορ οὐκ ἐτελέδην;
 Deum uinum ſolum quum uinum nobis fuerit uinum, ex ſu-
 deſiderio, & promiſſione?~~

Suo quiſque ſtudio gaudet. II

Qui dicit alij ſtudioſ alios teneri, & unquamq; ſuo iu-
 ditare queſit, proſtret illud ex eodem libro:

Οὐ γὰρ φαίμενοι μέλαϊ τόδ' ἦδ' φαρέτην,
 ΑΛΛ' ἰσοὶ κρηῖ βερεμά νεορ, κρηῖ πικρῖ εἶσαι. id eſt,

Nam Phœacibus haud cordi iacula, atq; pharetra,

Sed remi, tabulisq; ratis compaſſilis æquis.

Aſſine illi: Traclāt fibrilia fabri. Pindarus in Pythijs hym-
 no decimo, Ὁ γὰρ ἐτέρωσιμ ἐτέρωρ ἔρωρ ἐκινεῖ φερέων,

id eſt, Alijs altarum rerū amor purguit mentem.

Demittere ſeſe ad aliorum
 mediocritatem. III

Vbi quis moderatur data opera uires ſuas, ad aliorum me-
 diocritatem. Vcluti ſiquis præceptor tradat auditoribus, nō
 quantum ipſe docere poſſet, ſed quantum illi capere, come-
 net illud ex eodem libro, de Nausicaa ſic habent moderate
 ciorum mulatrum, ut pedifſeque, & Vlyſſes, pedibus conſe-
 qui poſſent:

Ἡ δὲ μάλ' ἠνιόχουερ ὄπωρ ἄμ' ἐποίατο περὶοί,
 Αμείπειλοῖ δ' ὀδ' ὑσενε, τε, νεορ δ' ἐπεβαλλεμ' ἰμάδαλλημ,

Id eſt, Hæc uia loro regens, pedes ut comes iret Vlyſſes

Tum comitum quoq; turba, modo, rationeq; certa
 Inſtigat ſentia.

Mihi cura erit hoc negocium. IIII

Cum adnotabimus quempiam, ut omne negocium in nos
 reiſciat ipſe ſcarius, nobis rem cura futuram, conueniet illud
 ex Odyſſea. H.

ΑΛΛ' ἦν ἐν γῆ, τοῖορ ἐγὼ δ' ὀδῶρ ἠγχεμονεῖω, id eſt,
 Quin tacitus procede, uite huius ego ſuero dux.

Animus præſens. V

Animi præſentia uilis ubiq; propterea quod timiditas,
 uel à conſcientia, uel ab animi paruitate uideatur proficiſci.

Huic ſententia ſuffragatur Homericū illud ex eodem libro:

Θαρσαλάθ' ἰορῖ ἀνῆρ ἐν ὄπωρ ἄμείνωρ
 Εγρωσι τελέων, εἰ κὼ ποδῶρ ἄλλοδερ ἔλδορ. id eſt,

Omnibus in rebus potior uir fertis & audax
 Sic licet hoſtes & e longinq; uenerit oris.

Ad hunc modum Pallas hortatur Vlyſſem, nequā trepidat
 ingreſſurus Alcinoi domum.

Locupletum reditus. VI

In locupletes, quibus alius ex alio ſuccedit reditus, accom-
 modabitur illud ex eodē lib. de pomariſ Alcinoi dictum:

Οὐδὲ δεξέω ἐπετρεῖθ' ὀδ' ἀλλὰ μάλ' αἰεῖ,
 Ζεφωρῖν πνεύσων, τὰ ῖλ' φῖρα, ἄλλοδ' ἐπ' ὄπωρ,
 ὀχνη ἐπ' ὀχνη κηράων, μάλωρ δ' ἐπὶ μάλωρ.

Αὐτὰς ἐπὶ ſαφωρῖν ſαφωρῖν, ſυκορῖν δ' ἐπὶ ſύκορ. id eſt,
 Nec ſingulos aſtas renouatur in amos.

Sed ſtans perpetuo zephyrus ſpiramine factus
 Hos producit, & hos demittit ab arbore mites,

Et pyra adulta pyris ſuccedunt, malāq; malis,
 A fico ficus, atq; uia ſenſcit ab una.

Incutibile fatum. VII

Quod homini factis decretum eſt, id eueniet. In hanc ſen-
 tentiam Homerus eodem libro:

Ενθάδ' ἔπειτα
 Πεισσομένη, ὅσα οἱ αἴσα κατακλιθεῖς τε θαρσείῃ
 γενναίῳ ἦναιτο λίνω, δὲ μιν τέως μίπη, id est,
 Post, illic accidet illi
 Quod fatum parcaeq; graues in flamine nerant
 Inscitum, tum cum matris promergeret alio.
 Quamquā hunc locum de fatis oportebit ioco duntaxat adhi
 bere. Veluti si quis filium longius aliquo studij causa eman
 dans, negaret sibi cura futurū, quid illuc agat, sed id deo se,
 fortunaeq; committere.

Aliud cura. VIII

Cum negabis esse causam, cur aliquis aut dubitet, aut sol
 licitum sit exempto scrupulo, accommodabitur illud ex eo
 dem libro:
 Αλκίνο ἄλλοι τοι μελέτω φρεσίν, id est,
 Alcinoe cures aliud. Item Tercenarius:
 At qui iam repperi, aliud cura.

Molestus interpellator uenter. IX

Venter improbus interpellator, non sinit unquam quem
 tales obliuiscit sui. Id ad egestatem, torqueri poterit, quae mor
 tales ad omnia, tum facienda, tum frēda solet compellere.
 Sic autem Ulysses in eodem libro:
 Οὐ γὰρ ἔσ' εὐχεσθ' ἐπὶ γαστέρι κώπερον ἄλλο
 Ἐπλτο, ἢ τ' ἐκλίθουσε ἔο μνησσοῦν ἀνάγκη.
 Καὶ μάλα παροῦμαι ἢ ἐνὶ φρεσὶ πένεσθ' ἔχοντα.
 Id est, Non est improbius res altera uentre molesto,
 Quippe uel inuitum meminisse sui iubet, et si
 Valde animo crucieris, et angat peccata meror.

Vulgus suspicax. X

Suspicio sum uulgus, et pleraque mala in partem inter
 pretatur. Homerus in eodem libro:
 Διόξυλοι γὰρ τ' εἰ μὲν ἔπει χθονὶ φύλλ' ἀνερώσωμ,
 Id est, Quippe homines plerique sumus male suspiciosi.

Nemo cogendus officij causa. XI

Nullus hospes retinendus aduersum animi sententiam, et
 inuitus. Nemo cogendus, ut cuiusquam utatur beneficio, si no
 lit. Ad hanc sententiam accommodabitur illud ex eodem libro:
 Ἐπὶ ἐδέλωμ τε μάλιστα, ἀέκοντα δ' οὐδ' ἐρύξα. id est,
 Si mancas fronte, inuitum nemo retinebit.
 Dicitur ad Ulysses ab Alcinoo Phaeacum tyranno.

Malum bono penfatum. XII

Quoties natura dotem aliquam egregiam largitur, uerū
 eadem eam aliquo uitio pensat: aut cum quis beneficium suū
 aliquo uitiat mal-ficio, quaderbit illud ex Odyssae. 9. de
 Demodoco musico dictum:
 Τὸν πῆρ' ἰδὸς ἐβλάκασε, δ' ἰδ' ὄσ' ἔραδ' ὄρμ τε κακὸν τε.
 Οφθαλμῶν γὰρ ἄμμεσε, δ' ἰδ' ὄσ' ἔσ' ἄμμ' ἀοιδῆμ. id est,
 Hunc alios ultra dilexit musa, de ditij,
 Atq; boni, atq; mali quiddam. Nam lumina ademūt,
 At de diti emulcare suauē peccata cantu.

Omni certaminis genere. XIII

Cum inuenius omni certaminis genere congressum esse:
 ueluti si quis dicat, in omni disciplina disputatum acriter, cō
 ueniet illud ex eodem libro:
 Πῦρ τε παλαίσμοσων τε Ἐλάμασιν ἰδὲ πόδασιμ.
 Id est, Et pugnis, pedibusq; et salubus, atq; palastra.
 Item ubi quis ostendit se nullam detrectare certamen, sed ad
 quoduis ingenij experimentum paratum esse, conueniet illud
 ex eodem libro:
 Δεῦρ' ἄγε περνήτω ἐπειμ' ἔχολώσατε λίην,
 ἢ πῦρ ἢ πέλα, ἢ κού' ὠσοῖμ' οὐδ' ἀμεγαίρω. id est,

Huc age, quandoquidem pugnis mihi concita mens est,
 Qui uolet, experiatur, pugnis siue palastra,
 Siue pedum cursu malit, in bilis ipse uasfo.

Longe uicit. XIII

Qui sentiet aliquem ita praeclere, ut periculum nō sit,
 nequis illi praecripiat palma, conueniet illud ex eodē libro:
 Σὺ δὲ θάρσσε, τὸν δ' εἰ γ' ἄλλομ
 Οὐδέ φρακίωμ τῶν δ' ἐρείτω οὐδ' ὑπερείσε. id est,
 At tu fide animo, quando hoc certamen nullus
 Phaeacum, te nec aequabit, nec superabit.

Antiquis debetur ueneratio. XV

Cum summus et inuictis, uel cum antiquis nō est certan
 dum, qui uelut extra alcam hominum positi uidentur, sed his
 ulro cedendum: ueluti si quis neget se se, cum M. Tullio de elo
 quentia uelle cōsistari, cum medicoribus nō recusare, uisus
 pabit quod eodem in loco dicitur ab Ulyssse:
 Ἀνδρῶσι δὲ πρεσβυτέρωμ ἐρείζωμ μὴ οὐκ ἐβελήσω
 Οὐδ' ἠσολῶμ οὐτ' ἐρώτω οὐχολῶμ. id est,
 Cum maioribus haud iubeam certamina, uel cum
 Hercule a uirtute, uel Euryto Cechaliensi.

Flagitiorum turpis exitus. XVI

Cum res perperam instituit, male cedit, conueniet illud
 ex eodem libro:
 Οὐκ ἄρεσ' ἔκακ' ἔργα. id est,
 Haud bene succedunt facta improba.
 Dicitur est de Martis adulterio deprehensio.

Fidus amicus. XVII

Fidus amicus non est posthabendus germano. Home
 rus in eodem libro:
 Ἥλιε πα καὶ ἐταίρω ἄνῃ κηχεσσομῶν εἰδ' ὤρε,
 Ἐδδλός, ἔπει σὺ μὲν ἔσ' κασιγνήτωσιν χερείωμ. id est,
 Si quis forsitan amicus sit, gratiusq; boniusq;
 Quandoquidem is non inferior uel fratre putandus.

Patria sua cuique iucundissima. XVIII

Vnicuique sua patria iucundissima, quae cuique contigit.
 Homerus Odyssae. 1.
 Ως οὐδέμ' γλυκίωμ ἢς πατρίδ' ὄσ' οὐδὲ τοικίωμ
 Γίγνεται. id est,
 Vt nihil est patria proprijus parentibus ulli
 Dulcius.

Fuga tutior. XIX

Qui dicit tutius esse fuga uincere libidinem, quam contra
 pugnando, poterit accommodare, quod de Charibde dictū
 est Odyssae. 11.
 Οὐδ' ἔσ' ἔσ' ἀλκῆ φρυγέμ' κάρυσορ ἀπ' αὐπῆς. id est,
 Nulla medela, procul figere optimum ab illa.

Alia committenda, alia caelanda. XX

Non temere quiduis apud quēvis situitendum, at nec fa
 miliaribus arcana omnia proferenda sunt, uerum alia cōmū
 nicare cōuenit cum amicis, aut exoribus, alia caelare. Ad hanc
 sententiam quaderat illud ex Odyssae. 1.
 Ἀλλὰ τὸ μὲν φάσθαι, τὸ δὲ γὰρ αὐ κειμὸν μέμωρ εἶνα.
 Id est, Dicendum est aliud, contra est aliud reticendum.

Femina nihil pestilentius. XXI

Nihil femina pestilentius, hanc sententiam eodem in li
 bro sic fert Homerus:
 Ως οὐκ ἀνέπτορ' ἔσ' κώπερον ἄλλο γυναικός, id est,
 Vsq; adeo nihil improbius, mulierisq; peius.
 Frequenter apud antiquos poetas male audit mulierum ge
 nus. Quae quidē uel hodieus temporibus streumē dant ope
 rant, ne poetae plane inuolui fuisse uideantur.

quod propofiamus, conueniet illud ex eodem libro:
 Ως ἀεὶ οἱ ἐπιόντι ἐπιέπειτο δ' ἐξείδος ὄρνις id est,
 Sic fato felix à dextris aduolat ales.

Arrogantia non ferenda. XXXVII

In eos, qui inoleranda sunt arrogantia, non inficite tor-
 quebitur illud ex eodem libro ad Eumæo dictū in procos:
 Τῶν ἕνεκεν τὸ εἶπε σὺδ' ἦτορ οὐδ' ἐμὸν ἦκε. id est,
 Horum uisus, animusq; ferax, contingit olympum.
 Idem in. P. dicitur ab Vlyffe ad Eumæum.

Domus optima. XXXVIII

Infructuosum incertis uagari sedibus, quæ admodum faci-
 untur semper ἀνεσίω, peregreque uiuentis. Huic adstipue-
 llatur eodem in libro:
 πλαγκτοσύνης δ' οὐκ ἔσι κακώτερος ἕλλο βροτοῖσι μ.

Non omnibus contingit. XXXIX

Non cuius sit potestas cū regibus colloquendi: aut non
 omnibus cōtingit diuinari literarū penetrare mysteria. Ad
 hunc sensum nō inuenisse desestletur illud ex Odyssæe. P.
 Οὐ γὰρ πῶ πάντεσσι θεοὶ φρονιτοιο ἀναρχεῖς. id est,
 Haud cuius manifesta uidentur numina diuina.

Autoritas diuinitum. XL

Diuinitus contingit, ut idem homo nunc magnifias, nunc
 despicatur. Ad id facit illud ex eodem libro:
 Πνιδίωμ δὲ θεοῖσι τοὶ οὐρανόμ εὐρέω ἔχουσι μ,
 ἢ ἧ κατ' ἴδωμ θνατόμ βροτοῖμ, ἢ δὲ κακώσωμ. id est,
 Est proclue deis, amplius quos claudat Olympus,
 Reddere uel despectum hominem, aut adiungere honorem.

Tollenda mali occasio. XLI

Qui suadebit, ut mali submoueat occasio, non absorde
 citabit illud ex eodem libro:
 Αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἔνδρα σιδ' ἦτορ. id est,
 Quippe uiros ferrum illicet ipsum.

Ita diuitie proluciant ad luxum, consuetudo puellarum ad
 amorem.

**Vbi cognitum est, quod erat
 occultum.** XLII

Vbi res que magno studio celabatur, fuerit aliquo pacto
 deprehensa, quadrabit illud ex eodem libro:
 Ηλις σφιμ τὸ δ' ἐπεβ' ἰδωμ, ἢ εἰσιδ' ὠμ' αὐτοῖ. id est,
 Siue illis deus hoc aliquis deprodidit idæx, Siue ipsi uidere.

Abstinentia uis à regibus. XLIII

Qui dicit haud temere manum immittendā in reges, po-
 tentes, aut uiros deo dicatos, adducet illud ex eodem libro:
 Δεινὸμ δὲ γ' ἦτορ βασιλῆϊομ ἔσιμ κτεῖναμ. id est,
 Residua, ac plena periculi est,
 Regale occidisse genus.

Domesticum diffidum, XLIIII

Ad detestandam seditionem domesticam, et mutuā con-
 tubernaliū inter ipsos discordiam, insidiasq; conueniet illud
 ex eodem libro:
 Οὐχ ὄσιμ κακὰ φέπ' ἦτορ ἀλλήλοισι μ. id est,
 Impia res moliri inter sese mala.

Qui eget, in turba uerfetur. XLV

Etia hodiernis temporibus uulgo iactatur fabula de caeco
 mendico, qui iubebat ministro ut eō se duceret, ubi maxima
 esset hominum procella, addens sententiam populari ioco ce-
 lebrem, ubi questum esse, ubi sit hominum frequentia.

Homerus item Odyssæe. P.

Πτωχὸς βέλτερος ὄσι μ' ἢ πῶ δόλιμ, ἢ κατ' ἀρξουῶ
 Δόματα πῶχεν μ. id est,

Mendico prestat populosa per oppida cenam
 Mendicare suam, quam ruri.

Officium humilium. XLVI

Cū quis recusat munus tanquam humilium, parimq; sefe
 dignum, applicabit illud ex Odyssæe. P.
 Οὐ γὰρ ἐπὶ σοφῶσι μὲν ἔτι πικρὸν εἰμί, id est,
 Nam ut mæcan in stabulis iam non mea postulat etas,
 Verba sunt Vlyssis ad fiducium.

Vitanda potentum offensæ. XLVII

Qui dicit formidandas diuitum et principum offensas,
 propterea quod quantumlibet leuiter offensi, grauiter indig-
 gnantur, et ut ait Plautus, plumbeas iras gerunt, accommo-
 dabit illud ex eodem libro:
 Καλεπαὶ δ' εἰ τ' ἀνάκτωρ εἶσι μ' ὁμοκαί. id est,
 Sunt formidanda regum, offensæq; minæq;

Princeps indiligens. XLVIII

Indiligens pædagogus corrumpit puerum, malus præce-
 ptor uariat discipulum, rex improbus populū item corrūpit.
 Ad hanc sententiam facit illud ex eodem libro:
 Αὐτὰρ μῖλα κακοὶ φθείρεσι νομῖες. id est,
 At corrumpit oues pastor malus.
 Dicitur ab Eumæo subulco ad caprarum.

Assueuit malis. XLIX

In eū, qui ferendis contumelijs assueuerit, congruet illud
 ex eodem libro:
 Οὐ γὰρ ἔτε πλεονέωμ ἀδάμωμ οὐδ' ἐολέωμ. id est,
 Iam nunime plagas tolerare rudis, neq; iactus.

De alieno liberalis. L

De alieno facile largimur, de nostris nō itæ. Hanc senten-
 tiam protulit Antinous in eodem libro:
 Ἐπει δ' ὄσις ἐπιχέρις, οὐδ' ἔλεπτός
 Ἀλλοθίωμ χαρ' ἰσάδαμ. id est,
 Nam res largiri alienas
 Haud res illa uentis, neq; enim piget.

Pauper, sed ingeniosus. LI

In hominē tenui cultu, sed egregio tamen corpore, qua-
 drabit illud ex Odyssæe. P.
 Οἴλω ἐκ φακέωμ ὁ γέρωρ ἐπιγρονίω φάτωμ. id est,
 Quos profert senior panis è sulibus armos.
 Dicitum est de Vlyffe certaturo cum Iro. Lucianus in Her-
 cule Galati, torquet ad senem ingento, faciundiq; præcell
 lentem.

Iactantia comes inuidia. LII

Qui monebit, ne quis insolentius iactet uel fortune mu-
 nera, uel naturee dotes, ne quando Nemesis exaudiat, aufe-
 ratq; nō intempestiuter isor pabit illud ex eodem libro:
 Ἀλλ' ὄ γε σιγῆ δ' ὄσα δεινὸμ ἔχοι ἦτι δ' ἰδοῖεμ. id est,
 Possideat tacitus, si qua adsunt munera diuinum.

Verbotenam amicus. LIIII

In eum, qui simulat oratione beneuolentiæ, ceterū longe
 diuersa parans in animo, quadrabit illud ex eodem libro:
 Οὐ γὰρ δὲ θυμὸμ
 μετ' ἰχθίωις ἐπέεσι, νότ' δ' εἰ ὄλλω μύθοισι. id est,
 Animum præmolliuis isti

Lentat dictus, at mens diuersa parabat.

Nihil recusandum, quod donatur. LIIII

Si quando dices nullum esse recusandū munus, quod cuiq;
 offertur, aut arripendum esse, quoties obtigerit aliquid oc-
 casio commoditatis, conueniet illud ex eodem libro:
 Οὐ γὰρ καλὸμ ἀντιώδωτα δ' ὄσιμ ἐσίμ. id est,
 Donum rejicere haudquam decet.

LV Adminiculatæ.

Omnis que ad uitæ pertinent cõmoditatem, nõ ineleganter indicere licet hoc carmine ex Odysee τ. Οἶσιν τ' εὖ ζώσας καὶ ἀσπρόν καλοῦσασα. id est, E quibus et uiuant recte, dicesq; uocantur.

LVI Qui per se sufficit.

Qui negabit sibi opus esse opera aliena, se satis idoneum ad rem peragenda, conueniet illud ex Odysee. ν. Εἰσί μοι ὀφθαλμοὶ τὴν ἡσθίαν ὁρατὴν καὶ πόδες ἄμφορ, καὶ νόσος ἐν εἰσέσει πενταγυῖός τε οὐδὲν ἐφίσις. id est, Sunt oculi mihi, sunt aures, geminiq; pedes sunt, Intra pectoribus meis est, neq; stultia, nec excors.

LVII Nouit mala & bona.

In eum, qui per etatem, usumq; rerum iam delectum habere potest, fugiendorum atq; expectendorum, cõgnet illud ex eodem libro: Δὲ γούρῳ νόσος καὶ οἶσα ἕκαστα. id est, Edulcia te καὶ τὰ χεῖρα.

Laudandum siquidem, nouiq; et sentio cuncta que bona, queq; mala.

Hæc figura uel hoc die nihil igni gatus.

LVIII Neque enim ignari sumus.

Vbi quis ad tolerantiam præsentium incõmodorum, animat se præteritorum malorum recodatione, non infestiuiter usurpabit illud ex eodem libro: Τέλοσιν καὶ τῶν ἡσθίων κούτερον ἄλλο, ὡς ἴτ' ἔτλας. id est, Obdures anime, et quondam grauiora tulisti.

Id æmulans Vergilius:

O passi grauiora, dabit deus his quoq; finem. Durate, et uosmet rebus seruate secundis.

Consimiliter Horatius in Odis: O fortes, maioraq; passi Mecum sæpe uiri.

LIX Danda uenia lapsi.

Qui dicit aliquando dandam ueniam, si quid erratum sit per incuriam, neq; enim hominis esse, ut semper exacti præset diligentiã, usurpabit illud ex Odysee τ. Ἀλλ' οὐ γάρ πως ἔστιν ἀπὸ πνεύματος ἕμμου ἀέρι Ανδρώσας. id est, Haudquaquam fieri potis est, ut puigil usq; Mortalis doret.

LX Non quiduis continget quod optaris.

Qui negabit omnia cõtingere homini que sperarit, animoq; conceperit, accommodabit illud ex eodem libro: Ἡτοι μὲν ὄψοι ἀμύχανοι, ἀκριντόμυθοι Γιγνοῦσι, οὐδέ τε πάντα πλείστον ἀνθρώποισι. id est, Fritiola scilicet existunt, et inani a quædam Somnia, nec quodcunq; iudes, sic euenit omne.

Atq; hoc in loco subiungit pulcherrimū illud de duabus somniorū portis figmentum, quod in sexto Vergilius retulit.

LXI Gaudium dolori iunctum.

Cum pariter accidit, quod et gaudeamus et doleamus, quod genus, si cui parentes opulenti uix decesserint, partim excruciatu morte suorū, partim gaudet hereditatis obuētū, atq; accessione libertatis, conueniet illud ex eodem libro: Τὴν δ' ἄμα χάριμα καὶ ἐλπίδα ἔλε φρένα. id est, Letitia hæc, maiorq; simul præcordia cepit.

LXII Mala senium accelerant.

Qui dicit senectam non esse metiedam annis, propterea quod ij, qui se multis laboribus curisq; discruciat, ante diem consensescunt, usurpabit illud ex eodem libro: Αἴψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ κατα γηρόσασσι. id est,

Quippe repente homines curisq; malisq; senescunt.

LXIII Vita mortalium breuis.

Qui monebit dandam operam, ut apud posteros honeste uitæ memoriã relinquant, que perpetuo uiuat, non hæc uitam angustis circumscriptam esse terminis, accommodabit illud ex eodem libro: Ανδρωποὶ δὲ μνησθῶσιν τοῦδε βίου. id est, Asti hominis breuitas spacis confringitur eunq;

LXIII Verisimiliter mentiens.

In eum, qui falsum perinde quasi uerum sit, narret: quadrabit illud ex eodem libro: Ἰσθε φέδεται πολλὰ λέγων ἐν μοισιρ ἕμοια. id est, Plurima narrat figments simillima ueris.

Dictū de Vlyse. Notatur et apud Platonē, quod Homerus Vlyssēm induxerit mendacem, Achilleum contra ueracem.

LXV Sibi malum repperit.

In eum, qui suo leditur inuento, quadrabit illud ex Odysee φ. Οἱ τ' αὐτῶ πρῶτον κακὸν εὔρετο ὀνομαζοῦμαι. id est, Qui sibi perniciem uel primū repperit ipse Vino ictus.

Dictum de eo, qui primus inuenit usum uini, peremptus à Centauris.

LXVI Qui continet arcanum.

In eum, qui celat arcanum sibi cõmissum, neq; cuiquam effudit, quadrabit illud in Odysee φ. Τῆ δ' ἀπίστου ἔπλετο μῦθος. id est, Huic pemis dicta uocabant.

Hoc est, hæud longus auolabant.

LXVII Rem nouam aggredior.

Siquando significabis te rem arduam ac nouam moliturum, et alijs adhuc intentatum, accommodabis illud ex Odysee χ. Νῦν αὐτὴ σπορὴ ἄλλο, ὅρ' αὐπῶ τις βάλειν ἀπὸς. id est, Nunc alium tenabo scopum, si attingere possim, Quem nondum quisquam tetigit

Verba sunt Vlyssis, iam paratus occidere procos.

LXVIII Benefactorum memoria.

Vbi quid boni contigit alicui propter ueterū benefactorum memoriã, quadrabit illud ex eodem libro: εὖ κακοσέγγις εὐσεγγεῖσι μετ' ἀμείνω. id est, Officio fungi multo, ac delinquere præstat.

LXIX Mortuus non conuiciandum.

Viclo non insultandum, nec in mortuum ultra congerenda conuicia, quantum iure sit occisus, huic suffragatur Homerus in eodem libro: Οὐχ ὄσιν καταβύσσοι ἐπ' ἀνθρώπων εὐχεται ἄεθω. id est, Haud fas est super occisus iactare teipsum.

Vlyses ita, de prociis extintis.

LXX Focus luxulentus in ædibus.

Primum domus ornatiuū est, ut luceat focus. Proinde qui in edes immigrat nouus, aut in diuersorium ingrediuntur, ante omnia iubent ignem incendi. Quod ex Homeri χ. si nuptum uidetur, apud quem Vlyses: Πῦρ νῦν μοι πρῶτασιν ἐνὶ μεγάροισι γενέσθω. id est, Nunc ante omnia mi lucecat, in ædibus ignis.

LXXI Idem illud eiusdem.

Alibi dicitur de prociis γροσσοῦσθε οἶκον ἰδῶσθαι. id est, Scilicet accenso domus est ornatus igni.

Quo quidem uersiculo uidetur impendio delectatus Plutarchus, adeo subinde usurpat, et in uariis detorquet usus. In cõmentario